

Komentar poslanice

Važne lekcije za cijeli ummet

شرح متن
الدروس المهمة لعامة الأمة

Autor: Hejsem Serhan

اعتنى به فضيلة الشيخ
هيثم بن محمد جميل سرحان

Internetska stranica:

<http://attasseel-alelmi.com>

Knjiga je vakuf i nije je dozvoljeno prodavati

هذه الطبعة وقف لله تعالى

Prijevod na bosanski jezik: Abdullah Nasup

الترجمة إلى اللغة البوسنية: عبدالله ناسوب

Sva prava zadržava autor, a ko želi prevesti i štampati knjigu da bi se dijelila besplatno, neka se obrati autoru na e-mail:

islamtorrent@gmail.com

Pojašnjenje uvoda
poslanice

Šejh Abdulaziz ibn Abdullah ibn Baz je rekao:

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova; lijep završetak pripada bogobožnima; neka je salavat i selam na Allahovog Poslanika i Vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve njegove ashabe. Ovo djelo je sažet prikaz onoga što svaki musliman treba znati o svojoj vjeri a nazvao sam ga Važne lekcije za cijeli ummet. Molim Allaha da ovo djelo bude korisno muslimanima i da ga ukabuli od mene, a On je darežljiv i plemenit.

Abdulaziz ibn Abdullah ibn Baz!

Zašto izučavamo poslanicu Važne lekcije za cijeli ummet?

Zato što je, kako joj i naziv kaže, važna i učenjaci su preporučili njeno izučavanje.

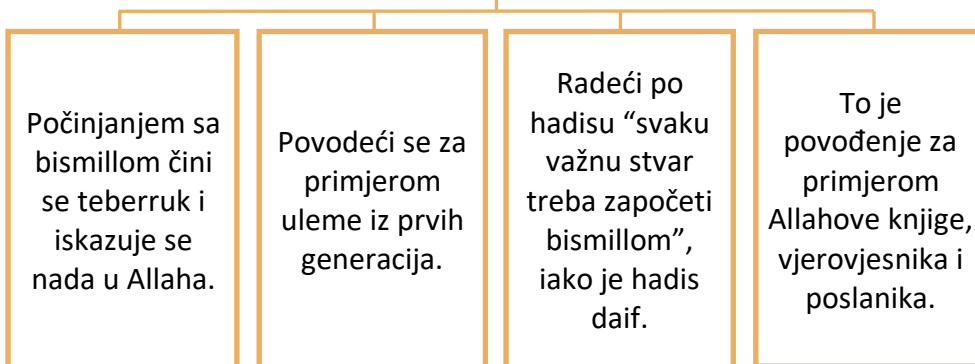
Student islamskog znanja ne bi trebao reći da su te lekcije važne samo za obični svijet, te da ih on ne treba izučavati jer je na višem stepenu od običnog muslimana. Onaj koji izučava islamsko znanje trebao bi pokazati poniznost i ne gledati s visoka na znanje koje su ostavili učenjaci, nego ići putem produhovljenih (rabbanijjun) učenjaka.

U Buharijevom Sahihu navodi se da je Mudžahid, Allah mu se smilovao, rekao: "Stidljiv i ohol neće steći znanje."

O čemu govori djelo *Važne lekcije*?

1. Kakav su odnos prve generacije imale prema učenju Kur'ana, njegovom memoriziranju i kontemplaciji o njegovim porukama.
2. Objašnjenje pojmova islam, iman, ihsan, tevhid i vrsta širka.
3. Objašnjenje kako se propisno obavlja namaz.
4. Objašnjenje kako se propisno uzima abdest.
5. Objašnjenje o propisanim normama morala i kulturi ponašanja.
6. Upozorenje na širk i ukazivanje na vrste grijeha.
7. Propisi opremanja mejita, dženaze-namaza i ukopa.

Zašto učenjaci započinju pisanje knjiga sa bismillom?

Prva lekcija

Sura Fatiha i druge kratke sure

Treba pravilno naučiti suru Fatihu i druge kratke sure od sure Zelzele do sure Nas, ispraviti eventualne greške. Naučiti onoliko komentara koliko je dovoljno da se razumije sadržaj sure.

Pojašnjenje:

Kur'an treba učiti kako su i dobri prethodnici: svaki dan po deset ajeta. Uz to čitati njihovo tumačenje iz nekog konciznog tefsira kao što je Sadijev, i moliti Allaha da nas pomogne da naučeno primjenimo u praksi.

S kojim tefsirima započeti?

Preporučljivo je da se započne s iščitavanjem tefsira Tejsirul-kerimir-rahman fi tefsiri kelamil-mennan, autora šejha Abdurrahmana ibn Nasira es-Sadija.

Zašto?

Autor se fokusirao na tevhid.

Od pomoći je u primjeni kur'anskih poruka.

Pisan je jednostavnim rječnikom.

Koncizan je i stoga je pogodan za početnike.

Učenjaci preporučuju ovaj tefsir.

Vrste ljudi u pogledu odnosa prema Kur'anu:
U pogledu njihovog odnosa prema Kur'anu ljudi se dijele na sredinu i dvije krajnosti.

Sredina: oni koji redovno uče, memoriziraju, razmišljaju i, s Allahovom pomoći, primjenjuju u praksi. To je put ispravnih prethodnika i onih koji ih slijede

Krajnost pretjerivanja:
Mnogo učenja i memoriziranja, ali bez razmišljanja i rada.

Krajnost zanemarivanja Kur'ana:
Može bit zanemarivanjem:

Liječenja njime

Primjenjivanja u praksi

Kontemplacije

Memoriziranja

Učenja

Rekao je Uzvišeni Allah: „Poslanik je rekao: ‘Gospodaru moj, narod moj ovaj Kur’an izbjegava!’” (El-Furkan, 30) A Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*, je rekao: “Iz kičme ovoga” – tj. iz njegove loze “pojavit će se skupina koja će učiti Kur’an, ali on neće prelaziti dalje od njihovih grkljana, Ubijati će sljedbenike islama, a ostavljati na miru sljedbenike idola. Izlaziti će iz islama, kao što strijela prolazi kroz lovinu. Kada bih ih ja doživio, ubijao bih ih kao što je poubijan narod Ad.”

Fragmenti iz tefsira Tejsirul-kerimir-rahman fi tefsiri kelamil-mennan autora šejha Abdurrahmana es-Sadija sa test pitanjima:

Tefsir sure El-Fatiha, koja je mekanska

- 1) U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!
- 2) Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova,
- 3) Milostivom, Samilosnom,
- 4) Vladaru Dana sudnjeg
- 5) Tebi se klanjamo i od Tebe pomoć tražimo
- 6) Uputi nas na Pravi put,
- 7) na Put onih kojima si milost Svoju darovao, a ne onih koji su protiv sebe srdžbu izazvali, niti onih koji su zalutali!

1. "U ime" – znači: počinjem sa svakim Allahovim imenom. Jer, riječ "ism – ime" u bismilli je prvi član genitivne veze i ima opće značenje, odnosno, obuhvata sva Allahova lijepa imena. "Allah" – On je obožavani bog koji jedini zaslužuje da mu se upućuju sve vrste ibadeta, zbog atributa božanstvenosti kojima je opisan, a to su atributi koji ukazuju na savršenstvo. "Milostivom, Samilosnom" – dva Njegova imena koja ukazuju da je Njegova milost ogromna i prostrana i da obuhvata sve. On će bogobojaznima, sljedbenicima Njegovih vjerovjesnika i poslanika ukazati posebnu milost, a i sva ostala stvorenja će imati dio Njegove milosti. Ispravni prethodnici saglasni su u vezi pravila koja se odnose na vjerovanje u Allahova imena i svojstva i propise u vezi svojstava. Tako, naprimjer, Milostivi i Samilosni su Njegova dva imena koja ukazuju da On posjeduje svojstvo milosti, a koja se odražava na Njegova stvorenja, jer su sve blagodati koje imamo odraz Njegove milosti. Isto je i sa ostalim svojstvima, pa, naprimjer, kažemo: On je Znalac, koji posjeduje apsolutno znanje i sve zna; On je Moćni, koji Svojom moći sve može.

2. "Hvala Allahu" – ovo je veličanje i hvaljenje Allaha isticanjem Njegovih savršenih atributa i Njegovih djela koja su odraz pravednosti i dobrote. Zaista, Njemu pripada sva hvala, na svaki način.

3. **“Gospodaru svih svjetova”** – Gospodar: On je gospodar svih svjetova, a svjetovi su sve osim Allaha. On je njihov Gospodar, jer ih je stvorio i dao im ogromne blagodati bez kojih ne bi mogli živjeti. A, sve blagodati koje imaju su od Allaha. Allah je Gospodar stvorenja na dva načina:

- Opće gospodarenje. Oglada se u tome da je On stvorio sva stvorenja, da ih opskrbljuje i upućuje na ono što je za njih dobro i što im omogućava život na zemlji.
- Posebno gospodarenje. Oglada se u tome da Allah Svojim evlijama poklanja posebnu pažnju, učvršćuje njihov iman, nadahnjuje ih uspjehom, upravlja ih ka dobru, otklanja od njih prepreke koje se nalaze između njih i Njega. Suština ove vrste je u sljedećem: On nadahnjuje vjernike da čine dobro i da se klone zla.

Možda se u ovome krije odgovor zašto su vjerovjesnici većinu svojih dova započinjali sa **“Gospodaru”**, jer su sve njihove dove bile vezane za ono što se tiče nečeg Njegovog, a posebno gospodarenja. Tako Njegove riječi **“Gospodaru svih svjetova”** ukazuju na to da je samo On onaj koji stvara, uređuje, daje blagodati, koji je savršen i neovisan, a o kojem, sa svakog mogućeg aspekta, ovise sva stvorenja.

4. **“Vladaru Dana sudnjeg”** – vladar je onaj koji se odlikuje svojstvom posjedovanja, iz kojeg proizlazi da je on taj koji naređuje i zabranjuje; koji kažnjava i nagrađuje; koji sa svime što posjeduje raspolaže na svaki način. Opisan je kao Vladar Sudnjeg dana – a to je dan kada će se ljudima suditi prema njihovim dobrim i lošim djelima – jer će se tog dana svim stvorenjima pokazati Njegova savršena vlast, pravda, mudrost, kao što će postati očit prestanak svake vlasti stvorenja, tako da će tog dana jednaki biti kraljevi i podanici, slobodni i robovi. Svi će biti prestravljeni zbog Njegove veličanstvenosti, potčinjeni Njegovoj moći, i iščekivat će Njegovu presudu nadajući se nagradi, a strahujući od kazne. Zato je spomenut samo Sudnji dan, iako je On vladar svih dana.

5. “Tebi se klanjamo i od Tebe pomoć tražimo” – znači: samo Tebi, Jedinom, činimo ibadet i samo od Tebe tražimo pomoć. Zamjenica “ijjake” predstavlja objekat koji je došao ispred glagola u funkciji preciznog određenja, kako bi se jasno odredila namjera subjekta, i izraz bio jasan. Tako “tebi se klanjamo...” znači: ne obožavamo nikog drugog osim Tebe, ne uzdamo se ni u koga drugog osim Tebe. Spominjanjem ibadeta prije traženja pomoći je da se naznači davanje prednosti pravu Allaha, nad pravom stvorenja.

Ibadet je opća imenica koja označava sve što Allah voli i čime je zadovoljan od djela i riječi, spoljašnjih i unutarnjih.

Istianet – je traženje pomoći oslanjanjem na Allaha prilikom traganja za koristima i otklanjanja štete, uz čvrsto povjerenje u Njega.

Ibadet samo Allahu i traženje pomoći samo od Njega je sredstvo postizanja vječne sreće i spasa od svakog zla. Nema puta ka sreći, osim ispunjavanjem ove dvije stvari. Ibadetom se, pak, smatra samo ono što je preneseno od Vjerovjesnika, *sallallahu alejhi ve sellem*, s ciljem traženja Allahovog zadovoljstva. Ibadet je ispravan samo uz ova dva uslova. Spominjanje istianeta nakon ibadeta, pored činjenice da je istianet obuhvaćen spomenom ibadeta, je zato što vjernik u svim ibadetima treba pomoć od Allaha, jer ako ga Allah ne pomogne, neće postići ono što želi izvršavanjem naredbi i klonjenjem zabrana. Potom Uzvišeni kaže:

6. “Uputi nas na Pravi put” – ukaži nam i uputi nas na Pravi put. To je jasni put koji vodi Allahu i Džennetu, i to je spoznaja istine i rad po njoj. Uputi nas na Pravi put, jer je taj put pridržavanje islama i odbacivanje drugih vjera. Uputa na Pravi put obuhvata upućivanje u sve detalje vjere znanjem i djelom, pa je ova dova jedna od najobuhvatnijih i najkorisnijih dova i dužni smo je učiti na svakom rekatu namaza, jer nam je to potrebno.

Ovaj Pravi put je:

7. „Put onih kojima si milost Svoju darovao” – vjerovjesnika, iskrenih, šehida i dobrih. „A ne onih koji su protiv sebe srdžbu izazvali” – koji znaju istinu ali su je odbacili, iz reda Židova i sl. „Niti onih koji su zalutali” – koji su ostavili istinu zbog neznanja i zablude, poput kršćana i sl.

Iako kratka, ova sura sadrži što ne sadrži nijedna druga kur’anska sura. Sadrži tri vrste tevhida: rububijet u riječima „Gospodaru svih svjetova”, uluhijjet, a to je tevhid izdvajanja Allaha u ibadetu, u dijelu ajeta „Tebi se klanjamo i od Tebe pomoć tražimo”, tevhid lijepih imena i savršenih svojstava, a to je potvrđivanje Allahu atributa savršenosti koje je potvrdio Sebi ili ih je Njemu potvrdio Vjerovjesnik, i to bez negiranja, poistovjećivanja i poređenja, u riječima „hvala Allahu”, kako smo prethodno objasnili.

Potvrdu vjerovjesništva sadrži u riječima „uputi nas na Pravi put”, jer je to nemoguće bez poslanice; potvrdu nagrade i kazne u riječima „vladaru Sudnjeg dana” i da će to biti po pravdi, jer značenje „dina” je nagrada i kazna po pravdi: potvrdu kadera i da čovjek istinski čini djela, suprotno vjerovanju kaderija i džebrija; i sadrži odgovore svim sektama i zabludama, u riječima „uputi nas na Pravi put” jer je to spoznaja istine i rad po njoj, dok svaki novotar i zabludjeli postupaju suprotno tome.

I sadrži iskreno ispovijedanje vjere Allahu kroz ibadet i istianet (traženje pomoći): „Tebi se klanjamo i od Tebe pomoć tražimo”. Pa, hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova.

Ajetul kursi

Allah je - nema boga osim Njega - Živi i Vječni! Ne obuzima Ga ni drijemež ni san! Njegovo je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji! Ko se može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopuštenja Njegova?! On zna šta je bilo i prije njih i šta će biti poslije njih, a od onoga što On zna - drugi znaju samo onoliko koliko On želi. Kursijj Njegov obuhvata i nebesa i Zemlju i Njemu ne dojadi održavanje njihovo; On je Svevišnji, Veličanstveni! (Bekara, 255)

Poslanik, s.a.v.s., obavijestio je da je ovo najvrjedniji ajet u Kur'anu, jer sadrži značenja tevhida i Allahove veličanstvenosti i ukazuje na obuhvatnost Njegovih imena. On je Allah kojem pripadaju sve osobine uluhijjeta i da samo On zaslužuje osobine božanstva i da Mu se ibadet čini, i nije ispravno drugog smatrati božanstvom i upućivati mu ibadete. On je Živi koji posjeduje sva značenja savršenog života, poput sluha, vida, moći, volje, i drugih svojstava Svog božanskog bića. On je Vječni koji posjeduje sva svojstva djela (sifat fi'lijje), jer je Vječni onaj koji opstoji sam po sebi i nezavisan je do svih stvorenja, a on je i stvorio sve što postoji i omogućio njihovo bivstvovanje i trajanje, podarivši im sve što im je potrebno da bi postojali i trajali. Jedna od osobina Njegovog savršenog života i kajjumijjeta (vječnog postojanja) jest i to da ne obuzima Ga drijemež, a to je pospanost, i ne obuzima Ga san. Drijemež i san su osobine svorenja, jer stvorenja su slaba i nemoćna, stoga ove osobine ne obuzimaju Allaha, koji je Uzvišen i Veličanstven. Allah je obavijestio da posjeduje sve što je na Zemlji i na nebesima. Sva stvorenja su Njegovi robovi, a On je njihov vlasnik, i nijedno stvorenje ne može izaći iz tih okvira.

“Ta svi će oni, i oni na nebesima i oni na Zemlji, kao robovi u Milostivog tražiti utočište!” Allah je Vlarar svega postojećeg i pripadaju Mu svojstva posjedovanja i upravljanja, vlasti i gordosti. Od potpunosti Njegove vladavine (mulk) je da je se ne može „pred Njim zauzimati za nekoga” niko „bez dopuštenja Njegova” jer su i velikodostojnici, zagovarači, sluge, u Njegovom posjedu, stoga se ni za koga ne mogu zauzimati dok im On ne dozvoli: „Reci: ”Niko ne može bez Njegove volje posredovati, vlast na nebesima i na Zemlji Njegova je.” A, Allah neće dozvoliti nikome da se zauzima za onoga s kime On nije zadovoljan, a On je zadovoljan samo sa tevhidom i slijeđenjem Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*, stoga se niko neće zauzimati za onoga koji ne bude imao ove osobine. Potom, Allah obavještava o Svom prostranom znanju i da zna šta čeka stvorenja u budućnosti kojoj nema kraja. „I šta će biti poslije njih” – stvari koje su prošle, kojima se ne zna broja; i da Njemu ništa nije skriveno: „On zna poglede koji kriomice u ono što je zabranjeno gledaju, a i ono što grudi kriju”; i da nijedno stvorenje od Njegovog znanja ne zna ništa osim „onoliko koliko On želi”, a to su stvari koje se tiču šerijata i odredbe. To je jedan vrlo mali dio znanja koji se potpuno gubi u neizmjernom znanju Stvoritelja, kao što su kazali poslanici i meleci: „Slavljen neka si Ti. Mi znamo samo ono to si nas Ti naučio.”

Potom je obavijestio o Svojoj veličanstvenosti i uzvišenosti i da Njegov *kursijj* obuhvata nebesa i Zemlju i da On čuva nebesa i Zemlju, sa svjetovima koji se nalaze na njima, putem uzroka i sistema koje je uspostavio među stvorenjima, a to Ga ne umara zbog Njegove snage i moći i obuhvatne mudrosti u propisivanju.

Ne obuzima Ga ni drijemež ni san. „On je Svevišnji” – Svojim Bićem iznad svih svojih stvorenja i on je Svevišnji svojim veličanstvenim svojstvima ; i on je Svevišnji koji je potčinio stvorenja, kojem se pokorava sve što postoji, za kojeg ništa nije teško, pred kojim su sva stvorenja ponizna. „Veličanstveni” – koji je objedinio kod Sebe sve osobine veličanstvenosti i gordosti, kojeg vole srca i kojeg veličaju duše.

Oni koji imaju znanje svjesni su da je veličina svega i svakoga, ma kolika bila, beznačajna prema veličini Uzvišenog i Veličanstvenog Allaha. Ovaj ajet sadrži veoma važna značenja i s pravom je najvrjedniji ajet u Kur'anu, koji bi svakome, ko ga uči razmišljajući i razumijevajući, trebao ispuniti srce čvrstim ubjeđenjem, spoznajom i imanom; i tako će biti zaštićen od šejtanovih zala.

Tefsir sure Ez-Zelzele, koja je medinska
U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Kada se Zemlja najžešćim potresom svojim potrese
2. i kada Zemlja izbaci terete svoje,
3. i čovjek uzvikne: "Šta joj je?!" –
4. toga Dana će ona vijesti svoje kazivati
5. jer će joj Gospodar tvoj narediti.
6. Tog Dana će se ljudi odvojeno pojaviti da im se pokažu djela njihova;
7. onaj ko bude uradio koliko trun dobra – vidjeće ga,
8. a onaj ko bude uradio koliko trun zla – vidjeće ga.

1-2) Uzvišeni Allah obavještava nas šta će se desiti na Sudnjem danu: da će se Zemlja potresti, tako da će se porušiti zgrade i znamenja, i njena brda će se srušiti i poravniti, pa će to biti potpuno ravna površina bez udubina i ispupčenja. „I kada Zemlja izbaci terete svoje“ – ostatke umrlih i blaga koja se nalaze u njoj.

3) „I čovjek uzvikne“ – kada vidi kakva strašna stvar se dešava Zemlji, uzviknut će, zapanjen time: „Šta joj je?!“ – šta se zbiva sa njom.

4-5) „Toga Dana će ona“ – Zemlja – „vijesti svoje kazivati“ – svjedočit će kakva su dobra i loša djela ljudi radili.

Zemlja je jedan od svjedoka koja će svjedočiti o onome što su Allahovi robovi radili. „Jer će joj Gospodar tvoj narediti“ – naredit će joj da obavijesti šta je rađeno na njoj i ona neće prekršiti Njegovu naredbu.

6) „Tog Dana će se ljudi“ – na mjestu kijameta – „odvojeno pojaviti“ – tj. u različitim grupama – „da im se pokažu djela njihova“ – da im Allah predoči dobra i loša djela koja su radili, i da im za to dadne ono što zaslužuju.

7-8) „Onaj ko bude uradio koliko trun dobra, vidjeće ga; a onaj ko bude uradio koliko trun zla, vidjeće ga.“ – Ovo se odnosi na svako dobro i svako zlo. Jer, ako će vidjeti makar najmanji trun i za to dobiti što sljeduje, preče je da isto bude sa svime što je veće od toga. Kao što je Uzvišeni rekao: „Onoga dana kada svaki čovjek pred sobom nađe dobro djelo koje je uradio i hrđavo djelo koje je učinio - poželjeće da se između njih i njega nalazi udaljenost velika.“ I rekao je: „I naći će upisano ono što su radili“.

Ova dva ajeta sure Ez-Zelzele podstiču na činjenje dobra, makar bilo malo, i odvrćaju od činjenja lošeg, makar bilo malo.

Tefsir sure El- Adijat, mekkanska

U ime Allaha, Milostivog , Samilosnog

1. Tako mi onih koji dahćući jure; 2. pa varnice vrcaju; 3. i zorom napadaju; 4. i dižu tada prašinu; 5. pa u njoj u gomilu upadaju; 6. čovjek je, zaista, Gospodaru svome nezahvalan; 7. i sam je on, doista, svjedok toga; 8. i on je, zbilja za bogatstvom pohlepan. 9. A zar on ne zna da će, kada budu oživljeni oni koji su u grobovima; 10. i kada iziđe na vidjelo ono što je u srcima; 11. Gospodar njihov toga Dana sigurno sve znati o njima.

- 1) Allah se kune konjima, jer se u njima nalaze zadivljujući znakovi i oni su blagodat ljudima, kao što je poznato. I Allah se zakleo s konjima kada su u stanju koje ne dijele ni sa jednom drugom životinjom, pa je rekao: „**tako mi onih koji dahćući jure**“ – tj. jure veoma brzo i snažno tako da dahću.
- 2) „**Pa varnice vrcaju**“ – tj. svojim kopitima udaraju o kamenje, pa se stvaraju varnice od siline trka i udarca kopitima.
- 3) „**I zorom napadaju**“ – tj. napadaju na neprijatelja u vrijeme zore. Ovo je spomenuto jer se pretežno napada u zoru.
- 4-5) „**I dižu tada**“ – zbog svog galopa i napada – „**prašinu; pa u njoj u gomilu upadaju**“ – tj. sa svojim jahačem navale na neprijatelja.
- 6) Ono čime se kune odnosi se na sljedeće: „**čovjek je, zaista, Gospodaru svome nezahvalan**“ – tj. nezahvalan na dobru koje mu Allah daje. Priroda čovjeka je takva da mu ne dopušta da u potpunosti ispuni sve svoje tjelesne i materijalne obaveze, osim onoga koga je Allah uputio i nadahnuo da se oslobodi te prirode i vodi računa da izvršava obaveze prema drugima.
- 7) „**I sam je on, doista, svjedok toga**“ – tj. čovjek je svjestan toga da je nezahvalan i ne poriče to, jer je to očito. Moguće je da se zamjenica “On” odnosi na Allaha, pa bi značenje bilo: On, Allah, je svjedok toga da mu je čovjek nezahvalan. Uzevši u obzir ovo značenje, ajet bi bio oštra prijetnja onome ko je nezahvalan svome Gospodaru i upozorenje da je On svjedok toga.

8) „I on je“ – tj. čovjek je – „zbilja za bogatstvom“ – tj. za materijalnim dobrima – „pohlepan“ – tj. mnogo voli imetak. Čovjekova ljubav prema imetku ga tjera da ne ispunjava obaveze, da svojim prohtjevima daje prednost nad zadovoljstvom Gospodara, a to je zato što su njegova poimanja ograničila se samo na ovaj svijet, dok je nemaran prema budućem svijetu.

9-10) Zato mu Allah, podstičući ga da se poboji Sudnjeg dana, kaže:

„A zar on ne zna“ – tj. zar ovaj obmanjeni čovjek ne zna – „da će, kada budu oživljeni oni koji su u grobovima“ – tj. kad Allah izvede mrtve iz grobova i okupi ih – „i kada iziđe na vidjelo ono što je u srcima“ – tj. kada izađe na vidjelo i pokaže se dobro i zlo koje su krili u prsima, pa se tajne razotkriju i pokaže ono što se skrivalo i svim stvorenjima postane jasan rezultat onoga što su radili.

11) „Gospodar njihov toga Dana će sigurno sve znati o njima“ – tj. znat će toga dana sve što su radili javno ili tajno, skriveno i neskriveno, i za to će im dati adekvatnu nagradu ili kaznu. U ajetu je navedeno da će to znati na Sudnjem danu, iako Allah sve zna o Svojim stvorenjima u svakom vremenu, ali je posebno spomenuo Sudnji dan jer je cilj da ih obavijesti kako će toga dana biti nagrađeni ili kažnjeni za svoja djela, koja Allah zna.

Tefsir sure El-Karia, mekanska

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. "Smak svijeta."
2. "Šta je Smak svijeta?"
3. "I šta ti znaš o Smaku svijeta?"
4. "Toga dana će ljudi biti kao leptiri raštrkani",
5. "a planine kao šarena vuna iščupana."
6. "Onaj u koga njegova dobra djela budu teška"
7. "u ugodnom životu će živjeti",
8. "a onaj u koga njegova dobra djela budu lahka",
9. "boravište će mu bezdan biti."
10. "A znaš li ti šta će to biti?"
11. "Vatra užarena!"

1-3) „Smak svijeta“ – (El-Karia, jezički znači, udar) – El-Karia je jedan od naziva Sudnjeg dana, a tako je nazvan jer će predstavljati udar za ljude i uzrokovati im veliki strah, stoga je ukazano na njegov veliki značaj riječima: „Smak svijeta. Šta je Smak svijeta? I šta ti znaš o Smaku svijeta?“

4) „Toga dana će ljudi“ – od velikog straha – „biti kao leptiri raštrkani“ – tj. rasprostranjenih insekata. Leptir je insekt koji se noću miješaju jedni s drugima nemajući ciljeve kojim su se uputili, a ako primijete zapaljenu vatru, pohrle u nju jer neshvataju opasnost. U takvom stanju će biti razumni ljudi.

5) Isto tako će postojana i čvrsta brda postati kao šarena vuna iščupana – tj. kao iščupana vuna koja je postala toliko slaba da je pomijera i najslabiji dašak vjetra. Uzvišeni Allah je rekao: “Ti vidiš planine i misliš da su nepomične, a one promiču kao što promiču oblaci.” A zatim postaje poput raspršene prašine, izgubi se i ništa od nje ne ostane. Tada će se postaviti mizan i ljudi podijeliti na sretne i nesretne.

6-7) „Onaj u koga njegova dobra djela budu teška“ – tj. prevagnu dobra nad lošim djelima – „u ugodnom životu će živjeti“ – u džennetskim blagodatima.

8-11) „A onaj u koga njegova dobra djela budu lahka“ – tj. ne bude imao dobrih djela koja će poništiti loša – „boravište će mu bezdan biti“ – tj. boravit će u Džehennemu čije jedno od imena je bezdan (havije), koji će mu biti na stepenu majke koja se ne odvaja od djeteta. Kao što je Uzvišeni rekao: „Uistinu, kazna njegova je stalna.“ Također je rečeno da te riječi – (fe ummuhu havije) znače da će on biti naglavačke bačen u Džehennem. „A znaš li ti šta će to biti?“ – pitanje je postavljeno da se ukaže na značaj onoga o čemu se govori, a odgovor je uslijedio u riječima: „Vatra užarena“ – tj. veoma visoke temperature koja za sedamdeset puta prevazilazi temperaturu vatre na ovome svijetu. Allahom se utječemo od nje!

Tefsir sure Et-Tekasur, mekanska

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

"Zaokuplja vas nadmetanje u umnožavanju imetka"/1/ "sve dok grobove ne posjetite."/2/ "A ne valja tako, saznat ćete svakako!"/3/ "I još jednom, ne valja tako! Saznat ćete sigurno!"/4/ "Ne valja tako, kad biste vi znali pouzdano", /5/ "Džehennem ćete vidjeti jasno!"/6/ "I još jednom, doista ćete ga vidjeti očigledno!"/7/ "Zatim ćete toga dana o blagodatima biti pitani sigurno!"/8/.

1) Uzvišeni Allah, koreći ljude što su zapostavili ono zbog čega su stvoreni, a to je ibadet Njemu, Jedinom, koji nema sudruga, spoznaja Njega, pokajanje Njemu, da Njega vole više od svega drugog, kaže: „Zaokuplja vas“ – od ovog što smo spomenuli – „nadmetanje u umnožavanju“ – i nije spomenuo umnožavanje u čemu da bi se time obuhvatilo sve u čemu se ljudi nadmeću da ga umnože, poput imetka, djece, pomagača, vojnika, sluga, položaja, i svega ostalog što ljudi nastoje umnožiti ne želeći Allahovo zadovoljstvo.

2) I nastavljate sa svojim nemarom, igrom i zauzetošću time „sve dok grobove ne posjetite“ – kada će vam biti skinuta koprena, ali tada se nećete moći vratiti. Njegove riječi „sve dok grobove ne posjetite“ ukazuju da se iz svijeta berzaha prelazi u ahiretsku kuću, jer je upotrijebljen glagol *posjetiti*, a ne *nastaniti*. To ukazuje da će proživljenje, te nagrada i kazna za djela, biti na vječnom svijetu

3-6) „A ne valja tako, saznat ćete svakako!"/3/ „I još jednom, ne valja tako! Saznat ćete sigurno!"/4/ „Ne valja tako, kad biste vi znali pouzdano,“ /5/ „Džehennem ćete vidjeti jasno!“ – tj. da znate, znanjem koje dolazi do srca, šta vas očekuje, ne biste se zabavili natjecanjem u umnožavanju i prionuli biste na činjenje dobrih djela, ali vas neposjedovanje istinskog znanja nagoni na to. „Džehennem ćete vidjeti jasno“ – tj. vidjet ćete Sudnji dan, pa ćete vidjeti Džehennem, koji je Allah pripremio za nevjernike

7) „I još jednom, doista ćete ga vidjeti očigledno“ – tj. vidjet ćete ga očima, kao što je rekao Uzvišeni Allah: „I grješnici će ugledati vatru i uvjeriće se da će u nju pasti, i da im iz nje neće povratka biti.“

8) „Zatim ćete toga dana o blagodatima biti pitani sigurno!“ – tj. o blagodatima u kojima ste uživali na dunjaluku. Bit ćete pitani jeste li bili zahvalni i ispunili Allahovo pravo u vezi tih blagodati, i jeste li se uočivali toga da Njegove blagodati koristite u nepokornosti, pa da vam dadne blagodati veće od toga; ili su vas blagodati obmanule, pa niste bili zahvalni na njima i možda ste ih koristili u grijehu, pa da vas kazni zbog toga. Uzvišeni Allah je rekao: „A na Dan kad oni koji nisu vjerovali pred vatrom budu zaustavljeni: "Vi ste u svome životu na Zemlji sve svoje naslade iskoristili i u njima uživali, a danas sramnom patnjom bićete kažnjeni.“

Tefsir sure El-Asr, mekanska

U ime Allaha, Milostivog

1. Tako mi vremena -
2. čovjek, doista, gubi,
3. samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje.

1-3) Allah se zaklinje vremenom koje obuhvata dan i noć, i koji je period njihovog ibadeta i rada, da je svaki čovjek na gubitku, a gubitci mogu biti različiti. To može biti apsolutni gubitak, kao što je gubitak i dunjaluka i ahireta, gdje ga je zaobišlo uživanje, a čeka ga vječna patnja. A, može biti djelimični gubitak. No, Allah je gubitak učinio općim stanjem koje obuhvata sve ljude, osim one koji posjeduju četiri osobine:

- Iman – vjerovanje u sve što je Allah naredio da se vjeruje. Imana, pak, nema bez znanja, jer je znanje ogranak imana.
- Dobra djela. Ovo obuhvata sva dobra djela, bila javna ili tajna, bila u vezi prava Allaha ili prava ljudi, bila obavezna ili pohvalna djela.
- Oporučivanje istine. To znači da jedni druge pozivaju u iman i podstiču na činjenje dobrih djela.
- Međusobno oporučivanje strpljenja na pokornosti Allahu, strpljenja u klonjenju nepokornosti, strpljenja na bolnoj Allahovoj odredbi.

Imanom i dobrim djelima čovjek upotpunjava sebe, a oporučivanjem istine i strpljenja upotpunjava drugog. A, kada čovjek upotpuni ove četiri stvari, bit će sačuvan od gubitka i postići će veliki uspjeh.

Tefsir sure El-Humeze

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. "Teško svakom klevetniku - podrugljivcu"
2. "koji blago gomila i prebrojava ga",
3. "i misli da će ga blago njegovo besmrtnim učiniti."
4. "A ne valja tako! On će sigurno biti bačen u Hutamu!"
5. "A znaš li ti šta je Hutama?"
6. "Vatra Allahova razbuktana",
7. "koja će do srca dopirati."
8. "Ona će iznad njih biti zatvorena"
9. "(plamenim) izduženim stupovima.

1) „Teško“ – to je prijetnja žestokom kaznom i propasti – „svakom klevetniku, podrugljivcu“ – koji se ruga ljudima mimikom i riječima. *El-Hemmas* je onaj koji se ruga ljudima i omalovažava ih mimikom i gestikulacijom, a *el-Lemmas* onaj koji ih omalovažava i ruga im se riječima.

2) Jedno od svojstava ovog klevetnika i podrugljivca jest da mu je najveća briga kako da sakupi što više imetka i pohranjuje ga, a nema namjeru da ga udjeljuje u korisne svrhe, spajanje rodbinskih veza i tome slično.

3) „I misli“ – zbog svog neznanja – „da će ga blago njegovo besmrtnim učiniti“ – tj. učiniti ga besmrtnim na dunjaluku, stoga i nastoji da što više blaga sakupi, jer misli da će mu se s povećanjem imetka i život produžiti, a nije svjestan da škrtost uništava život i spas na onome svijetu, dok udjeljivanje produžuje život.

4-7) „A ne valja tako! On će sigurno biti bačenu Hutamu!

A znaš li ti šta je Hutama?“ – pitanje postavljeno da se ukaže na njen veliki značaj, a potom je objašnjeno da je to: „Vatra Allahova razbuktana“ – čije će gorivo biti ljudi i kamenje – „koja će“ – od tolike žestine – „do srca dopirati“ – tj. dopirati od tijela do samog srca.

8-9) Pored patnje u toj žestokoj vatri, oni će u njoj biti i zatvoreni bez nade da će ikada izaći, pa zato kaže: „Ona će iznad njih biti zatvorena – zavrbljena iza vrata – „(plamenim) izduženim stupovima“ – tako da ne mogu izaći iz nje. Kao što kaže Uzvišeni Allah: „Kad god pokušaju da iz nje iziđu, bit će u nju vraćeni.“ Utječemo se Allahu od toga i molimo Ga za oprost i spas.

Tefsir sure El-Fil, mekanska

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. "Zar nisi čuo šta je sa vlasnicima slona Gospodar tvoj uradio!"
2. "Zar lukavstvo njihovo nije upropastio"
3. "i protiv njih jata ptica poslao",
4. "koje su na njih grumenje od gline pečene bacale",
5. "pa ih kao izjedeno lišće učinio?"

1-5) Zar nisi vidio Allahovu moć, veličinu i milost prema Njegovim robovima i dokaze Njegove jedinosti i iskrenosti Poslanika Muhamemda, *sallallahu alejhi ve sellem*, u tome što je učinio sa Vlasnicima slona, vojskom koja je vodila slonove i željela da poruši Njegovu svetu kuću. Ta vojska spremila se za to i sa sobom povela slonove da bi srušili Kabu. Bila je to ogromna vojska ljudi iz Abesinije i Jemena, i Arapi im se nisu mogli suprotstaviti. Kada je ta vojska došla blizu Kabe, pošto se nisu mogli odbraniti, stanovnici Mekke su izašli iz svog grada strahujući za svoje živote od te vojske, pa je Allah poslao razdvojena jata ptica koje su nosile kamenja od pečene gline i bacila ih na njih pogađajući i one koji su bili blizu, i koji su bili daleko, i tako ih ubijajući i čineći da izgledaju poput izjedene lišće. Allah je spasio Mekelije od zla te vojske i uništio ih zbog zla koje su namjeravali. Ovaj događaj je veoma poznat, a u godini u kojoj se desio, rođen je Allahov Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*, tako da se taj događaj smatra jednim od općih najava njegovog dolaska i jednim od dokaza istinitosti njegovog poslanstva. Pa, neka je hvala Allahu!

Tefsir sure Kurejš, mekanska

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. "Zbog navike Kurejšija"
2. "navike njihove da zimi i ljeti putuju",
3. "neka oni Gospodaru ove Kuće robuju",
4. "Koji ih gladne hrani i od straha brani."

1-4) Mnogi mufessiri smatraju da se ova sura nadovezuje na prethodnu, kao da Uzvišeni poručuje: To što smo uradili sa Vlasnicima slona, uradili smo zbog Kurejšija. To jest, zbog njihove sigurnosti, očuvanja njihovih materijalnih interesa i redovnih trgovačkih putovanja: zimi u Jemen, a ljeti u Šam.

Allah je uništio one koji su im željeli zlo i na taj način kod Arapa povećao značaj Njegove kuće i ugled Mekelija, tako da su ih veoma poštovali i nisu ih napadali tokom njihovih putovanja. Zbog toga Allah stanovnicima Meke naređuje da Mu budu zahvalni i kaže: „neka oni Gospodaru ove Kuće robuju“ – tj. neka Mu iskreno ispovijedaju tevhid i samo Njemu ibadet čine. „Koji ih gladne hrani i od straha brani“ – tj. to obilje opskrbe i sigurnost koju im je dao u pogledu dvije najveće ovosvjetske blagodati, nameće im obavezu da Mu budu zahvalni. Tebi, Allahu, hvala na svim blagodatima; vidljivim i nevidljivim. Allah je Gospodar svega, ali se ovdje nazvao Gospodarom Kabe iz počasti prema njoj i njene vrijednosti.

Tefsir sure El-Ma'un, mekanska

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Znaš li ti onoga koji onaj svijet poriče?
2. Pa to je onaj koji grubo odbija siročce,
3. i koji da se nahrani siromah – ne podstiče.
4. A teško onima koji, kada molitvu obavljaju,
5. molitvu svoju kako treba ne izvršavaju,
6. koji se samo pretvaraju
7. i nikome ništa ni u naručje ne daju.

1) Kudeći onoga koji krši obaveze prema Njemu i prema ljudima, Allah kaže: „Znaš li ti onoga koji onaj svijet poriče“ – tj. koji poriče proživljenje i nagradu i kaznu, i koji ne vjeruje u Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*.

2) „Pa to je onaj koji grubo odbija siročce“ – tj. koji ga odbija koristeći silu i nemajući milosti prema njemu, jer mu je srce tvrdo i jer se ne nada nagradi niti strahuje od kazne.

3) „i koji da se nahrani siromah, ne podstiče“ – ne podstiče druge, a samim time, ni samog sebe ne podstiče na hranjenje siromaha.

4-5) „A teško onima koji, kada molitvu obavljaju“ – koji izvršavaju obavezu namaza, ali koji – „molitvu svoju kako treba ne izvršavaju“ – tj. koji namaz ne izvršavaju kako treba, nego ga klanjaju kad mu prođe vrijeme ili ne ispunjavaju ruknove namaza.

Oni to čine jer su nemarni prema Allahovim naredbama i zato ne vode računa o namazu, koji je najvažnija obaveza prema Allahu. Onaj ko je nemaran prema namazu zasluži kritiku i korenje. Što se, pak, tiče nemara tokom obavljanja namaza, to se može svakome desiti. Čak je i Vjerovjesnik, *sallallahu alejhi ve sellem*, zaboravio nešto u namazu.

6-7) Zato ih je Allah opisao kao ljude koji se pretvaraju i koji nemaju milosti: „*koji se samo pretvaraju*“ – tj. rade djela pretvarajući se pred ljudima – „*i nikome ništa ni u naručje ne daju*“ – tj. ne daju svoje stvari ni kad ne bi imali nikakve štete da nekome nešto dadnu na posudbu ili poklon, poput posude, kante, sjekire i sl., što ljudi obično posuđuju jedni drugima. Međutim, ovi ljudi ne daju ni takve stvari, a kamoli nešto važnije od toga. Ova sura podstiče na hranjenje siročadi i siromaha, na to da se vodi računa o namazu, da se namaz čuva, obavlja s iskrenošću, da se u svemu bude iskren, da se čini dobro drugima, da se ljudima posuđuju stvari poput kante, zdjele, knjige i sl. jer je Allah ukorio onoga koji nikome ništa ne da.

Tefsir sure El-Kevser, mekanska

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. "Mi smo ti, uistinu, Kevser dali",
2. "pa klanjaj se Gospodar svome i kurban kolji",
3. "onaj koji tebe mrzi sigurno će on bez spomena ostati."

1) Allah ukazuje Svome Poslaniku, *sallallahu alejhi ve sellem*, da mu je dao veliku blagodat: „*Mi smo ti, uistinu, Kevser dali.*“ – tj. mnogo dobro i neizmjerne blagodati.

A jedna od tih blagodati, koje će Vjerovjesnik, *sallallahu alejhi ve sellem*, imati na Sudnjem danu jest i rijeka koja se naziva Kevser, čije vrelo je dugo mjesec dana hoda i široko isto toliko; a njena voda je bjelja od mlijeka, slađa od meda; dok su njene posude, po broju i blještavilu, poput zvijezda na nebu. Ko se jednom napije njene vode, nikad više neće ožednjeti.

2) Nakon što je spomenuo svoju blagodat prema njemu, Allah mu naređuje da bude zahvalan na njima: „**pa klanjaj se Gospodaru svome i kurban kolji**“ – ova dva ibadeta je posebno spomenuo jer su to najvrjedniji ibadeti i najbolje čime se rob približava Allahu. To je zato što namaz obuhvata potčinjenost i srca i tijela Allahu, a to mu biva podsticaj i za druge ibadete; dok je klanje kurbana način da se čovjek približi Allahu žrtvujući najvrjednije životinje koje ima, a to je i način da čovjek utroši svoj imetak, unatoč duši koja je sklona škrtosti i skrivanju imetka.

3) „**Onaj koji te mrzi**“ – onaj koji te mrzi, kudi i omalovažava – „**sigurno će on bez spomena ostati**“ – tj. bez svakog dobra, bez dobrog djela, bez pomena. A Muhammed, *sallallahu alejhi ve sellem*, je zaista savršen u okvirima savršenosti stvorenja; spomen na njega je uzdignut, njegovi pomagači i sljedbenici su mnogobrojni.

Tefsir sure El-Kafirun, mekanska

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. "Reci: 'O vi nevjernici',
2. "ja ne robujem onome čemu vi robujete"
3. "niti ste vi robovi onome Kome ja robujem",
4. "niti sam ja rob onome čemu vi robujete",
5. "niti ste vi robovi Onome Kome ja robujem",
6. "vama vaša vjera, a meni moja.

1-6) To jest: reci nevjernicima jasno i otvoreno „**ja ne robujem onome čemu vi robujete**“ – tj. odričem se onoga što ste obožavali javno i tajno. „**Niti ste vi robovi onome Kome ja robujem**“ – jer niste iskreni u svom obožavanju Allaha.

Vaše obožavanje Allaha, koje je pomiješano sa širkom, ne naziva se ibadetom.

Ovo je, zatim, ponovljeno jer prvi ajeti govore o postupcima, dok drugi ajeti govore o zadovoljstvu i prihvatanju. Zato je napravio razliku i razlučio između dvije grupe: „**vama vaša vjera, a meni moja**“. Kao što je Uzvišeni Allah rekao: „Svako postupa po svom nahođenju.“ – tj. ja nemam ništa s onim što vi radite, a vi nemate ništa s onim što ja radim.

Tefsir sure En-Nasr, medinska

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. "Kada Allahova pomoć i pobjeda dođu",
2. "i vidiš ljude kako u skupinama u Allahovu vjeru ulaze",
3. "ti slavi Gospodara svoga hvaleći Ga i moli Ga da ti oprost, On zaista pokajanje prima."

1-3) U ovoj časnoj suri nalazi se radosna vijest i naredba Allahovom Poslaniku, *sallallahu alejhi ve sellem*, kako da postupi kad se to ostvari i nagovještaj.

Radosna vijest je da će Allah dati pobjedu Svome Poslaniku, *sallallahu alejhi ve sellem*, oslobođenje Meke i ulazak ljudi u islam: „**i vidiš ljude kako u skupinama u Allahovu vjeru ulaze**“ – tako da će mnogi, nakon neprijateljstva, postati muslimani i borci za islam. To što je najavljeno se i desilo.

Naredba je Allahovom Poslaniku, *sallallahu alejhi ve sellem*, kad se desi Allahova pomoć i pobjeda, da zahvali Allahu, traži oprost od Njega.

Nagovještaj se, ustvari, sastoji od dva nagovještaja. Prvi je nagovještaj da će pomoć ovoj vjeri trajati kada se desi da Allahov Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*, Allahu zahvali i zamoli za oprost. Kao što je rekao Uzvišeni Allah: "Ako budete zahvalni, Ja ću vam, zacijelo, još više dati." Ovo se desilo u vrijeme pravednih halifa i nakon njih: Allahova pomoć je bila konstantna, tako da je islam dospio do velikih udaljenosti i prihvatili su ga mnogi narodi.

Ostalo je tako dok ummet nije počeo kršiti Allahove naredbe i podvojili se, pa su se desili tragični događaji. Pa, ipak, ovaj ummet i vjera obasuti su Allahovom milošću i dobrotom koje su nezamislive.

Drugi nagovještaj je da se približio čas smrti Allahovog Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*. To zaključujemo na sljedeći način: Allah se zakleo njegovim životom, što znači da je njegov život posebno vrijedan, a uobičajeno je da se vrijedne stvari završavaju djelima kojima se moli oprost, poput namaza, hadždža i sl. Stoga, Allahova naredba Njegovom Poslaniku, *sallallahu alejhi ve sellem*, da u tom stanju zahvaljuje i čini *istigfar* ukazuje na to da je došao njegov čas, pa neka se pripremi za susret sa Gospodarom i završi svoj život na najbolji mogući način, te je mnogo ponavljao u svom namazu, na ruku'u i sedždi: „Savljen neka Si Allahu; Gospodaru naš tebi hvala; Allahu oprost mi!”

Tefsir sure El-Leheb, mekanska
U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. "Neka propadne Ebu-Leheb, i propao je!"
2. "neće mu biti od koristi blago njegovo, a ni ono što je stekao",
3. "ući će on sigurno u vatru rasplamsalu",
4. "i žena njegova što drvlje nosi",
5. "o vratu njenu biće uže od ličine usukane."

Ebu Leheb je amidža Allahovog Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*, i njegov veliki neprijatelj koji ga je mnogo uznemiravao. Prema Vjerovjesniku, 'alejhi-s-selam, se odnosio bez uvažavanja i suprotno običaju rodbinske privrženosti, pa ga je Allah ovako oštro ukorio i pokudio.

1) „Neka propadne Ebu-Leheb“ – izgubio je i on je jedan od nesretnih – i propao je – i nikad neće uspjeti.

2) „Neće mu biti od koristi blago njegovo“ – koje bilo kod njega, pa ga je zanjelo – „a ni ono što je stekao“ – tj. neće ga to spasiti Allahove kazne, kad mu je da.

3-5) „Ući će on sigurno u vatru rasplamsalu – tj. Vatra će ga obuhvatiti sa svih strana, kao i njegovu ženu – „što drvlje nosi“ – ona je, također, mnogo uznemiravala Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*. Ona i njen muž su se pomagali u grijehu i neprijateljstvu prema Vjerovjesniku, 'alejhi-s-salam, i činila je sve što je mogla da bi naškodila Allahovom Poslaniku, *sallallahu alejhi ve sellem*, pa je na svoja leđa natovarila mnogo grijeha, poput onoga koji nosi drva, a – „o vratu njenu biće uže od ličine usukane“ – tj. od palmine like. Tumači se, također, da će ona u Vatri nositi drva da se potpaljuju pod njenim mužem, a o njenom vratu će biti uže od usukane palmine like.

U svakom slučaju, ova sura je jedan od velikih Allahovih dokaza. Kada je sura objavljena, Ebu Leheb i njegova žena su bili živi, a najavljeno je u njoj da će vječno boraviti u Vatri, pa je to značilo da će umrijeti kao nevjernici, te se zaista desilo kako je obavijestio Uzvišeni Allah, poznavalac vidljivog i skrivenog.

Tefsir sure El-Ihlas, mekanska

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Reci: "On je Allah - Jedan!
2. Allah je Utočište svakom!
3. Nije rodio i rođen nije,
4. i niko Mu ravan nije!"

1) „Reci:“ – odlučno, čvrsto vjerujući i spoznajući – „On je Allah – Jedan“ – tj. On je jedan i jedinstven u potpunosti. Njemu pripadaju lijepa imena i savršena svojstva i sveta djela. Njemu niko nije ravan niti sličan.

- 2) „Allah je utočište svakom“ – tj. svako se Njemu obraća radi svake potrebe. I stanovnici Zemlje i nebesa ovisni su o Njemu, mole ga za svoje potrebe jer On ima savršena svojstva, On je Sveznajući, čije znanje je savršeno, Blagi, čija blagost je savršena, Milostivi, čija milost je savršena i čija milost sve obuhvata. I, tako sva njegova svojstva.
 - 3) Od Njegovog savršenstva je i to da „nije rodio i rođen nije“ – jer je On potpuno neovisan.
 - 4) „I niko Mu ravan nije“ – ni u imenima ni u svojstvima ni u djelima.
- Ova sura obuhvata *tevhid esmai ve-sifat*.

Tefsir sure El-Felek, mekanska
U ime Allaha, Milostivog

1. "Reci: 'Utječem se Gospodaru svitanja,
2. od zla onoga što On stvara,
3. i od zla mrkle noći kad razastre tmina,
4. i od zla onih koje u čvorove pušu,
5. i od zla zavidljivca kad zavist ne krije.'"

-
-
- 1) „Reci“ – tražeći zaštitu – „Utječem se“ – sklanjam se i tražim zaštitu kod – „Gospodara svitnja“ – tj. riječ *felek* se odnosi na nastupanje zora, ali i na pojavljivanje klice iz sjemena.
 - 2) „Od zla onoga što On stvara“ – ovo obuhvata sva Allahova stvorenja, kao što su ljudi, džini, životinje, pa se od njihovog Stvoritelja traži zaštita od njihovog zla.
 - 3) Potom, nakon općeg traženja zaštite, navodi traženje posebne zaštite, „i od zla mrkle noći kad razastre tmina“ – tj. od zla koje biva u njoj kad se pojavi.

A u njoj se pojavljuju mnoga zla bića i opasne životinje.

4) „I od zla onih koje u čvorove pušu“ – tj. od zla sihirbaza, koji pušu u čvorove pomoću kojih prave sihre.

5) „I od zla zavidljivca kad zavist ne krije“ – zavidljivac je onaj koji voli da onome kome zavidi nestane ta blagodati na kojoj mu zavidi, pa čini što može da bi ovaj ostao bez te blagodati. Stoga je neophodno utjecati se Allahu od njegovog zla i moliti da nas Allah sačuva njegovih spletki. Urokljivac se ubraja u zavidljivce, jer se urok dešava od zavidljivca, zle ćudi i duše.

Ova sura sadrži traženje zaštite od svih vrsta zala i ukazuje da je sihr istina, da se treba čuvati od njegove štetnosti i tražiti od Allaha zaštitu od sihra i sihirbaza.

Tefsir sure En-Nas, medinska
U ime Allaha

1. "Reci: Tražim zaštitu Gospodara ljudi,
2. Vladara ljudi,
3. Boga ljudi,
4. od zla šejtana - koji nanosi zle misli pa se skrije,
5. koji zle misli unosi u srca ljudi,
5. od džinova i od ljudi."

1-6) Ova sura sadrži traženje zaštite od Gospodara, Vladara i Boga ljudi, od šejtana koji je temelj i srž svakog zla, i čija je jedna od smutnji to da „nanosi zle misli“ – pa uljepšava ljudima zlo i prikazuje im ga kao nešto lijepo i podstiče ih da čine zlo, a odvraća ih od dobra.

To je njegovo permanentno stanje. On ljudima unosi zle misli pa se sakrije kada rob spomene svog Gospodara i traži zaštitu i pomoć od Njega protiv šejtana. Stoga, svi ljudi trebaju tražiti zaštitu od Allaha i utjecati Mu se od šejtana, ispoljavanjem *rububijeta*, jer sva stvorenja su Njemu potčinjena i On je njihov Vladar; zatim ispoljavanjem *uluhijeta* zbog kojeg ih je Allah stvorio, a to će ispuniti samo ako se odbrane od neprijatelja, koji želi da ih odvoji od tevhida i učini ih svojim sljedbenicima, da bi bili stanovnici Džehennema. Onaj koji ubacuje zle misli može biti i od džina i od ljudi, zato je Uzvišeni rekao: „**Od džinova i od ljudi.**”

Neka je hvala Allahu, na početku i na kraju. Molimo Ga da upotpuni svoju blagodat prema nama, da nam oprost i grijeh, koji su se ispriječili između nas i velikog, mnogobrojnog bereketa, dok su grijesi i prohtjevi odvratili naša srca od razmišljanja o Njegovim dokazima. Molimo ga da nam, zbog zla koje je pri nama, ne uskrati dobro koje je kod Njega. Zaista nadu u spas od Allaha gube samo nevjernici i nadu u Njegovu milost gube samo zalutali. Neka su blagoslov i mir na Njegovog Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*, njegovu porodicu i sve njegove ashabe.

Hvala Allahu, čijom dobrotom se upotpunjavaju dobra djela.

Pitanja iz uvoda i tefsira

Pitanja iz uvoda tefsira

1. Ko je Autor knjige Važne lekcije:
a) Abdulaziz ibn Baz; b) Muhammed ibn Usejmin; c) Hejsem Serhan.
2. Zašto izučavamo knjigu Važne lekcije:
a) zato što je važna;
b) zato što učenjaci savjetuju njeno izučavanje;
c) zato što objašnjava pitanja koja su potrebna svakom muslimanu;
d) sve navedeno.
3. Tekst ove poslanice govori:
a) o odnosu muslimana prema tevhidu i Kur'anu;
b) namazu i abdestu;
c) edebu i ahlak;u;
d) upozorava na grijeh;
e) opremanju mejita;
f) sve navedeno.
4. Kiraet, hifz i tefsir, musliman počinje sa:
a) surom Alak; b) surom Fatiha; c) surom Ihlas.
5. U pogledu odnosa prema razmišljanju o Kur'anu, ljudi se dijele na dvije krajnosti i sredinu: a) tačno; b) netačno.
6. Koji tefsir učenik treba prvo proučavati:
a) Ibn Kesir; b) Ibn Sadi; c) Kurtubi.
7. Učenik treba početi od izučavanja sažetih djela, prije opširnih:
a) tačno; b) netačno.
8. Učenik započinje izučavanje tefsira čitanjem tefsira sura koje su mu interesantne i podstiču ga da nastavi s iščitavanjem tefsira, poput sura Kasas, Merjem, Kehf:
a) tačno; b) netačno.
9. Učenik može slušati snimke čitanja knjiga tefsira (kao što je audio-program), ako mu čitanje teško: a) tačno; b) netačno.
10. Vjerovjesnik je upozorio na neispravnost učenja Kur'ana bez razmišljanja:
a) tačno; b) netačno.

Pitanja o tefsiru sure Fatiha:

1. Nazvana je Fatihom, jer je okružena bedemima koji sprečavaju da bilo šta uđe u nju i izađe iz nje: a) tačno; b) netačno.

2. Nazvana je Fatihom:
-
-
3. Sura Fatiha još se naziva i:
a) Ummul-Kur'an;
b) es-Seb'ul-mesani (Sedam ajeta koji se ponavljaju);
c) er-Rukja;
d) es-Sala; e) sve navedeno.
4. Istiaza (učenje euze) prije početka učenja Kur'ana je obavezna iako pristupamo ibadetu, a ne grijehu. Zašto?
-
-
5. Šta znači „*euza*“?
-
-
6. Šejtan je nazvan „redžim“ jer je:
a) protjeran od Allahove milosti;
b) jer biva gađan zvijezdama;
c) jer on pogađa ljude sumnjama i strastima;
d) sve navedeno.
7. Oblik propozicija u „bismilli“ je vezan za glagol na koji se cilja, ali nije spomenut: a) tačno; b) netačno.
8. Allah je:
a) Onaj koji biva obožavan iz ljubavi i poštovanja;
b) niko nije nazvan ovim imenom osim Allaha;
c) osnov svih božijih imena;
d) rečeno je da je to najveće Allahovo ime;
e) u vokativu se ne gubi „elif-lam“ kod ovog božijeg imena;
f) sve navedeno.
9. Koja je razlika između dva Allahova lijepa imena Milostivi i Samilosni?
-
-
10. Postoje dvije vrste Allahovog terbijjeta (gospodarenja) nad ljudima:
a) opće i posebno; b) apsolutno i ograničeno.
11. Većina vjerovjesničkih dova počinje sa:
a) Allahumme (Allahu moj); b) Rabbi (Gospodaru).
12. „Jevmud-din“ je:

- a) Sudnji dan;
b) dan u kojem će se prema ljudima postupati shodno njihovim djelima;
c) sve navedeno.
13. „Uputi nas na pravi put“ je najobuhvatnija dova i najkorisnija čovjeku:
a) tačno; b) netačno.
14. Pojam „din“ može se odnositi na:
a) nagradu ili kaznu; b) djelo; c) sve navedeno.
15. U „samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoć tražimo“ objekat se spominje na početku rečenice iako je uobičajeno da se spominje na njenom kraju. Svrha toga je:
a) ograničavanje značenja; b) nema svrhe.
16. Spominjanjem prvo ibadeta, pa onda traženja pomoći, u ajetu je u smislu davanja prednosti:
a) općem nad posebnim; b) pravu Allaha nad pravom robova; c) sve navedeno.
17. Zašto se u ajetu „samo Tebe obožavamo“ koristi množina:
-
18. Ibadet je: a) zajednički naziv za sve što Allah voli i čime je zadovoljan, od riječi i vidljivih i nevidljivih djela; b) poniznost Allahu kroz izvršavanje Njegovih naredbi i udaljavanje od Njegovih zabrana, iz ljubavi i veličanja; c) ponekad se odnosi na jedno, ponekad na drugo.
19. Pod uputom u riječima Uzvišenog: „Uputi nas“, misli se na:
a) iršad – da nam pokaže Pravi put;
b) tevfik – da nas nadahne da prihvatimo Pravi put;
c) oboje navedeno.
20. Pod riječima „na Put onih kojima si milost Svoju darovao“ misli se na: a) sve iz ovog ummeta koji su povjerovali; b) vjerovjesnike, iskrene, šehide i dobre.
21. Riječi „tebi se klanjamo i od Tebe pomoć tražimo“ sadrže šerijat i kader:
a) tačno; b) netačno.
22. Šta od navedenog sadrži kur’anski sadržaj koji nenalazimo na drugom mjestu: a) sura El-Fatiha; b) ajetul-kursi; c) sura el-Ihlas.
23. Riječi Uzvišenog „uputi nas na Pravi put“ sadrže: a) potvrdu vjerovjesništva; b) odgovor svim sljedbenicima zabluda; c) sve navedeno.

24. Riječi „Vladaru Sudnjeg dana“ podrazumijevaju: a) da će nagrada i kazna biti pravedna; b) da je rob stvarni činilac svojih djela; c) da će nagrada biti samo za djela; d) sve navedeno.

Tefsir ajetul-kursija

1. Ajet je nazvan ajetul-kursi jer se u njemu spominje *kursijj*:
a) tačno; b) netačno.
2. Koji ajet je najvrjedniji:
a) ajetud-dejn; b) ajet o deset prava (En-nisa, 36); c) ajetul-kursi.
3. Kur'an ima veličanstvena značenja: a) tačno; b) netačno.
4. Koliko lijepih Allahovih imena se nalazi u ajetul-kursijji:
a) pet; b) šest; c) sedam.
5. Allahovo ime el-Hajj ukazuje na savršenstvo:
a) Njegovog bića; b) Njegove vlasti i moći.
6. Allahova imena el-Hajj i el-Kajjum zajedno ukazuju na savršenstvo Njegovog bića i vlasti/moći: a) tačno; b) netačno.
7. U Kur'anu se Allahova imena el-Hajj i el-Kajjum zajedno spominju na:
a) tri mjesta; b) četiri mjesta; c) dva mjesta.
8. Neophodno je negirati Allahu svojstva koja je negirao Sebi ili ih je negirao Njegov Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*, uz potvrđivanje savršenstva suprotnog svojstva, jer sama negacija nije dovoljna da ukaže na Njegovo savršenstvo: a) tačno; b) netačno.
9. Allah nikome neće dozvoliti da se zauzima osim za onoga s kim je On zadovoljan, a On je zadovoljan:
a) tevhidom; b) slijeđenjem Poslanika; c) sve navedeno.
10. Znanje o odredbi i šerijatu koje je Allah dao ljudima je: a) malo; b) mnogo.
11. „On zna šta je bilo i prije njih“ obuhvata prošlost, a „i šta će biti poslije njih“ obuhvata sadašnjost i budućnost: a) tačno; b) netačno.
12. Allahovo ime Svevišnji znači: a) uzvišen Svojim bićem; b) uzvišen Svojim svojstvima; c) Onaj koji je potčinio sva stvorenja; d) sve navedeno.
13. Allah će dati jednog čuvara da ga sve do jutra čuva od šejtana onome ko pred spavanje prouči: a) posljednje ajete iz sure el-Bekare; b) ajetul-kursi.
14. Lijepo je proučiti ajetul-kursi: a) pred spavanje; b) poslije svaklog namaza; c) ujutro i navečer; d) sve navedeno.

Pitanja o tefsiru sure Zelzele

1. Sura Zelzele je: a) mekanska; b) medinska.
2. Sura Zelzele sadrži: a) zastrašivanje; b) podsticanje; c) sve navedeno.

- Riječi Uzvišenog: „Kada se Zemlja najžešćim potresom svojim potrese“ je poput Njegovih riječi: „a mjesta na kojima su bile ravnom ledinom ostaviti, ni udubina ni uzvisina na Zemlji nećeš vidjeti“: a) tačno; b) netačno.
- Riječi Uzvišenog: „i kada Zemlja izbacite terete svoje“ podrazumijevaju: a) Brda i planine; b) umrle i blaga.
- Zemlja je jedan od svjedoka koji će svjedočiti šta su ljudi radili: a) tačno; b) netačno.
- Riječi „Tog Dana će se ljudi odvojeno pojaviti“ znače: a) svaki pojedinac posebno; b) u različitim grupama.
- Njegove riječi: „onaj ko bude uradio...“ su poput Njegovih riječi: “Teško nama!” - govoriće – „kakva je ovo knjiga, ni mali ni veliki grijeh nije propustila, sve je nabrojala!“: a) tačno; b) netačno.

Pitanja iz tefsira sure El-Adijat

- Sura Adijat je: a) mekanska; b) medinska.
- Značenje riječi Adijat je: a) konji; b) sve što se kreće; c) sve navedeno.
- U suri Adijat nalazimo zastrašivanje uz obaveze: a) tačno; b) netačno.
- Objasni značenja sljedećih pojmova:

- Dabhan _____
- Kadhan _____
- Nak'an _____
- Lekenud _____

Pitanja iz sure El-Karia

- Sura el-Karia je: a) mekanska; b) medinska.
- Sura el-Karia upozorava na: a) strahote Sudnjeg dana; b) iskušenja dunjaluka.
- Riječ el-karia odnosi se na: a) ajete prijetnje; b) Sudnji dan.
- Objasni sljedeće ajete:
 - "Toga dana će ljudi biti kao leptiri raštrkani"

- "a planine kao šarena vuna iščupana."

- Riječ „mevazin“ (vage), koja se spominje u suri, odnosi na:
a) prave vage; b) to je alegorija na djelo.
- Ajet „u ugodnom životu će živjeti“ znači: a) na dunjaluku; b) u Džennetu.
- "boravište će mu bezdan biti." – znači: a) bit će mu poput majke koja ga ne pušta od sebe; b) da će biti naglavačke bačen u Džehennem; c) sve navedeno.
- „A znaš li ti šta će to biti?“ – pitanje koje znači: a) ukazivanje na veličinu onoga o čemu se govori; b) pitanje o tome.
- Imena Vatre, Allah nas sačuvao od nje, su: a) el-Havije; b) Džehennem; c) el-Hutame; d) Lezza; e) es-Seir; f) Sekar; g) sve navedeno.
- „Vatra užarena“ – Allahom se utječemo od nje – koliko puta je njena temperatura veća od one na dunjaluku:
a) sedamdeset; b) devedeset; c) devedeset i devet.

Pitanja iz sure Et-Tekasur

- Sura et-Tekasur je: a) mekanska; b) medinska.
- Ova sura govori o: a) stanju ljudi; b) kori ljudi što su zaokupljenim onim zbog čega nisu stvoreni.
- Ova sura zabranjuje umnožavanje (imetka i drugih blagodati) makar to bilo s ciljem postizanja Allahovog zadovoljstva: a) tačno; b) netačno.
- Izreka „otišao je na posljednje konačište“ je:
a) negiranje proživljenja; b) dozvoljen izraz.
- U ajetu "sve dok grobove ne posjetite", nazvani su posjetiocima, a ne stanovnicima, zašto? a) zato što je Berzeh svijet iz kojeg će se preseliti na ahiretsko boravište; b) zato što su iz svojih kuća na dunjaluku spuštani u kabure koji nisu njihovo vlasništvo.
- Znanje se dijeli na tri vrste – *ilmun jekin*, *ajnu jekin* i *hakku jekin*: a) tačno; b) netačno.

Pitanja iz sure El-Asr

- Sura el-Asr je: a) mekanska; b) medinska.
- U suri El-Asr je dokaz za četiri stvari – znanje, rad po njemu, davu i sabur:
a) tačno; b) netačno.
- Šta je ispravno po pitanju zaklinjanja nečim drugim mimo Allaha:
a) Allah se može zaklinjati čime hoće; b) stvorenja se smiju zaklinjati samo Allahom; c) stvorenja se smiju zaklinjati nečim mimo Allaha; d) odgovori po „a“ i „b“ su ispravni.
- Sabur se dijeli na: a) dva dijela; b) tri dijela; c) četiri dijela.

5. U suri se nalaze četiri naredbe, sa dvije čovjek upotpunjava sebe, a sa dvije upotpunjava drugog: a) tačno; b) netačno.

Pitanja iz sure El-Humeze

1. Sura el-Humeze je: a) mekanska; b) medinska.
2. Riječ „vejl“ znači: a) dolina u Džehennemu; b) prijetnja kaznom koja uključuje dolinu u Džehennemu, ali i druge kazne.
3. El-hemz biva riječima, a el-lemz djelom: a) tačno; b) netačno.
4. Ajet „i misli da će ga blago njegovo besmrtnim učiniti“ ukazuje na to da dobročinstvo produžuje život: a) tačno; b) netačno.
5. Ajet "A znaš li ti šta je Hutame" znači:
a) da je Vjerovjesnik znao šta je Hutame; b) da nije znao šta je Hutame.
6. Ajet "Vatra Allahova razbuktana", ukazuje da su gorivo Vatre:
a) ljudi; b) kamenje; c) sve navedeno.
7. Ajet "koja će do srca dopirati." Odnosi se na: a) dopiranje do njihovih uvjerenja; b) dopiranje do srca kroz tijelo.

Pitanja iz sure El-Fil

1. Sura El-Fil je: a) mekanska; b) medinska.
2. Jedna od pouka ove sure je da se najveća kopnena životinja plaši da napadne Bejtullah, stoga je preče da se toga plaše ljudi:
a) tačno; b) netačno.
3. Vjerovjesnik je rođen u: a) Godini slona; b) Godini tuge; c) Godini gladi (er-remada).
4. Ova sura je jedna od naznaka koje su najavile pojavu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i to je jedna od nadnaravnih pojava datih Vjerovjesniku prije vjerovjesništva: a) tačno; b) netačno.
5. Navedi značenje sljedećih pojmova:
 - Tajren
ebabil _____
 - Ke asfim-
me'kul _____

Pitanja iz sure Kurejš

1. Sura Kurejš je: a) mekanska; b) medinska.
2. Ova sura je u vezi sa surom: a) el-Fil; b) el-Kafirun; c) en-Nas.
3. Kurejšije su zimi putovali u Šam, a ljeti u Jemen: a) tačno; b) netačno.
4. Allah je učinio da u srcima Araba vlada strahopoštovanje prema mekanskom haremu i Kurejšijama, pa ih nisu napadali:
a) u Mekki; b) u Mekki i prilikom njihovih putovanja.
5. Allah je Gospodar svega, a Kabu je nazvao Svojom kućom da bi ukazao na njenu vrijednost i značaj: a) tačno; b) netačno.
6. „Gospodaru ove kuće“ je izraz kojim se stvorenje pripisuje Allahu iz počasti stvorenju: a) tačno; b) netačno.

Pitanja iz sure El-Ma'un

1. Sura el-Maun je: a) mekanska; b) medinska.
2. Značenje riječi „din“ u ajetu „Znaš li ti onoga koji onaj svijet poriče“ je: a) proživljenje i nagrada i kazna; b) posuđivanje i negiranje nečijih prava.
3. Riječ „jedu'u“ znači: a) ostavlja; b) odbija snažno.
4. Jetim je dijete kojem je: a) umro otac; b) umrla majka.
5. Jetim se naziva tako: a) dok ne dostigne spolnu zrelost; b) i nakon što dostigne spolnu zrelost.
6. Kada čovjek zaboravi nešto učiti ili učiniti u namazu, zaslužuje prijekor i kritku, dok se nemarnost prema obavljanju namaza dešava svakome: a) tačno; b) netačno.
7. *Rija* – prijetvornost je: a) dozvoljena; b) pokuđena; c) strogo zabranjena; d) mali širk; e) veliki širk.
8. Ova sura podstiče na činjenje svakog dobra: a) tačno; b) netačno.
9. El-Ma'un spomenut u ajetu je: a) posuda; b) sve što je u običajeno da ljudi međusobno posuđuju.

Pitanja iz sure el-Kevser

1. Sura el-Kevser je: a) mekanska; b) medinska.
2. Kevser je: a) rijeka; b) mnogo dobro.
3. Allah je posebno spomenuo namaz i klanje kurbana jer su to najvrjedniji ibadeti i načini približavanja Allahu: a) tačno; b) netačno.
4. „Šanieke“ znači: a) onaj koji te mrzi; b) koji te vrijeđa; c) koji umanjuje tvoju vrijednost; d) sve navedeno.

5. Riječi „...bez pomena će ostati“ ukazuju da onaj koji voli Vjerovjesnika neće ostati bez pomena: a) tačno; b) netačno.
6. U ovoj suri imamo dokaz da će Vjereovjesnik, *sallallahu alejhi ve sellem*, imati mnogo sljedbenika: a) tačno; b) netačno.

Pitanja iz sure El-Kafirun

1. Sura el-Kafirun je: a) mekanska; b) medinska.
2. Pohvalno je da se sura Kafirun uči nakon Fatihe na prvom rekatu: a) sunneta sabahskog namaza; b) sunneta akšama; c) sunneta tavafa; d) u vitr-namazu; e) sve navedeno.
3. Ibadet u kojem ima širka je: a) krnjav ibadet; b) ne smatra se ibadetom.
4. Riječ „reci“ upućena je: a) Vjerovjesniku; b) Vjerovjesniku i svakome na koga je ispravno da se odnosi.
5. Pod nevjernicima se misli na: a) sve do kojih je dopro poziv islama i nisu povjerovali, poput Židova i kršćana; b) nevjernike Mekke.
6. U ovoj suri se nalazi odricanje od širka i mušrika, srcem, jezikom i tjelesnim organima: a) tačno; b) netačno.
7. Ponavljanje u suri je: a) zbog potvrđivanja; b) jer prvi ajeti govore o postupcima, dok drugi ajeti govore o zadovoljstvu i prihvatanju.

Pitanja iz sure En-Nasr

1. Sura en-Nasr je: a) mekanska; b) medinska.
2. U ovoj suri nalazimo radosni nagovještaj, obavijest, naredbu i napomenu: a) tačno; b) netačno.
3. Ovom ummetu je Allah dao milost i pažnju kakva se ne može zamisliti: a) tačno; b) netačno.
4. U ovoj suri je nagovještaj da se približio čas Vjerovjesnikovog, *sallallahu alejhi ve sellem*, preseljenja na ahiret: a) tačno; b) netačno.
5. Izvršavajući naredbu iz ove sure Vjerovjesnik, *sallallahu alejhi ve sellem*, je na ruku'u i na sedždi često učio „slavljen neka Si Gospodaru naš, i Tebi hvala. Allahu oprsoti mi“: a) tačno; b) netačno.

Pitanja iz sure El-Mesed

1. Sura el-Mesed je: a) mekanska; b) medinska.
2. Ebu Leheb je bio: a) amidža Vjerovjesnika; b) nije bio rođak Vjerovjesnika.
3. Pokuđen je do Sudnjeg dana:
a) Ebu Leheb; b) svako ko napada Vjerovjesnika.
4. Navedi značenja ovih riječi:

- Tebbet _____
- Ma
keseb _____
- Džidiha _____
- Mesed _____

5. U ovoj suri nalazi se ajet koji nagovještava da Ebu Leheb i njegova supruga neće primiti islam: a) tačno; b) netačno.

Pitanja iz sure el-Ihlas

1. Sura el-Ihlas je: a) mekanska; b) medinska.
2. Ovim imenom je nazvana: a) jer je kompletna posvećena opisu Allaha; b) jer čisti od širka onoga koje uči; c) sve navedeno.
3. Ova sura po stepenu nagrade za učenje, vrijedi kao: a) pola Kur'ana; b) četvrtina Kur'ana; c) trećina Kur'ana.
4. Ovu suru pohvalno je učiti: a) na drugom rekatu sabahskog sunneta; b) na drugom rekatu akšamskog sunneta; c) u sunnetu tavafa; d) u vitr-namazu; e) nakon svakog farz namaza; f) pred spavanje; g) sve navedeno.
5. Preporučeno je da se sure Kafirun i Ihlas uče tokom dana i noći da bi se ostvarile tri vrste tevhide: a) tačno; b) netačno.
6. Sura el-Ihlas sadrži: a) *tevhidul-uluhijje*; b) *tevhidur-rububijje* i *tevhidul-esmai ves-sifat*.
7. Riječ „reci“ znači: a) reci samo jezikom; b) znače riječ jezikom i pokazivanje djelom i uvjerenjem.
8. „On Allah je jedan“ znači da je jedan u *rububijjetu*, *uluhijjetu* i *esmai ve-s-sifat*: a) tačno; b) netačno.
9. Es-Samed je: a) Onaj kojem se svi obraćaju za sve njihove potrebe; b) koji postoji sam po sebi, a drugi postoje zbog njega; c) Gospodar koji je dominantan i savršen u Svom *rububijjetu*, *uluhijjetu*, imenima i svojstvima; d) sve navedeno.
10. Pripisivanje djeteta ili roditelja Allahu je veliko nevjerstvo: a) tačno; b) netačno.

Pitanja iz sure el-Felek

1. Sura el-Felek je: a) mekanska; b) medinska.
2. Suru el-Felek lijepo je učiti: a) poslije svakog farz namaza; b) pred spavanje; c) sve navedeno.
3. Navedi značenja sljedećih riječi:
 - Euzu _____
 - _____
 - El-
felek _____
 - _____
 - Gasik _____
 - _____
 - Vekab _____
 - _____
 - En-
neffasat _____
 - _____
 - El-
ukad _____
 - _____
 - Hadis _____
 - _____
4. Ova sura sadrži: a) opće i posebno traženje zaštite; b) da je sihr istina; c) sve navedeno.

Pitanja iz sure En-Nas

1. Sura En-Nas je: a) mekanska; b) medinska.
 2. Suru En-Nas preporučeno je učiti: a) poslije svakog farz namaza; b) pred spavanje; c) sve navedeno.
 3. Značenje riječi el-hannas je:
-

Druga lekcija

Druga lekcija: Ruknovi islama

Objašnjenje pet ruknova islama, a prvi i najvažniji je svjedočenje da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed, *sallallahu alejhi ve sellem*, Njegov rob i Poslanik; uz pojašnjenje značenja i uslova la ilahe illallah.

Značenje: *nema boga* je negacija svega što se obožava mimo Allaha, *osim Allaha* je potvrđivanje ibadeta samo Allahu, koji nema sudruga.

Šartovi la ilahe illallah su:

1. Ilm - znanje, suprotno od neznanja;	5. Mehabbet - ljubav, suprotno od mržnje;
2. Jekin - ubjeđenje, suprotno od sumnje;	6. Inkijad - poslušnost, suprotno od odbacivanja;
3. Ihlas - iskrenost, suprotno od širka;	7. Kabul - prihvatanje, suprotno od odbijanja;
4. Sidk - istinitost, suprotno od laži;	8. Poricanje svega što se mimo Njega obožava.

Ovi šartovi su navedeni u stihovima:

Znanje, ubjeđenje, iskrenost
uz istinu od tebe

Dodaj kao osmi nevjerovanje
svoje u

Ljubav, poslušnost, i njeno
prihvatanje

Sve što se sem Allaha obožava

Značenje svjedočenja da je Muhammed, Allahov Poslanik, i ono što proizlazi iz toga: to je vjerovanje da je istina sve o čemu je obavijestio, pokornost njemu u svemu što je naredio, udaljavanje od svega što je zabranio, i da Allaha obožava samo onako kako je šerijatom propisano.

Nakon toga učeniku treba objasniti ostale ruknove islama, a to su: namaz, zekat, post i hadž Beitullahu koje u mogućnosti.

Ruknovi la ilahe illallah

Negacija: nema boga

Time se poriče sve što se obožava mimo Allaha (kufr u taguta)

Potvrđivanje: osim Allaha

Time se potvrđuje da je ispravno ibadet upućivati samo Allahu. (iman u Allaha)

La ilahe illallah ima dva rukna:

Negaciju i potvrđivanje, pa zapamti

Komentar šartova la ilahe illallah

Šartovi la ilahe illallah su poput zubaca na ključu. *La ilahe illallah* je ključ Dženneta, a ključ ne otvara bez zubaca. Stoga u vezi onih hadisa koji navode da ko kaže *la ilahe illallah* imat će takvu i takvu nagradu, valja znati da je neophodno, da bi se stekla obećana nagrada, da se ostvari osam spomenutih šartova:

1. **Znanje** o svemu što *la ilahe illallah* podrazumijeva, što je suprotno neznanju o svemu što podrazumijeva. Onaj ko ne bude znao šta znače i podrazumijevaju te riječi, neće imati koristi od njih. zato onaj ko želi primiti islam mora naučiti šta znače te riječi. Rekao je Allahov Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*: „Ko umre znajući da nema drugog boga osim Allaha, ući će u Džennet.“ (Muslim)

2. **Ubjeđenje** – to je potpuno, stopostotono, ubjeđenje. Ko makar jedan posto sumnja u nevjerstvo taguta ili ima dvojbe, nije muvehid. Nije muvehid ni onaj ko sumnja da su Židovi i kršćani do kojih je doprla vjera Muhammeda, *sallallahu alejhi ve sellem*, nevjernici. Rekao je Vjerovjesnik, 'alejhi-s-selam: „Svjedočim da nema boga osim Allaha i da sam ja Allahov Poslanik. Nijedan rob neće sresti Allaha s ovim riječima, ne sumnjajući u njih, a da neće ući u Džennet.“ (Muslim)

3. **Iskrenost** – onaj ko se pretvara i ne izgovara ih iskreno, ili je učinio veliki širk, poput obožavanja nekog mimo Allaha, neće mu koristiti. Rekao je Vjerovjesnik: „Najsretniji (najpreči) ljudi da za njih činim šefat su oni koji iskreno, iz srca, kažu: ‘nema boga osim Allaha.’“ (Buhari)

4. **Istinitost** – ko ih izgovori lažno, poput licemjera, neće imati koristi od njih. Rekao je Vjerovjesnik: „Nema nikog ko posvjedoči da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, iskreno iz srca, a da ga Allah neće zabraniti Vatri.“ (Buhari i Muslim)

5. **Ljubav** – to je da voli Allaha kao nikoga i ništa drugo. Zatim da voli sve što je Allah naredio, da mrzi sve što je Allah zabranio. Zato je jedna od stvari kojima se izlazi iz islama mrziti nešto sa čim je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, makar to radio. “Ima ljudi koji su mjesto Allaha kumire prihvatili, vole ih kao što se Allah voli, ali pravi vjernici još više vole Allaha.” (El-Bekara, 165)

6. **Poslušnost** – to znači da radi po onome što proizlazi iz vjerovanja u ove riječi, jer ko nema djela, neće mu koristiti te riječi: „I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.“ (En-Nisa, 65)

7. **Prihvatanje** – to podrazumijeva da ne odbacuje nijedan govor, djelo ili uvjerenje, koji proizlaze iz tih riječi. „Kad im se govorilo: "Samo je Allah Bog!" - oni su se oholili i govorili: "Zar da napustimo božanstva naša zbog jednog ludog pjesnika.“ (Es-Saffat, 35-36)

8. **Nevjerstvo u sve što se obožava mimo Allaha** – to znači nevjеровati i neobožavati bilo šta ili bilo koga mimo Allaha, jer je takvo obožavanje neispravno, i niko osim Allaha ne zasluđuje da mu se ibadet čini.

Napomena:

Kada je u pitanju kelime-i-šehadet neophodno je za njenu ispravnost imati i očitovanje rječju i djelo i uvjerenje.

Vrste mehabbeta (ljubavi)

Obična ljubav

Dozvoljena je, ali ne smije biti jača od ljubavi prema Allahu. Primjer ove ljubavi je ljubav prema djetetu i supružniku. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je rekao: „Niko od vas neće istinski vjerovati dok mu ja ne budem draži od njegovog djeteta i roditelja i svih ljudi.“

Ljubav prema Allahu

Ovo je stroga obaveza i ubraja se u najčvršću vezu imana. „Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom.“

Manifestira se kroz:

Voljeti nekog kao Allaha

To je veliki širk. Uzvišeni je rekao: „Ima ljudi koji su mjesto Allaha kumire prihvatili, vole ih kao što se Allah voli, ali pravi vjernici još više vole Allaha.“ (El-Bekara, 165)

Ljubav prema mjestima koje Allah voli, poput Mekke i Medine.

Ljubav prema vremenskim periodima koje Allah voli, poput lejletul-kadra, zadnje trećine noći i sl.

Ljubav prema onima koji rade po Njegovim propisima, poput vjerovjesnika, meleka, ashaba i svakog muvehida.

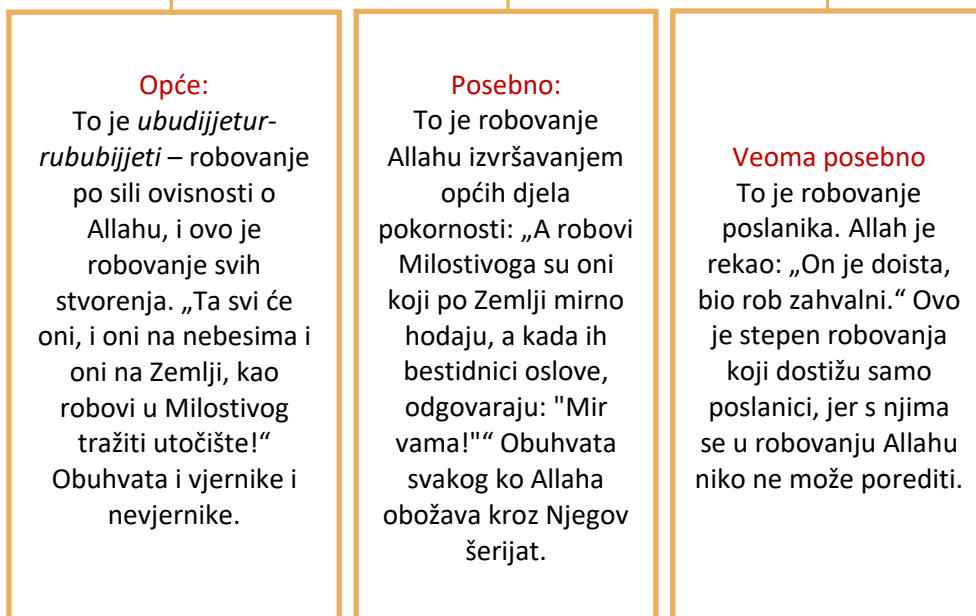
Ljubav prema djelima s kojima je Allah zadovoljan, a to obuhvata sve propisano, poput tevhida.

Šta znači kada kažemo da je Vjerovjesnik Njegov rob

Da se on ne obožava, jer Vjerovjesnik nema nikakve osobine rububijjeta, uluhijeta ni savršenih božanskih imena i svojstava.

Da je on najdosljednije stvorenje u ibadetu, jer je upotpunio obožavanje Allaha.

Robovanje Allahu dijeli se na:

Crtice iz Vjerovjesnikovog života

Ime i porijeklo:

On je Muhammed sin Abdullaha sina Abdulmuttalibovog sina Hašimovog. Iz plemena Kurejš, koji su Arapi, a Arapi potječu od Ismaila.

Rođenje i djetinjstvo:

Rođen je u Godini slona u Mekki, u mjesecu rebiul-evvelu. Živio je 63 godine, od toga 40 prije poslanstva i 23 kao vjerovjesnik i poslanik. Odrastao je kao siročić, prije nego se rodio otac mu je umro. Brigu o njemu vodio je djed Abdulmuttalib, a poslije djedove smrti amidža Ebu Talib.

{ Komentari druge lekcije }

Poslanje:

Poslan je dvjema vrstama (sekalejn), džinima i ljudima. Svako do koga dopre njegova dava, pa ne povjeruje u njega, nevjernik je velikim nevjerstvom.

Pozivao u:

Pozivao je u tevhid, uzvišen moral i dobra djela, odvrtao od širka, niskog morala i ružnih djela.

Isra i miradž

U jednoj noći čudesno je prenesen iz Mekke u Bejtul-Makdis, odakle je uzdignut na sedmo nebo, Allah je govorio s njime i propisao mu pet dnevnih namaza.

Hidžra i preseljenje na ahiret:

Učinio je hidžru iz Mekke u Medinu i umro u njoj, te je ukopan u sobi majke vjernika Aiše, *radijallahu anha*.

Dostavljanje poslanice, ispunjavanje emaneta:

Allah je posredstvom njega upotpunio vjeru, a on je jasno dostavio, ispunio emanet, usmjerio ummet, vodio sve vrste džihada na Allahovom putu, stoga niko nema pravo da dodaje nešto ovoj vjeri.

Najvažnije bitke:

Sedam ih je, i to: Bedr, Uhud, Hendek, Hajber, oslobođenje Mekke, Tebuk, Hunejn.

**Sedmero
djece:**

El-Kasim, Ibrahim, Abdullah zvani et-Tajjib i et-Tahir, Zejneb, Rukajja, Ummu Kulsum i Fatima. Svi su umrli prije Vjerovjesnika, *sallallahu alejhi ve sellem*, samo je Fatima umrla šest mjeseci poslije njega.

**Dvanaest
supruga:**

Hatidža, Aiša, Sevda, Hafsa, Zejneb Hilalijje, Ummu Seleme, Hind, Zejneb bint Džahš, Džuvejrija bintul-Haris, Safijja bint Huzejj, Ummu Habiba Remla, Rejhana bint Zejd i Mejmuna bintul-Haris.

Dojilje:

Njegova majka Amina bint Vehb, Suvejba oslobođena robinja njegovog amidže Ebu Leheba, Halima bint Ebi Zuejb es-Sadijja.

**Prvo mu
objavljeno:**

Riječi Uzvišenog u suri El-Alek: „Uči, čitaj, u ime Gospodara tvoga, koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, koji poučava peru, koji čovjeka poučava onome što ne zna.“

**Prvi su
povjerovali:**

Od muškaraca Ebu Bekr es-Siddik, od žena majka vjernika Hatidža bint Huvejlid, od dječaka Alija ibn Ebi Talib, od oslobođenih (mevla) robova Zejd ibn Harise, od robova Bilal ibn Rebah.

Hadž i umra:

Umrui je obavio četiri puta, svaki put u mjesecu zul-kade, a hadž samo jedanput, i to u desetoj godini po hidžri, i taj se naziva Oproštajnim hadžem.

Karakter:

Uzvišeni je rekao: „Ti si zaista najljepše ćudi“, a majka vjernika Aiša, *radijallahu anha*, je rekla: „Njegov moral bio je Kur’an.“

**Značaj
izučavanja
sire:**

Ibn Kajjim je rekao: „Kako je sreća čovjeka u kući dunjalučkoj i kući ahiretskoj ovisna o slijeđenju Vjerovjesnikova puta, svakome ko sebi želi dobro i hoće da se spasi i postigne trajnu sreću, dužnost je da od njegovih uputstava i života upozna koliko je potrebno da ne bude nezalica i da se ubroji u njegove sljedbenike. Po ovome se ljudi dijele na one koji su posvećeni malo i koji su posvećeni mnogo i koji su potpuno zapostavili. A, u Allaha je svako dobro i daje ga kome hoće. A Allahova blagodat je velika!

Treća lekcija

Ruknovi imana

Šest ih je i to: da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i da se i dobro i zlo dešava po Allahovoj odredbi.

Terminološka definicija imana:

Očitovanje jezikom, čvrsto ubjeđenje u srcu, potvrđivanje djelima udova i srca. Povećava se pokornošću, smanjuje nepokornošću i grijehanjem. Dokazi rečenog su:

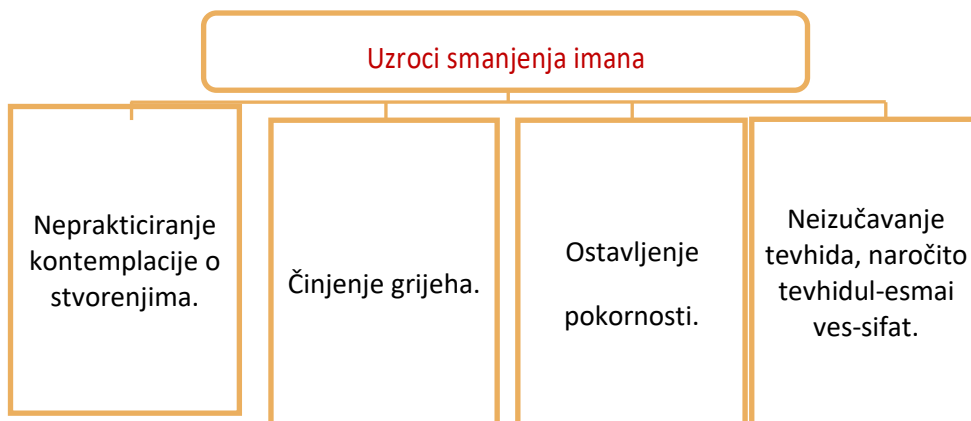
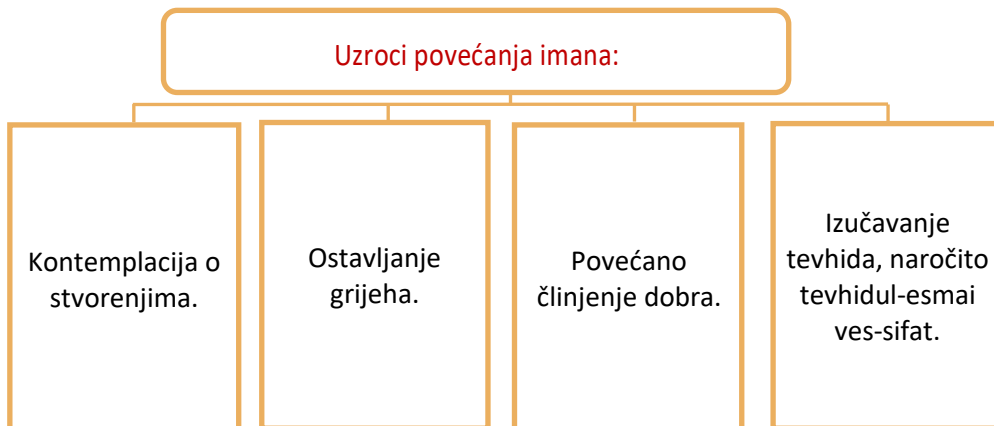
Za očitovanje jezikom:
hadis: „...a najveći (dio imana) je izgovaranje *la ilahe illallah.*“

Za djela udova:
Hadis: „...a najmanji (dio imana) je ukloniti smetnju s puta.“

Za djela srca:
Hadis: „A i stid je dio imana.“

Za povećavanje imana: Ajet:
„Kojem od vas je ovo povećalo vjerovanje?“

Za smanjenje imana:
Hadis:
„Nisam vidio nekoga kao vas da ima krnjaviju pamet i vjeru.“

Prvi rukn: Vjerovanje u Allaha – podrazumijeva:

Drugi rukn: Vjerovanje u meleke

Meleci su bića nevidljivog svijeta; Allah ih je stvorio od svjetla, pokorni su i ne griješe Allahu; imaju duše („Duh sveti“) i tijela („koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicama“), um i srce („I kad iz srca njihovih nestane straha, oni će upitati: „Šta je to rekao Gospodar vaš?““). Vjerujemo u njih i njihova imena koja znamo (Džibril, Mikail, Itrafil), i u njihove osobine („ne opiru se Allahu šta im naredi, i čine šta im se naređuje“) i u njihova djela.

Neki meleci o kojima smo posebno obaviješteni:

Osmorica koji drže Arš, Džibril povjerenik Objave, Mikail povjerenik za kišu. Vjerujemo u njih i tekstove objave o njima, općenito i detaljno u svaku pojedinost o kojoj smo obaviješteni.

Treći rukn: Vjerovanje u knjige

Dužni smo vjerovati da su stvarni božiji govor, a ne metaforički da su objavljene, da nisu stvorene, da je Allah svakom poslaniku objavio knjigu. Dužni smo vjerovati u njih i imena knjiga o kojima nas je Allah obavijestio, u njihove vijesti i propise i to općenito i detaljno, ako nisu derogirani. Vjerujemo da je Kur'an derogirao sve prijašnje objave, a to su: Tevrat, Zebur, Indžil, Suhufi Ibrahima i Suhufi Musa'a.

Četvrti rukn: Vjerovanje u poslanike

Dužni smo vjerovati da su oni ljudska bića bez ikakvih osobina božanstvenosti, da su Allahovi robovi i nije ih dozvoljeno obožavati, da ih je Allah poslao i objavio im objave, i da ih je pomogao dokazima, i da su oni ispunili emanet, usmjerili narod, dostavili poslanicu i vodili istinski džihad na Allahovom putu. Vjerujemo u imena i osobine i vijesti onih o kojima nas je Allah obavijestio – i to vjerujemo općenito i detaljno. Vjerujemo da je prvi vjerovjesnik Adem, a prvi poslanik Nuh, dok je pečat vjerovjesnika i poslanika Muhammed, *sallallahu alejhi ve sellem*; i da su svi pređašnji vjerozakoni derogirani šerijatom Muhammeda, *sallallahu alejhi ve sellem* . U poslaničkoj skupini *ulul-azm* su petorica spomenuta u surama Eš-Šura i El-Ahzab: Muhammed, Nuh, Ibrahim, Musa, Isa.

Peti rukn: Vjerovanje u Sudnji dan

Podrazumijeva vjerovanje u sve o čemu nas je Vjerovjesnik, *sallallahu alejhi ve sellem*, obavijestio, što će biti poslije smrti, poput kušnje u kaburu, puhanja u rog, proživljenja ljudi iz kabura, vaganja djela, davanja knjiga, sirat-ćuprije, havda, šefata, Dženneta, Vatre, da će vjernici vidjeti svoga Gospodara na Sudnjem danu i u Džennetu, i druge stvari iz svijeta gajba.

Šesti rukn: Vjerovanje u određenje

Imamo četiri stepena koji su spomenuti u stihovima:

Znanje, zapisivanje od Allaha,
Njegova volja

I stvaranje, a to je kreiranje i
oblikovanje

Stvaranje

Vjerujemo da su ljudi i njihova djela stvoreni, kao što su sva druga bića stvorena, a dokaz je: „Allah je Stvoritelj svega i On upravlja svim.“ i „kad Allah stvara i vas i ono što napravite.“

Volja

Vjerujemo da biva samo što Allah hoće, a što nije Njegova volja, ne može biti. Vjerujemo da čovjek ima vlastitu volju, ali je ona pod Allahovom voljom, Allah je rekao: „a vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!“

Zapisivanje

Vjerujemo da je Allah zapisao sve što će se dešavati do Sudnjeg dana, a dokaz je: „Nema ničeg skrivenog ni na nebu ni na Zemlji, a da nije u Knjizi jasnoj.“

Znanje

Vjerujemo da On oduvijek sve potanko zna, a dokaz je: „On zna šta je bilo i prije njih i šta će biti poslije njih.“

Četvrta lekcija

Podjela tevhida i podjela širka

Objašnjenje dijelova tevhida:

Tevhid se dijeli na tri vrste: *tevhidur-rububijet*, *tevhidul-uluhijet* i *tevhidul-esmai ves-sifat*.

Tevhidur-rububijet je vjerovanje da je samo Allah stvoritelj svega i On sve uređuje kako hoće, i nema sudruga u tome.

Tevhidul-uluhijet je vjerovanje da samo Allah zaslužuje da bude i da nema sudruga u tome. Ovo navedeno je značenje *la ilahe illallah*, jer značenje ove rečenice jest: nema božanstva koje se s pravom obožava, osim Allaha. Tako da sve ibadete poput namaza, posta i dr., treba ispovijedati samo Allahu i nije dozvoljeno nijedan vid ibadeta ispoljavati nekom drugom.

Tevhidul-esmai ves-sifati je vjerovanje u sva imena i attribute Uzvišenog Allaha, koja se navode u Kur'anu i vjerodostojnim hadisima, i njihovo potvrđivanje Allahu Jedinom onako kako Njemu dolikuje, bez iskrivljanja, bez poricanja, bez kakvoće, bez poređenja, nego shodno riječima Uzvišenog: „Reci: On, Allah, je jedan! On je utočište svakom. Nije rodio i rođen nije i niko mu ravan nije.“ i „Ništa nije kao On, On sve čuje i sve vidi.“

Neki učenjaci tevhid dijele na dvije vrste pri čemu *tevhidul-esmai ves-sifat* smatraju dijelom *tevhidur-rububijeta*. Obje podjele su prihvatljive i jasne.

Tri vrste širka su: **veliki širk**, **mali širk** i **skriveni širk**.

Veliki širk: iz njega proizlazi poništenje djela i vječnost u Vatri onome ko umre na tome. Uzvišeni je rekao: „A da su oni druge Njemu ravnim smatrali, sigurno bi im propalo ono što su činili.“ I: „Mnogobošci nisu dostojni da Allahove džamije održavaju kad sami priznaju da su nevjernici. Djela njihova će se poništiti i u vatri će vječno ostati.“

Ko umre na tome, neće mu biti oprosteno i nikad neće ući u Džennet, kao što kaže Uzvišeni: „Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostiće manje grijehove od toga kome On hoće.“ I: „Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će Džehennem biti; a nevjernicima neće niko pomoći.“

U ovu vrstu ubraja se upućivanje dova umrlima i kipovima, traženje izbjavljenja od njih, zavjetovanje njima, prinošenje kurbana njima i sl.

Mali širk: je sve što je u Kur'anu i vjerodostojnim hadisima nazvano širkom, a ne spada u veliki širk, poput prijetvornosti/pretvaranja u djelima, zaklinjanja nečim mimo Allaha, riječi „kako bude htio Allah i taj i taj“ i sl. Dokazi su su hadisi:

„Najviše čega se bojim za vas je mali širk“, a upitan o njemu, odgovorio je:

„To je prijetvornost/pretvaranje (rija).“

„Ko se zakune nečim mimo Allaha učinio je širk.“

„Nemojte govoriti: *kako bude htio Allah i taj i taj*, nego recite: *kako bude htio Allah, a potom taj i taj*.“ (Sunen Ebu Davud, sahih seneda od Huzejfe ibn Jemana.)

Ova vrsta širka ne izvodi iz vjere i ko ga učini neće vječno boraviti u vatri, ali ova vrsta narušava potpunost tevhida koji je vadžib.

Skriveni širk: dokaz treće vrste, skrivenog širka, jesu riječi Posalnika, *sallallahu alejhi ve sellem*: „Hoćete li da vas obavijestim onome čega se treba više plašiti od Dedžala?“ „Hoćemo, Allahov Poslaniče“, odgovoriše, pa reče: „Skriveni širk. Čovjek klanja, pa uljepša svoj namaz, kad vidi da ga neko gleda.“

Širk se može podijeliti i samo na veliki i mali, jer je skriveni širk obuhvatniji pojam i može biti u velikom širku, a primjer toga je licemjerstvo u vjerovanju, jer takvi skrivaju svoje pokvareno vjerovanje i pretvaraju se da su muslimani; može biti i u malom širku, a primjer je prijetovornost/pretvaranje (rija), kao što je navedeno u spomenutim hadisima od Mahmuda ibn Lebida el-Ensarija i od Ebu Seida el-Hudrija.

Vrste zabranjenih djela:

<p>Mali grijesi: Svako djelo koje je Allah zabranio, a za njega nije propisana posebna kazna.</p>	<p>Veliki grijesi: Svako zabranjeno djelo za koje je propisana posebna kazna, prokletstvo, odstranjenje, odricanje od počinioaca; ili da je počinilac nazvan nevjernikom ili mnogobošcem ili da nije vjernik ili da je upoređen s ružnim životinjama.</p>	<p>Mali širk: To je grijeh manji od velikog širka, a veći od velikog grijeha.</p>	<p>Veliki širk: To je najteže zabranjeno djelo.</p>
--	--	--	--

Veliki grijesi

Propis:

Obavezno je pokajati se za veliki grijeh. Vjerovjesnik je rekao: „Naričaka, ako se ne pokaje prije smrti...” (Muslim) A u drugom hadisu je rekao: „...ako se sačuva velikih grijeha...” (Muslim)

Stepeni:

Veliki grijesi su različitih stepeni jer je Vjerovjesnik rekao: „Hoćete li da vas obavijestim o najveći velikim grijesima.” (Muttefekun alejhi)

Propis počinioca:

- On je vjernik manjkavog imana, ili mumin svojim imanom, a grješnik počinjenim grijehom.
- Vjernici ga vole shodno jačini njegovog imana, i preziru shodno veličini počinjenog velikog grijeha.
- Sa njim se ne sjedi u momentu u kojem čini veliki grijeh.

Broj:

Nemaju precizno određen broj, ali su ograničeni prethodno navedenom definicijom.

Razlika između malog i velikog širka:

Mali širk:

1. Ne izvodi iz vjere.
2. Ne poništava sva djela, ali poništava djelo u kojem se nađe.
3. Njegov počinitelj neće boraviti vječno u Vatri.
4. Njegov život i imetak su zaštićeni.
5. Da postoji dokaz da je mali širk.
6. Da učini uzrokom ono što Allah nije učinio uzrokom.
7. Svako sredstvo ka velikom širku je mali širk.
8. Svako djelo koje je u šerijatskim tekstovima nazvano širkom ili kufrom bez određenog člana je mali širk, ako dokazi ne upućuju na to da se radi o velikom širku.

Veliki širk:

1. Izvodi iz vjere.
2. Poništava sva djela.
3. Počinitelj će vječno boraviti u Vatri.
4. Njegov život i imetak nisu zaštićeni.
5. Da postoji dokaz da je veliki širk.
6. Da vjeruje kako ono što je uzrok ima skriveni utjecaj na kosmička zbivanja.
7. Ko umre ne pokajavši se za njega, neće mu biti oprosteno.
8. Allah će oprostiti onome ko se pokaje za veliki širk, osim ako se pokaje, kad sunce izađe sa zapada ili kada duša dođe do grkljana, tj. u smrtnom hropcu.

Peta lekcija

Ihsan

Ima jedan rukn i to je: da robuješ Allahu kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš, On tebe vidi.

Ihsan ima jedan rukn, koji se dijeli na dva stepena:

Ibadet opreznih:

To je ibadet iz straha, i svaki musliman je na tom stepenu.

Ibadet osvjedočenih:

To je ibadet iz ljubavi, želje i žudnje za onim što je kod Allaha. To je stepen ibadeta na kojem su vjerovjesnici i poslanici. Poslanik je rekao: „Pa, zar da ne budem zahvalni rob?!“

Iako postoji strah od Allaha, na ovom stepenu je motiv ibadeta ljubav, želja i žudnja za onim što je kod Allaha.

Pitanja o tevhidu

1. Koliko ima stepeni vjere? a. Tri b. Dva c. Pet
2. Koliko ima ruknova islama? a. Pet b. Šest c. Sedam
3. Stepent islama je veći od stepena imana? a. Tačno b. Netačno
4. Koliko ruknova ima šehadet iskrenosti (kelime-i-šehadet)?
 - a. Sedam b. Osam c. Dva
5. Koliko šartova ima *la ilahe illallah*? a. Osam b. Sedam c. Pet
6. Znanje je jedan od šartova *la ilahe illallah* i znači:
 - a. Spoznaja stvarnosti nečega b. Nema istinskog boga osim Allaha
7. Propis onoga koji sumnja u nevjerstvo onih do kojih je doprla dava a nisu povjerovali je:
 - a. počinio je veliki kufr b. ako mu je ubjeđenje veće od sumnje nije počinio kufr
8. Kabul (prihvatanje) jedan je od šartova *la ilahe illallah* i znači prihvatanje:
 - a. riječima b. djelom c. uvjerenjem d. sve navedeno
9. Rija u *la ilahe illallah* je mali širk kao rija u sadaki?
 - a. Tačno b. Netačno.
10. Ko kaže *la ilahe illallah* jezikom, a ne vjeruje srcem, on je:
 - a. Muvehhid b. Musliman, ali ne i mumin c. Kafir velikim kufrom d. Slabog imana.
11. Ko voli Vjerovjesnika jednako kao i Allaha, on je:
 - a. Nevjernik velikim kufrom b. Počinio mali kufr c. Počinio veliki grijeh
12. Koliko dijelova ima mehabbet (ljubav): a. Četiri b. Tri c. Dva
13. Ljubav prema Allahu podrazumijeva ljubav prema djelu, onome koji čini djelo, vremenu i mjestu: a. Tačno b. Netačno.
14. Voljeti nekoga uz Allaha je: a. Mali širk b. Obaveza c. Veliki širk.
15. Ljubav u ime Allaha je: a. Dozvoljena b. Obavezna c. Mali širk.
16. Na koliko dijelova se dijeli ubudijjet (robovanje): a. Dva b. Tri c. Četiri.
17. Sva stvorenja roboju Allahu silom ovisnosti o Njemu: a. Tačno b. Netačno.

18. Da li izgovaranje *la ilahe illallah* koristi onome koji nikako nema djela, koji niti klanja niti posti niti čini bilo koji drugi ibadet: a. Da b. Ne.
19. „Rob i poslanik“ u kelime-i-šehade znače da je rob i njemu se ne upućuju ibadeti i da je poslanik koji se ne ugoni u laž: a. Tačno b. Netačno.
20. Pokornost u onome što naredi i potvrđivanje istinitosti onoga o čemu obavijesti je: a. Značenje svjedočenja da je Muhammed Allahov rob i poslanik; b. Ono što proizlazi iz tog svjedočenja.
21. Ko smatra da Vjerovjesnik posjeduje neke osobine *rububijjeta* njegovo svjedočenje da je Vjerovjesnik rob nije ispravno: a. Tačno b. Netačno.
22. Najpotpuniji opis Vjerovjesnika je da je on: a. Allahov Poslanik b. Allahov rob i poslanik c. Pečat vjerovjesnika.
23. „Ko u islamu uvede novotariju, ustvrdio je da je Poslanik iznevjerio poslanicu, jer je Allah rekao: „Danas sam vam vjeru vašu usavršio“, pa što nije bilo od vjere tada, nije od vjere ni danas.“ Ovo je rekao:
a. Ibn Tejmije b. Imam Malik c. Ibn Baz
24. Vjerovjesnik je potomak: a. Ishaka b. Ismaila.
25. Ispuni praznine: Rođen je u Godini..... u gradu..... Živio je..... godine, od čega..... prije poslanstva i..... kao poslanik i vjerovjesnik. Vjerovjesnik je postao kada mu je objavljeno....., a poslanik kada mu je objavljeno.....
26. On je poslan: a. Samo svom narodu c. Samo čovječanstvu c. Ljudima i džinima.
27. Mi'radž je Vjerovjesnikovo čudesno prenošenje iz Mekke u Bejtul-Makdis (Jerusalem): a. Tačno b. Netačno.
28. Vjerovjesnik je učinio hidžru u: a. Taif b. Abesiniju c. Medinu d. Sve navedeno.
29. Broj njegovih najvažnijih bitaka je: a. Jedna b. Dvije c. Tri d. Četiri e. Sedam.
30. Koliko je imao djece: a. Troje b. Četvero c. Sedmero.
31. Vjerovjesnik je obavio Oprosnu hadž i to ukazuje na to da je i prije toga obavljao hadž: a. Tačno b. Netačno.
32. Izučavanje sire Poslanika je: a. Obavezno b. Pohvalno d. Dozvoljeno.
33. Ispuni praznine: Prema terminološkoj definiciji iman je: Očitovanje....., čvrsto ubjeđenje u....., potvrđivanje djelima..... Povećava se....., smanjuje.....

34. Koliko ima ruknova imana: a. Šest b. Pet c. Četiri.
35. Vjerovanje u Allaha podrazumijeva vjerovanje u koliko stvari: a. Četiri b. Tri c. Dvije.
36. Dokazi postojanja Allaha su: a. Četiri b. Nebrojani.
37. Mikail je melek zadužen za kišu: a. Tačno b. Netačno.
38. Ljudi imaju srce, a melec nemaju: a. Tačno b. Netačno.
39. Koliko je Božijih knjiga čija imena znamo: a. Šest b. Četiri c. Sedam d. Mnogo.
40. Allah je svakom vjerovjesniku objavio knjigu: a. Tačno b. Netačno.
41. Prvi poslanik je Adem: a. Tačno b. Netačno.
42. Muhammed je poslanik, a nije vjerovjesnik: a. Tačno b. Netačno.
43. Koliko poslanika se ubraja u ulul-azm: a. Pet b. Četiri c. Mnogo.
44. Vjerovanje u Sudnji dan podrazumijeva vjerovanje u sve što će se dešavati poslije smrti do ustajanja ljudi iz grobova: a. Tačno b. Netačno.
45. Koliko stepeni ima vjerovanje u Allahovu odredbu: a. Četiri b. Pet c. Tri.
46. Da li Allah zna o stvarima prije nego se dogode: a. Da b. Ne.
47. Da li Allah zna sve što ljudi rade: a. Da b. Ne.
48. Da li je sve što ljudi rade Allah unaprijed zapisao: a. Da b. Ne.
49. Čovjek ima slobodnu i neovisnu volju i radi šta hoće: a. Tačno b. Netačno.
50. Da li su djela ljudi stvorena: a. Da b. Ne.
51. Tevhid se dijeli na: a. Dvije vrste b. Tri vrste c. Obje podjele su ispravne.
52. Navedi pet razlika između velikog i malog širka:

Veliki širk	Mali širk

53. Navedi pet primjera za veliki širk i pet primjera za mali širk

Veliki širk	Mali širk
.....
.....
.....
.....
.....

54. Nifak u ubjeđenju je mali širk koji ne izvodi iz vjere: a. tačno b. netačno
55. Ihsan obuhvata: a. Jedan rukn b. Dva rukna.

Šesta lekcija

Šartovi namaza

Devet je šartova namaza:

1. Islam	6. Pokrivanje avreta
2. Razum	7. Nastupanje namaskog vremena
3. Sposobnost razlikovanja (razumijevanje, shvatanje)	8. Okretanje prema kibli
4. Uklanjanje hadesa	9. Nijet
5. Uklanjanje nečistoće	

Prvi šart: Islam

Nasuprot tome je nevjerstvo, tako da ako klanja onaj koji psuje Gospodara ili upućuje ibadete nekome mimo Allahu, namaz mu je ništavan, dok se ne pokaje Allahu.

Drugi šart: Razum

Nasuprot ludilu ili opijenosti

Treći šart: Temjiz (razumijevanje, razlikovanje)

Pod ovim se ne misli na godine šerijatskog punoljetstva, nego doba u kojem dijete razumije pitanja i odgovore. Ovaj šart se ne može precizirati godinama, ali najčešće počinje od sedme godine. Namaz djeteta je ispravan kad je u stanju da razlikuje stvari, odnosno da razumije pitanja i odgovore, poput razlikovanja vode i vatre i sl. U protivnom, namaz će mu biti nevažeci.

Četvrti šart: Uklanjanje hadesa

Podrazumijeva:

Veliki hades

Za njegovo uklanjanje potreban je gusul.

Mali hades

Za njegovo uklanjanje potreban je abdest.

Peti šart: Uklanjanje nečistoće

Sa tijela, odijela i mjesta gdje će se klanjati. Ako klanja znajući da je na njemu nečistoća i u mogućnosti je da je ukloni i imajući to na umu, namaz će mu biti ništavan.

Tri su vrste nečistoće i, shodno tome, načina njenog uklanjanja:

Srednja:

Ova vrsta nečistoće uklanja se pranjem, što podrazumijeva da se pokvasi vodom i ocijedi cijeđenjem. Primjeri te nečistoće je mokraća muškarca i žene.

Lahka:

Da bi se uklonila dovoljno je samo poprskati vodom i nije nužno ocijediti. Tako se može očistiti mokraća muškog dojenčeta koje još uvijek ne jede drugu hranu; tako se može očistiti i mezij, kao i menij, koji je čist, ali je Vjerovjesnik prakticirao da ga popršće, ako je svjež, i da ga ukloni trljanjem, ako se osuši.

Teška:

To je nečistoća od psa. Vjerovjesnik je naredio da se posuda koju poliže pas opere sedam puta, a prvi put zemljom da se otare. (Muslim)

Vrste nečistoća

Ljudska mokraća i izmet, zvijeri, mokraća i balega životinja čije meso se ne jede, osim onih kojih se teško sačuvati, kao što su mačke, mazge, magarci. Zatim, nečistoća je krv koja ističe nakon klanja životinje, krvi koja izlazi iz dva otvora, leševi, osim ljudskog i životinja koje nemaju krv koja otiče, te leševa morskih životinja i skakavaca.

Šesti šart: Pokrivanje avreta

Tri su vrste avreta:

Muškarac:

Avret (stidni dijelovi tijela) kod odraslog punoljetnog muškarca je od pasa do koljena. Pohvalno je da pokriva i ramena i da je što pristojnije odjeven.

Žena:

Avret u namazu kod odrasle, punoljetne žene je cijelo tijelo izuzev lica, koje treba pokriti u prisustvu muškaraca koji nisu bliski rod.

Dječaci od 7. do 10. godine:

Avret (stidni dijelovi tijela) kod dječaka je u predjelu spolovila i anusa.

Sedmi šart: Nastupanje vremena

Nije ispravno klanjati namaz prije nastupanja njegovog vremena ili nakon što prođe njegovo vrijeme, osim kada s opravdanim razlogom spaja namaz. A, ako namjerno odgodi namaz izvan njegovog vremena, griješan je.

Osmi šart: Okretanje prema kibli

Izuzetak je kada se klanja na putovanju, jer u tom slučaju može klanjati okrenut u pravcu u kojem putuje na jahalici ili savremenom prijevoznom sredstvu poput aviona. Obaveza ovog šarta spada sa onoga koji nije u stanju da ga ispuni ili se boji neprijateljskog napada.

Deveti šart: Nijet

Mjesto nijeta je u srcu i izgovaranje nijeta je novotarija. Ako zanijeti neko vrijeme prije namaza – ispravno je, kao što je ispravno i da zanijeti da će klanjati farz-namaz čije je vrijeme nastupilo ne nijeteći konkretno ime namaza.

Važne napomene:

1. Izostavljanje šarta bilo namjerno ili iz zaborava ili iz neznanja, nije opravdanje, jedino ako iz neznanja i zaborava klanja imajući na sebi nedžaset i namaz će mu biti ispravan.
2. Šart je ono što nije dio ibadeta, treba ga ispuniti prije ibadeta i treba da postoji do kraja ibadeta.

Sedma lekcija

Ruknovi namaza

Četrnaest je ruknova namaza:

1. Stajanje, ako je u stanju.	8. Sjedenje između dvije sedžde.
2. Početni tekbir.	9. Smirenost u svim postupcima.
3. Učenje Fatihe.	10. Redosljed izvršavanja ruknova.
4. Ruk'u.	11. Učenje na zadnjem tešehhudu.
5. Ispravljanje nakon ruku'a.	12. Sjedenje na zadnjem tešehhudu.
6. Sedžda na sedam dijelova tijela.	13. Salavat na Vjerovjesnika.
7. Podizanje sa sedžde.	14. Predaja selama na obje strane.

Prvi rukn: stajanje, ako je u stanju

Na nafilama:

Dozvoljeno je nafilu klanjati sjedeći, ali će imati samo pola nagrade u odnosu na klanjanje stojeći; i dozvoljeno je klanjati ležeći na boku, ali će imati pola nagrade u odnosu na klanjanje sjedeći.

Na farzovima:

Stajanje/kijam jedan je od ruknova u farz namazima i obaveza spada ako klanjač nije u stanju nikako da stoji ili ako će na kijamu ostati bez skrušenosti. Onaj ko može stojati makar malo, dužan je da stoji koliko može.

Drugi rukn: početni tekbir

Nije ispravan ako se ne izgovori Allahu ekber.

Treći rukn: učenje Fatihe

Obavezno je da se Fatiha uči na svakom rekatu, kako namaza u kojima se uči u sebi, tako i u namazima u kojima se uči naglas, i to precizno i razgovjetno izgovarajući svaku riječ, slovo i svaki konsonant. Njeno učenje nije obavezno kada se pristigne na rekat dok je imam na ruku'u.

Deveti rukn: smirenost pri svakom postupku.

Smirenost ćemo postići tako da na svakom ruknu izgovorimo zikrove koji su vadžib.

Važna napomena:

Pod ruknovima se misli na ono što je dio ibadeta, stoga za izostavljanje rukna nema opravdanja ni u neznanju ni u zaboravu niti namjerno ostavljanje, i izostavljanje rukna se ne može ispraviti sehvi sedždom nego se mora ponoviti namaz čije vrijeme je u toku, a što se tiče namaza čije vrijeme je prošlo, a u kojima je propustio neke ruknove, u tome ima opravdanje, jer onome koji nije ispravno klanjao, Vjerovjesnik je naredio da naklanja samo namaz čije vrijeme je u toku, a ne i sve prijašnje namaze, iako je u svima njima ostavio smirenost, što je rukn namaza. A Allah najbolje zna.

Osma lekcija

Vadžibi namaza

Osam je vadžiba namaza i to:

1. Svi tekberi, osim početnog.
2. Izgovarati *semiallahu li men hamideh* za imama i onog ko klanja sam.
3. Izgovaranje *rabbena lekel-hamd* za svakog klanjača.
4. Izgovarati *subhane rabbijel-azim* na rukuu.
5. Izgovarati *subhane rabbijel-eala* na sedždi.
6. Izgovarati *rabbigfirli* između svake dvije sedže.
7. Izgovaranje *ettehijjatu* na prvom tešehhudu.
8. Sjedenje na prvom tešehhudu.

Važna napomena:

Na ruku'u treba reći tačno ove riječi: *subhane rabbijel-azim* (slavljen neka je moj veličanstveni Gospodar) i ako hoće dodati ostale zikrove koji su propisani; a na sedždi reći tačno ove riječi: *subhane rabbijel-eala* (slavljen neka je moj uzvišeni Gospodar) i ako hoće dodati ostale zikrove koji su propisani.

Deveta lekcija

Objašnjenje tešehudda

Tešehhud glasi: Ettehijjatu lillahi vessalevatu vettajjibatu esselamu alejke ejjuhennebiju ve rahmetullahi ve berekatuh, esselamu alejna ve ala ibadillahi-s-salihin, ešhedu en la ilahe illallah ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu.

Potom se donese salavat na Vjerovjesnika riječima: Allahumme salli ala Muhammedin ve ala ali Muhammed kema sallejte ala Ibrahim ve ala ali Ibrahim inneke hamidun medžid.

Ve barik ala Muhammedin ve ala ali Muhammed kema barekte ala Ibrahim ve ala ali Ibrahim inneke hamidun medžid.

Na zadnjem tešehhudu će se utjecati Allahu od džehennemske kazne, kaburske kazne, smutnji života i smrti, smutnje Dedždžala, potom može učiti dove po svom izboru, naročito je lijepo da uči dove koje je učio Vjerovjesnik, poput: Allahumme einni ala zikrike ve šukrike ve husni ibadetik, Allahumme inni zalemte nefsi zulmen kesira ve la jagfiruzzunube illa ente fagfir li magfireten min indik verhamni inneke entel-gafurur-rahim.

Nakon što na prvom tešehhudu prouči ettehijjatu uključujući i kelime-i-šehade, ustat će na treći rekat na podne, ikindiji, akšamu i jaciji. A ako na prvom tešehhudu, prije ustajanja na treći rekat, prouči još i salavat to je sevapnije, zbog općeg podsticaja u hadisima na donošenje salavata.

Deseta lekcija

Sunneti namaza

Neki od namaskih sunneta su:

1. početni tekbir.
2. stavljanje dlana desne preko dlana lijeve ruke na prsima tokom kijama, prije i poslije rukua.
3. podizanje ruku, skupljenih i ispruženih prsta, naspram ramena ili naspram ušiju, prilikom početnog tekбира, prije odlaska na ruku', nakon vraćanja sa rukua i kada se ustaje sa prvog sjedenja na treći rekat.
4. na ruku'u i sedždi više od jedanput proučiti propisani zikr.
5. ono što se uči poslije *rabbena ve lekel hamd*, nakon ispravljanja sa rukua, proučiti više od jednom dovu za oprost između dvije sedžde.
6. da na ruku'u glava bude u ravni sa leđima.
7. da na sedždi mišice nisu pripijene uz bokove, da stomak nije pripijen uz noge, da butine nisu pripijene uz potkoljenicu.
8. podići podlaktice sa tla prilikom sedžde.
9. na prvom sjedenju i između sedždi sjesti na položeno lijevo stopalo, a desno uspraviti.
10. na zadnjem sjedenju, trorekatnih i četverorekatnih namaza, koristiti sjedenje tzv. *teverruk*: sjesti na stegno lijeve noge, uz provlačenje lijevog stopala ispod desnog koje treba biti uspravno.

11. pokazivanje kažiprstom desne ruke na prvom i drugom sjedenju i njegovo pomicanje prilikom dove.
12. salavat i bereket na Muhammeda, porodicu Muhammedovu, Ibrahima i porodicu Ibrahimovu, na prvom sjedenju.
13. dova na zadnjem sjedenju.
14. učenje naglas na sabah namazu, džumi, bajramu, namazu za kišu, na prva dva rekata akšama i jacije.
15. učenje u sebi na podne, ikindiji, treće rekatu akšama, trećem i četvrtom rekatu jacije namaza.
16. da se nakon Fatihe prouči još nešto iz Kur'ana.

Pored navedenog treba voditi računa i o drugim sunnetima, koji nisu navedeni, poput da se nakon *rabbena ve lekel hamd* dodaju propisani zikrovi, i ovo vrijedi za imama i muktediju, kao i za onoga koji klanja sam, jer je to sunnet. Također je sunnet da se na ruku u ruke stave na koljena tako što će raširiti prste.

Početna dova na kijamu

Nakon početnog tekbara uči se neka od dova koje su prenesene od Vjerovjesnika, a jedna od njih je ova: „**Allahumme baid bejni ve bejne hatajaje kema ba'adte bejnel mešriki vel magribi. Allahumme nekkini minel hataja kema junekkas sevbül ebjedu mined denesi. Allahumma-gsilni min hatajaje bil mai ves seldži vel beredi**“, ili kao što je ova: „**Subhanek-allahumme ve bihamdike ve tebarekesmuke ve te'ala džedduke ve la ilahe gajruke**“.

Jedanaesta lekcija

Stvari koje kvare namaz

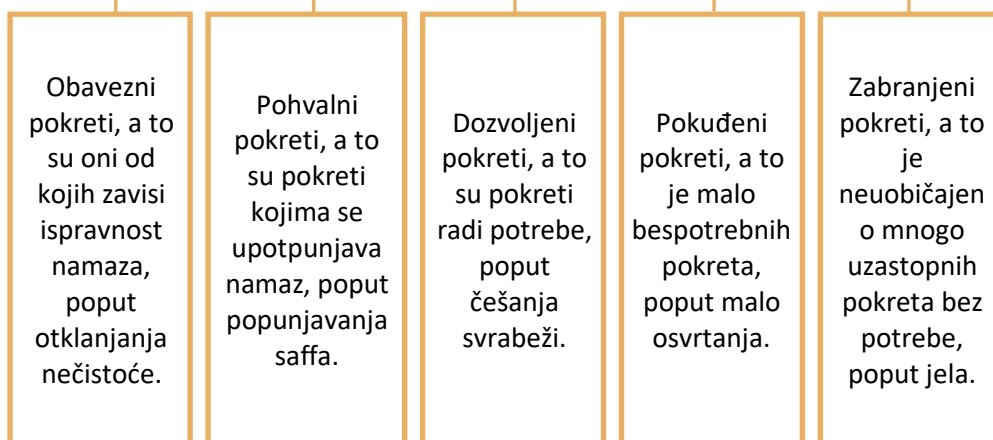
Namaz kvari sljedećih osam stvari:

1. da svjesno i sa znanjem progovori. Ako, pak, progovori iz zaborava ili neznanja, namaz mu neće biti pokvaren.	5. otkrivanje avreta.
2. glasno smijanje.	6. da se mnogo okrene od pravca kible.
3. jedenje.	7. mnogo uzastopnog poigravanja u namazu.
4. pijenje.	8. gubljenje tahareta.

Prvo: Da svjesno i sa znanjem progovori

Izutetak je da ispravi imama kad ovaj zaboravi ili pogriješi u učenju.

Pokreti u namazu

Važne napomene:

Govorili smo o šartovima, ruknovima, vadžibima i sunnetima, pa šta je razlika između njih?

sunnet	vadžib	ruk	šart
Dio je ibadeta			Izvan je ibadeta
Ograničen je na jedan dio ibadeta			Vešan je za kompletan ibadet
Namjera, zaborav i neznanje su opravdanje za njegovo izostavljanje.	Neznanje i zaborav su opravdanje za izostavljanje, namjera nije.	Namjera, zaborav i neznanje nisu opravdanje za njegovo izostavljanje.	
/	Ispravlja se sehvi sedždom.	Ne može se ispraviti sehvi sedždom.	Nema sehvi sedže.

Sehvi sedžda:
Uzroci sehvi sedžde su:

Izostavljanje:
Npr. da izostavi neki vadžib i prođe ga njegovo mjesto

Dodavanje:
Npr. dodavanje rukua, sedžde, kijama ili sjedenja.

Sumnja:
Npr. Da sumnja je li klanjao tri ili četiri rekata. Sumnja se može pojaviti:

Sumnja u toku ibadeta:
Ako se često pojavljuje na nju se ne treba obazirati, ako se pojavljuje rijetko, postupit će po onom što smatra vjerovatnijim, a ako nijedno ne prevagne, uzet će u obzir manji broj.

Sumnja nakon završetka ibadeta:
Na nju se ne obazire, sve dok ne budemo potpuno sigurni.

Napomene:

- Ako se desi zaborav u sehvi sedždi, klanjač nije dužan učiniti ništa i namaz mu je ispravan.
- Ako zaboravi rukn, namaz mu neće biti ispravan ako ne ponovi taj rukn, potom će nastaviti kako slijedi nakon njega i učiniti sehvi sedždu.
- Ako zaboravi vadžib i prođe ga njegovo mjesto, klanjač će učiniti sehvi sedždu.

Sažet slikovni prikaz namaza

- Preče je da se musliman abdesti kod kuće, te da obuče lijepu odjeću.
- Potom da krene u džamiju pješice ili koristeći prijevozno sredstvo, zadržavajući smirenost u pokretima i skrušen izgled. Znači, da ne hoda užurbano, da ne trči, da se ne osvrće mnogo i da ne povisuje ton u govoru.

- U džamiji ostaviti obuću na predviđeno mjesto, a time i da ostavi dunjaluk, tj. da ne prodaje i ne kupuje u džamiji, i da se ne raspituje za izgubljenu stvar.
- U džamiju ulazi desnom nogom izgovarajući „Bismillahi vessalatu vesselamu ala resulillah. Allahumme-ftah li ebvabe rahmetik“, a iz džamije izlazi lijevom nogom izgovarajući „Bismillahi vessalatu vesselamu ala resulillah. Allahumme inni eseluke min fadlik.“
- U prednje safove staju muškarci, a u zadnje žene.
- Ako je namaz već počeo, donijet će početni tekbir i priključiti se namazu u položaju u kojem zatekne džemat. Ako se priključi namazu dok je imama na kijamu ili ruku'u, računat će da je stigao na taj rekat, a kada imam preda selam, on će nastaviti da naklanja ono što nije stigao.

- Ako je stigao u džamiju prije nego je počeo farz namaz, klanjat će sunnete prije farza, ako je namaz koji nema sunnet prije farza, klanjat će namaz tehijetul-mesdžid, prije nego što sjedne.
- Neće skrnaviti svetost džamije time što će često pogledati na sat i negodovati što još nije počeo namaz.
- Sunnet je da imam i onaj koji klanja sam ispred sebe postave sutru. Sutra imama je sutra za džemat koji klanja za njim.

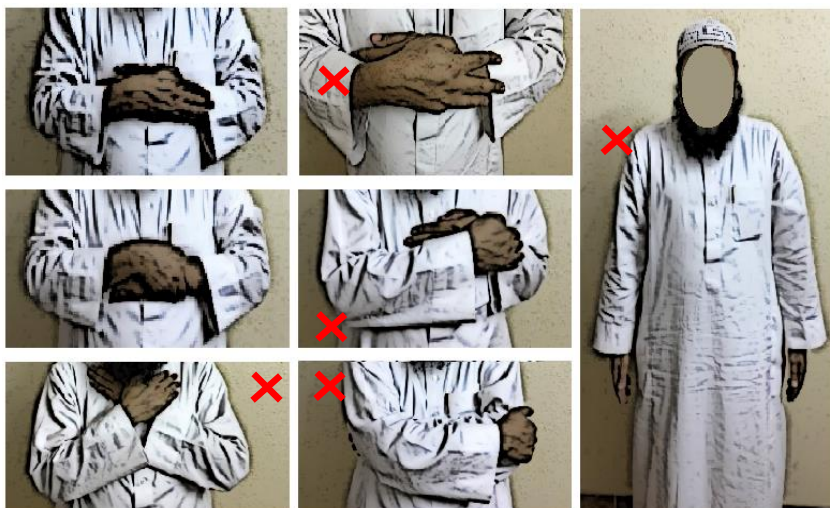
- Stopala raširiti tako da je vanjski dio paralelan s ramenima, ni manje ni više.

- Nakon što ispuni šartove namaza, reći će *Allahu ekber* podižući ruke skupljenih i ispruženih prsta naspram ušiju ili naspram ramena, s tim da su dlanovi okrenuti prema kibili.

- Potom će staviti dlan desne ruke preko lijevog dlana i zgloba.

- Gladat će na mjesto sedžde i neće se okretati.

- Potom je lijepo da prouči početnu dovu samo na prvom rekatu. Najbolje je da kombinira sve početne dove koje se navode u sunnetu.
- Potom će na propisan način zatražiti od Allaha da ga zaštiti od šejtana, kao, naprimjer, da kaže: „*euzu billahi mineš-šejtanir-radžim*“.
- Potom će izgovoriti *bismillahir-rahmanir-rahim*.
- Potom će proučiti kompletnu Fatihu pazeći da tačno izgovori svaki vokal, svako slovo, svaku riječ.
- Zatim će proučiti nešto što mu je lahko iz Kur'ana i neće proučiti euzu nego samo bismillu pred početak učenja početka sura.
- Potom će podići ruke kao pri početnom tekbiru i izgovoriti *Allahu ekber* i učiniti ruku'.
- Na ruku'u će šakama obuhvatiti koljena, ne savijajući laktove, a leđa i glava trebaju biti u istoj ravni.
- Na ruku'u je vadžib da jednom kaže *subhane rabbijel-azim*, a pohvalno je da prouči sve kako se navodi u sunnetu.

- Dok se podiže, a prije nego što se podigne, izgovorit će *semiallahu limen hamideh*, podižući ruke naspram ramena ili ušiju.
- Kada se ispravi reći će *rabbena ve lekel hamd*, a lijepo je da doda i ostalo što je zablježeno u sunnetu.
- Potom će donijeti tekbir bez dizanja ruku i spustiti se i učiniti sedždu sa sedam dijelova tijela: čelo, nos, dlanovi, koljena, i nožni prsti.
- Položaj na sedždi podrazumijeva da odvoji pazuho, stomak od stegna, stegno od potkoljenice i da podlaktice podigne od tla.

- Na sedždi je vadžib da jednom kaže *subhane rabbijel-eala*, a lijepo je da doda i ostalo što je zabilježeno u sunnetu. Dozvoljeno je da dovi svojim riječima šta želi, a najpreče je da uči dove zabilježene u sunnetu.
- Potom će donijeti tekbir i sjesti na položeno lijevo stopalo, dok će desno stopalo biti ispruženo, a dlanove će staviti na krajeve stegna. Tako će sjediti na svakom sjedenju, osim na zadnjem sjedenju trorekatnih i četverorekatnih namaza gdje će koristiti način sjedenja koji se naziva *teverruk* – tako što će provući lijevo stopalo ispod uspravljenog desnog.

- Potom će donijeti tekbir i učiniti drugu sedždu na isti način kao prvu.
- Potom će donijeti tekbir i ustati na drugi rekat na kojem će učiniti isto što i na prvom, osim što nema početnog tekbira i početne dove.
- Nakon obavljene druge sedžde na drugom rekatu, sjest će na prvo sjedenje.
- Na prvom sjedenju će pokazivati ispruženim kažiprstom, napravivši halku palcem i srednjim prstom. Kažiprst će pomijerati doveći njime.
- Vadžib je da prouči ettehijjatu na prvom sjedenju.
- Ako je dvorekatni namaz, vadžib je da poslije ettehijjatu prouči propisani salavat i zamoli Allaha zaštitu: „**Allahumme inni euzu bike min azabi džehennem ve euzu bike min azabil kabr, ve euzu bike min fitnetid dedždžal ve euzu bike min fitnetil mahja vel memat.**“

- Potom može dobiti šta želi, ali je najpreče da uči dove koje su navedene u sunnetu, poput: „**Allahumme einni ala zikrike ve šukrike ve husni ibadetik.**“

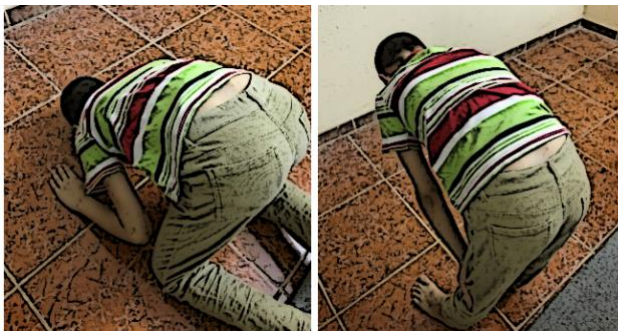
- Selam će predati na desnu i na lijevu stranu okrećući samo glavu, ne okrećući ramena i ne vrteći glavom prema gore ili dole i ne pokazujući znakove rukom.

- Ako je u pitanju trorekatni ili četverorekatni namaz, ustat će nakon što prouči ettehijjatu, a pohvalno bi bilo da prouči i propisani salavat.
- Proučit će tekbir i klanjati treći rekat, pa ako je trorekatni, sjest će na zadnje sjedenje, a ako je četverorekatni namaz, ustat će i klanjati ga, a potom će sjesti na zadnje sjedenje.
- Na zadnjem sjedenju će proučiti ettehijjatu, salavate i dovu koja glasi: **„Allahumme inni euzu bike min azabi džehennem ve euzu bike min azabil kabr, ve euzu bike min fitnetid dedždžal ve euzu bike min fitnetil mahja vel memmat.“** Potom može dovititi šta želi, ali je najpreče da uči dove koje su navedene u sunnetu, poput: **„Allahumme einni ala zikrike ve šukrike ve husni ibadetik.“**
- Nakon farz namaza pohvalno je da prouči propisane namaske zikrove.
- Estagfirullah, estagfirulah, estagfirullah! Allahumme entes-selamu ve minkes-selam tebarekte ja zel-dželali vel-ikram.
- Potom da po trideset i tri puta kaže *subhanallah, ehlamudlillah, Allahu ekber*. To je devedeset i devet puta, pa će stotinu namiriti riječima: *„la ilahe illallahu vahdehu la šerike leh, lehul mulku ve lehul hamdu ve huve ala kulli šejin kadir“*.
- Potom će proučiti ajetul-kursij: *„Allāhu lā ilāhe illā huvel hajjul-kajum. Lā te'huzuhū sinetun ve la nevm. Lehū mā fis-semāvāti ve mā fil ard. Men zellezi ješfeu 'indehu illā bi iznih. Jā'lemu mā bejne ejdīhim ve mā halfehum ve lā juhītūne bi šejin min 'ilmihī illā bi mā šā'. Vesi'a kursijjuhus-semāvāti vel ard ve lā jeūduhū hizuhumā ve huvel alijjul-azīm.“* Potom će proučiti sure Ihlas, Felek i Nas.

Važna napomena:

- Ranije smo naveli da je uslov ispravnosti namaza pokrivanje obaveznog dijela avreta u namazu, stoga klanjač treba voditi računa da mu se ne otkrije avret tokom namaza kako mu time namaz ne bi bio pokvaren.

Ako za imamom klanja samo jedan muktedija, stat će s desne strane imama, uporedo s njim, sa zglobom uz zglob imama, a neće stajati ni isturen naprijed ni povučen nazad. Tako će stajati i u saffu uz druge klanjače pored sebe.

Sažetak o namazu

Karakteristike	Rekata	Vrijeme	Propis	Ime
Uči se naglas, klanja se džematski za najmanje tri muške osobe.	Dva	Namaz u vrijeme podne namaza	Farz	Džuma-namaz
Uči se naglas i na svakom rekatu se učine dva rukua	Dva	U vrijeme pomračenja (sunca ili mjeseca)	Farz kifaje	Salatul-kusuf

{ Komentari jedanaeste lekcije }

<p>Može biti na neki od sljedećih načina:</p> <p>a. Jedan rekat</p> <p>b. Tri rekata: da klanja tri rekata samo sa zadnjim sjedenjem ili da nakon dva rekata obavi tešehhud i preda selam, pa klanja jedan.</p> <p>c. Pet rekata i sjedi samo na zadnjem sjedenju poslije petog rekata.</p> <p>d. Sedam rekata i sjedi samo nakon sedmog rekata.</p> <p>e. Devet i nakon osmog obavi prvo sjedenje bez predaje selama.</p> <p>f. Da poslije svaka dva rekata predaje selam i završi sa jednim.</p>	od 1 do 11	Od završetka jaciye-namaza do zore	Sunne muekkede (Pritvrđeni sunnet)	Vitr-namaz
Lijepo je na prvom proučiti suru Kafirun, a na drugom Ihlas	Dva	Prije farza	Pritvrđeni sunnet	Sabahski sunnet
Dva po dva rekata	2-4	Četiri prije farza i dva poslije	Sunnet	Podnevski sunnet
Lijepo je na prvom proučiti suru Kafirun, a na drugom Ihlas.	Dva	Poslije farza	Sunnet	Akšamski sunnet
	Dva	Poslije farza	Sunnet	Jacijski sunnet

{ Komentari jedanaeste lekcije }

	2-10	Nakon jacie do pred zoru	Sunnet	Teravii-namaz
	Dva	Prije nego se sjedne po ulasku u džamiju	vađib	Tehijjetul-mesdžid
	Od dva do osam	Od kad se sunce podigne do pred zeval (prije podnevskeg vakta)	Sunnet	Duha-namaz
Prije predaje selama proučiti istihara dovu	Dva	U svako vrijeme	Sunnet	Istihara-namaz
Sedam tekbira sa početnim tekbirom na prvom rekatu, kao kod bajrama, a na drugom pet, ne računajući tekbir za odlazak na ruku'u.	Dva	Kada se sunce podigne za koplje	Sunnet kad je potreba	Namaz za kišu
Sedam tekbira sa početnim tekbirom na prvom rekatu, a na drugom pet, ne računajući tekbir za odlazak na ruku'u.	Dva rekata i dvije hutbe	Kada se sunce podigne za koplje	Sunnet	Bajram-namaz

Zabranjena vremena za opće nafile:

1. od klanjanja sabahskog farza dok sunce ne izađe za koplje.
2. poslije klanjanja ikindijskog farza do akšama.
3. kad je sunce u zenitu, dok ne prijeđe ka zapadu.

Pitanja o namazu

1. Koliko ima šartova namaza: a. Devet b. Jedanaest c. Osam.
2. Pogrešno je islam ubrajati u šartove namaza, pošto samo musliman i klanja: a. Tačno b. Netačno.
3. Temji za (razumijevanje, razlikovanje) znači šerijatsko punoljetstvo (bulug): a. Tačno b. Netačno.
4. Uklanjanje hadesa podrazumijeva uklanjanje nečistoće sa tijela, odijela i mjesta na kojem će klanjati: a. Tačno b. Netačno.
5. Svinja se ubraja u: a. Teške nečistoće b. Srednje nečistoće.
6. Menijj je nečist, jer je obavezno kupanje nakon njegovog izlaska: a. Tačno b. Netačno.
7. Između prskanja i pranja nema razlike: a. Tačno b. Netačno.
8. Svi leševi su nečisti: a. Tačno b. Netačno.
9. Za čišćenje nečistoće psa dovoljna su savremena sredstva za čišćenje i nije obavezno koristiti zemlju: a. Tačno b. Netačno.
10. S obzirom da se životinje koje nije dozvoljeno jesti, a koje je teško odstraniti, smatraju čistim, proizlazi da je mačka za neke ljude čista, a za neke nečista: a. Tačno b. Netačno.
11. Nefsun saile (krv koja teče) jest duša: a. Tačno b. Netačno.
12. Krv koja ostane u žilama zaklane životinje je: a. Nečista b. Čista.
13. Koliko ima ruknova namaza: a. Četrnaest b. Devet c. Osam.
14. Početni tebir je podizanje ruku: a. Tačno b. Netačno.
15. Ko iz zaborava izostavi rukn dovoljno je da učini sehvi sedždu: a. Tačno b. Netačno.
16. Koliko ima vadžiba namaza: a. Osam b. Četranest c. Devet.
17. Ko na sedždi kaže *subbuhun kuddusun rabbul-melaikei ver-ruh*, ako zna da je vadžib jednom reći *subhane rabbijel-eala*, namaz mu je neispravan: a. Tačno b. Netačno.
18. Propisano je u namazu staviti desni dlan preko lijevog dlana, zgloba i podlaktice: a. Tačno b. Netačno.
19. Na glas se uči na prva dva rekata noćnih farzova i na svakom namazu za koji je propisano opće okupljanje, poput bajram-namaza: a. Tačno b. Netačno.
20. Stvari koje kvare namaz ima: a. Osam b. Devet c. Četrnaest.
21. Teverruk je način sjedenja na: a. Prvom sjedenju, b. Zadnjem sjedenju c. Sve navedeno.
22. Ako se na riječi *rabbena lekel hamd* doda *veš šukr* taj dodatak je: a. Dozvoljen b. Pohvalan c. Zabranjen.

{ Komentari jedanaeste lekcije }

23. Reći *rabbi-gfirl* ve li *validejje* između dvije sedžde je: a. Dozvoljeno b. Zabranjeno c. Mekruh.
24. Spuštanje podlaktica na tlo prilikom sedžde je: a. Zabranjeno b. Pohvalno c. Mekruh.
25. Koliko ima uzroka za sehvi sedždu: a. Dva b. Tri c. Četiri.
26. Na sumnju koja se pojavi poslije ibadeta, kao i ako se sumnja često pojavljuje, ne treba obraćati pažnju: a. Tačno b. Netačno.
27. Sabahski sunnet se nad ostalim sunnetima dnevnih namaza odlikuje po vrijednosti, kratkoći obavljanja, preporuci određenih sura koje će se učiti, i potome da se klanjaju na putovanju i da će nakon njih leći samo u kući: a. Tačno b. Netačno.
28. U tabeli ispod objasni propis za sljedeće:

Pitanje	Propis
Namaz onoga koji psuje Allaha je?	
Namaz pijanog je?	
Namaz onog ko boluje od alzhajmerove bolesti je?	
Namaz malog djeteta je?	
Namaz onog ko je zaboravio da se abdesti je?	
Namaz u odjeći na čiju nečistoću je zaboravio je?	
Mokraća goveda je?	
Mokraća vrane je?	
Namaz onog ko klanja otkrivenih stegna?	
Ko klanja prije vremena iz zaborava, namaz mu je?	
Namaz u avionu je?	
Zanijetiti farz trenutno namaskog vremena je?	
Namaz sjedeći je?	
Ko zaboravi proučiti fatihu, namaz mu je?	
Ko stigne imamana ruku'u?	

Žurenje na namaz je?	
Ako ako se poslije namaza pojavi sumnja kod osobe koja mnogo sumnja?	
Ko posumnja da ima abdest nakon stupanja u namaz?	
Ko iz zaborava doda rekat?	
Ko ne prouči početni tekbir namaz mu je?	
Ko izostavi prvo sjedenje?	
Ko izostavi zadnje sjedenje?	
Ko sumnja je li klanjao tri ili četiri rekata?	
Kod koga se sumnja javi nakon namaza?	
Kod koga se sumnja javi tokom namaza?	
Kad se zaborav javi tokom sehvi sedžde?	
Ko iz zaborava progovori u namazu?	
Ko klanja ne znajući da mu je avret otkriven, namaz mu je?	
Abdestiti se u kući prije polaska u džamiju je?	
Trgovina u džamiji je?	
Razmjena valuta u džamiji je?	
Ko zatekne imama na zadnjem sjedenju u namazu?	
Postavljanje sutre ispred klanjača je?	
Malo osvrtnja u namazu?	
Mnogo osvrtnja u namazu?	

{ Komentari jedanaeste lekcije }

Brzo klanjanje, kao ključane pijetla, je?	
Salavat na tešehhudu?	
Govor u namazu?	
Pokreti u namazu?	
Ko zaboravi proučiti Fatihu?	
Džuma-namaz je?	
Vitr-namaz je ?	
Tehijjetul-mesdžid je?	

29. Navedi razlike između sunneta, vadžiba, rukna i šarta:

Sunnet	Vadžib	Rukn	Šart

Dvanaesta lekcija

Šartovi abdesta
Deset je šartova abdesta:

1. Islam.	6. Da se abdesti tek nakon što završi sa onim što kvari abdest.
2. Razum.	7. Istindža ili istidžmar prije abdesta.
3. Temjiz (shvatanje, razlikovanje).	8. Da se abdesti čistom i dozvoljenom vodom.
4. Nijet.	9. Uklanjanje svega što sprečava dolazak vode do kože.
5. Da ne nijeti prekidanje abdesta dok ga ne dovrši.	10. Da je nastupilo namasko vrijeme, ako je osoba sahib-i-uzr.

Objašnjenje nekih šartova:

- Riječi: „da ne nijeti prekidanje abdesta dok ga ne dovrši“ znače: da nijet bude prisutan od početka abdesta do kraja.
- Riječi: „Da se abdesti tek nakon što završi sa onim što kvari abdest“ znače: da se neće početi abdestiti dok još uvijek jede meso daje

- Riječi: „**da se abdesti čistom i dozvoljenom vodom**“ znače: da se ne abdesti sa nečistom ili uzurpiranom vodom.
- Riječi: „**uklanjanje svega što sprečava dolazak vode do kože**“ znače: naprimjer, da ukloni tijesto i lak za nokte, jer to sprečava dolazak vode do tijela.

Sunneti fitre:

Sljedeće se ubraja u sunnete fitre:

1. Cirkumcizija (sunnećenje) za muškarce je vadžib, a što se tiče žena, sunnet je onima kod kojih postoji potreba za tim.
2. Potkresivanje brkova; 3. Odsijecanje noktiju; 4. Depilacija pazuha; 5. Brijanje stidnih dlačica. Enes, radijallahu anhu, je rekao: „Određeno nam je da ne prođe više od četrdeset dana a da nismo potkresali brkove, odsjekli nokte, depilirali pazuh i obrijali stidne dlačice.“ Prema tome, ne bi trebalo proći više od četrdeset dana a da se ove stvari ne urade.

Trinaesta lekcija

Farzovi abdesta:

Šest je farzova abdesta:

1. Pranje lica uz ispiranje usta i nosa.	4. Pranje nogu do iza članaka.
2. Pranje ruku do iza laktova.	5. Pridržavanje poretka.
3. Potiranje cijele glave uključujući i uši.	6. Uzastopnost radnji.

Pohvalno je da se lice, ruke i noge operu po tri puta, što važi i za izapiranje usta i nosa, ali je obavezno samo po jedanput. Vjerodostojni hadisi ukazuju na to da nije pohvalno da se potiranje glave ponavlja više puta.

Uzastopnost radnji:

Postiže se tako čovjek ne prekida abdest toliko da se posljednji dio osuši prije nego što nastavi prati sljedeći.

Četrnaesta lekcija

Šta kviri abdest

Šest stvari kviri abdest:

1. Sve što izađe iz dva otvora.	4. Doticanje spolovila ili anusa rukom bez pregrade.
2. Sve ružno i nečisto što izađe iz tijela.	5. Jedenje devinog mesa.
3. Odsustvo razuma bilo spavanjem ili drugim razlogom.	6. Otpadništvo od islama.

Važna napomena:

Ispravno je da gasuljenje mejjita ne kviri abdest i to je stav većine uleme, pošto nema dokaza za to, ali je obavezno da se abdesti ako prilikom gasuljenja dotakne spolovilo mejjita bez zastora. Obaveza je da se spolovilo mejjita ne dotiče bez zastora.

Prema ispravnijem mišljenju uleme, doticanje žene ne kviri abdest, svejedno bilo sa strašću ili bez, sve dok ne uzrokuje izlazak nečega iz spolovila, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poljubio neku od svojih supruga. Ajet „i ako ste općili sa ženama (*lamestum* doslovno znači doticati, op.prev.)“, prema ispravnijem mišljenju uleme odnosi se na spolno općenje. Ujedno, to mišljenje zastupaju Ibn Abbas i skupina učenjaka iz prvih i kasnijih generacija.

Objašnjenje nekih stvari koje kvare abdest:

Riječi: „sve što izađe iz dva otvora“—općenito sve, poput urina, stolice, menija (sperma), mezija (preejakulacijski fluid), vedija (posturinarno curenje), vjetar, crvi, hajz (menstruacija), nifas (postporođajni vaginalni iscjedak).

Riječi: „Sve ružno i nečisto što izađe iz tijela“—preče je mišljenje uleme koja smatra da ovo ne kvare abdest, osim ako se računa u urin ili stolicu.

Riječi: „Odsustvo razuma bilo spavanjem ili drugim razlogom“—san sam po sebi ne kvare namaz, ali je uzrok puštanja vjetrova, pa ko je siguran da neće pustiti vjetar, san mu neće pokvariti abdest.

Riječi: „Doticanje spolovila ili anusa rukom bez pregrade“—šejhul-islam Ibn Tejmijje smatra da je preče mišljenje uleme koja smatra da je u ovom slučaju pohvalno abdestiti se, ali da to nije obavezno.

Sažet slikovni prikaz abdesta

- Propisano je da se prije uzimanja abdesta prouči bismilla
- Potom će tri puta oprati šake posipajući vodu na ruke
- Potom desnim dlanom zahvatiti vode i promućkati je u ustima, pa će useknuti vode u nosu, i iseknuti je držeći nos kažiprstom i palcem lijeve ruke. Sve to će učiniti tri puta.
- Tri puta oprati lice, vertikalno od uobičajenog korijena kose iznad čela do kraja vilica i brade (što uključuje podbradak), a horizontalno od uha do uha.
- Tri puta oprati ruke do iza laktova; prvo desnu, pa lijevu.
- Potrati kosu tako što će rukama proći od početka kose nad čelom, do potiljka i nazad.
- Potom će kažiprstima potrati unutrašnjost ušiju.
- Tri puta oprati noge do iza članaka.

- Nakon što završi s abdestom, reći će: „Ešhedu en la ilahe illallahu vahdehu la šerike leh, ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu.“ U predaji koju bilježi Tirmizi, navodi se: „Allahumme-džalni minet tevvabine vedžalni minel mutetahhirin.“

Propis dodavanja na ono što je propisano u abdestu:

Nije dozvoljeno dodavati abdestu, mimo onoga što je propisano, kao da pere više od tri puta ili da pere nadlakticu dosta iznad lakta, ili da pere potkoljenicu iznad članaka ili da potire vrat.

Prvo: Taharet

Tejemmum

To je zamjena za taharet vodom, kada nismo u mogućnosti da koristimo vodu za pranje svih ili nekih dijelova koji se peru pri taharetu, jer nemamo vode ili postoji bojazan da njeno korištenje naštetilo zdravlju, pa tada zemlja postaje zamjena za vodu.

Kako se uzima tejemmum:

Zanijeti tejemmum, prouči bismillu, jedanput udari dlanovima o tlo, te dlanovima potari lice i vanjski dio šaka.

Nije propisano da se rašire prsti kad se udara dlanovima o tlo, niti da se potire između prsta.

Kako se uzima obavezni gusul:

Zanijeti se uzimanje gusula i otklanjanje džunupluka, proučiti bismillu, potom oprati cijelo tijelo tako da voda dospije do kože ispod rijetke i guste kose, isprati usta i nos.

Sunneti gusula:

Pranje spolovila i anusa, potom prati ruke, potom uzeti abdest kao za namaz, nakvasiti kosu na glavi, potom oprati desnu stranu tijela, pa lijevu, potom oprati noge.

Kada je obavezan gusul:

1. Džunupluk, a to biva na način da izađe sperma snošajem ili na drugi način, ili da se dotaknu vrhovi muškog i ženskog spolovila.
2. Izlazak krvi hajza i nifasa.
3. Smrt muslimana, osim šehida.
4. Kada nevjernik primi islam.

Šartovi mesha po mestvama

Da su mestve ili čarape čisti.

Da ih je obukao na taharet, to jest, da je prethodno abdestio i oprao noge.

Da se mesh uzima prilikom abdesta, ne u slučaju džunuplika ili drugog što obavezuje na gusul.

Da pokriva veći dio stopala.

Da se mesh odvija unutar vremena koje je šerijat odredio, a to je noć i dan (24 sata) za onog koje kod svoje kuće, i tri dana i tri noći (72 sata) za putnika. A vrijeme se računa od prvog potiranja nakon hadesa (gubljenja abdesta).

Način potiranja po mestvama

Povući mokrom rukom preko mestvi od vrhova nožnih prstiju do potkoljenice; dakle, potire se samo gornji dio mestvi i samo od vrhova nožnih prstiju do potkoljenice. Desnom rukom će potirati po desnoj nozi, a lijevom po lijevoj i učiniti će to istovremeno, kao što se istovremeno potiru uši, jer se to može zaključiti iz sunneta.

Pitanja koja se tiču mesha (potiranja)

Ako istekne vrijeme za mesh ili se skinu mestve, time se ne kvare abdest. Dozvoljen je mesh i po poderanim mestvama i čarapama, kao i po onima koje su prozirne i tanke.

Adabi obavljanja nužde

Pohvalno je:

- Pri ulasku u nužnik ući lijevom nogom i reći „bismillahi Allahumme inni euzu bike minel hubsi vel habais“.
- Izaći desnom nogom i reći „gufraneke“.
- Dužnost je zakloniti se zidom ili nečim drugim i udaljiti se, ako je na otvorenom prostoru.

Nije dozvoljeno:

- Obavljanje nužde na putevima ili gdje ljudi sjede, ispod drveća koje daje plodove niti na bilo kojem mjestu gdje bi to uznemiravalo ljude, niti u stajaćoj vodi.
- Da nuždu obavlja okrenut prema kibli leđima ili licem.
- Da desnom rukom dotiče spolovilo.
- Da spominje Allaha.

Nakon nužde se teba oprati vodom ili očistiti čvrstim materijalom (istidžmar). Uslovi istidžmara su:

- Da se obriše najmanje tri puta i da ne briše na istom mjestu.
- Da na materijalu koji koristi (maramica, kamenčić i sl.) poslije nekoliko brisanja ne ostane tragova nečistoće.
- Da se ne briše sa nečim što je nečisto ili čime se zabrajeno čistiti (poput hrane, kostiju ili balege).

Uriniranje stojeći je dozvoljeno pod uslovom da se zaštiti od prskanja mokraćom po tijelu ili odjeći, i da je siguran da neće otkriti avret pred drugima. Vjerovjesnik je došao na smetljište nekih ljudi i urinirao stojeći. (Muttefekun alejhi)

Pitanja o taharetu

1. Koliko ima šartova abdesta: a. Devet b. Deset c. Osam.
2. Farzovi abdesta su: a. pranje četiri dijela tijela b. navedeni uz pridržavanje redosljeda i uzastopnost radnji.
3. Koliko stvari kvare abdest: a. Šest b. Pet c. Osam.
4. Šta od navedenog kvare abdest: a. Konzumiranje devinog mesa b. Konzumiranje mesa gazele c. Zvuk u stomaku d. Puštanje vjetra e. Drijemež f. Gasuljenje mejjita g. Doticanje žene.
5. Objasni kako se uzima tejemmum:

.....

.....

.....

6. Objasni kako se uzima gusul:

.....

.....

.....

7. Navedi propis za navedeno u tabeli

{ Komentari trinaeste lekcije }

Pitanje	Propis
Izgovaranje nijeta?	
Nijetio je da se abdesti da bi klanjao samo jedan namaz, potom je klanjao više namaza?	
Abdestio se da bi učio Kur'an, potom je klanjao namaz?	
Prekinuo je nijet u vrijeme dok se abdestio?	
Prekinuo je nijet nakon što se abdestio?	
Abdestio se a na potkoljenici mu je bilo tijesta?	
Abdestio se dok je istovremeno jeo meso deve?	
Abdestio se ukradenom vodom?	
Abdestio s prije istindža'a i istidžmara?	
Uzeo je novu vodu za potiranje ušiju?	
Potirao je glavu tri puta?	
Abdestio se perući sve dijelove tijela samo po jedanput?	
Kakav je propis pranja dijelova tijela po tri puta, prilikom abdesta?	
Pranje šaka u abdestu?	
Provlačenje prstiju kroz bradu u abdestu?	
Trljanje dijelova tijela u abdestu?	
Potiranje po dijelovima za koje je propisano pranje?	
Pranje glave?	
Umakanje dlanova u posudu?	
Počinjati s desnom stranom u abdestu?	
Pranje više od tri puta u abdestu?	
Pranje potkoljenice?	
Klanjao je nakon plivanja?	
Klanjao je nakon što se ogusulio, a nije se abdestio?	

Drugo: Zekat

Dvije su vrste:

Zekat na tijelo

To je sadekatul-fitr i obavezan je za svakog muslimana, odraslog ili dijete, muškarca ili ženu, roba ili slobodnog.

Zekat na imetak

To je treći rukn islama. Obaveza je svakog slobodnog muslimana koji posjeduje nisab, a nema zekata na imetak koji posjeduje, sve dok ne prođe godina, osim na ono što daje zemlja, i imetak koji se dodaje na nisab ili profit trgovine, jer se u tom slučaju u obzir uzima period osnovice nisaba. Četiri su vrste zekata na imetak:

Trgovačka roba

Sve što je namjenjeno prodaji.

Ono što daje zemlja

Plodovi i žitarice.

Stoka koja izlazi na ispašu

„koja izlazi na ispašu (saime)“ je stoka koja se cijelu ili većinu godine hrani na ispaši.

Pod stokom se misli na deve, krave, bivole, ovce i koze.

Dva plemenita metala

To su zlato i srebro, a pod ovo ulazi i sve što ih nadomješta poput novca i drugih platežnih sredstava.

Nisab za zlato je 20 miskala (85 grama), a na srebro 200 dirhema (595 grama)

Kome se daje zekat:

1. Siromasi – to su oni koji žive u velikoj potrebi i ne nalaze ništa, ili imaju za neke potrebe.
2. Nevoljnici – koji imaju dovoljno da podmire većinu ili polovinu potreba.
Pojašnjenje: pretpostavimo da je godišnja potreba 12.000 neke valute, siromasima bismo smatrali one koji imaju manje od 6.000 ili nemaju ništa, dok bismo nevoljnikom smatrali onoga koji ima 6.000 ili više, ali manje od 12.000. svakome od njih trebalo bi dati onoliko koliko mu je dovoljno da podmiri godišnje potrebe, jer je zekat obavezno dati jednom godišnje.
3. Službenici zekata –oni koji ga prikupljaju, koji ga čuvaju, koji su zaduženi da ga dijele. Njih određuje vladar i nije uslov da budu siromašni; štaviše, dozvoljeno im je dati zekat makar bili bogataši.
4. Čija srca treba pridobiti – oni za koje postoji nada da će primiti islam ili od čijeg bi se zla muslimanska zajednica tako mogla sačuvati ili za koje se nadamo da bi mogli osnažiti zajednicu vjernika svojim islamom.
5. Za otkup iz ropstva – oni su:
 - a. mukatib, a to je rob musliman koji je zatražio od svog vlasnika da sam sebe otkupi
 - b. za oslobađanje muslimana robova
 - c. za otkup zarobljenih muslimanaNapomena: nije dozvoljeno da robovlasnik oslobodi svog roba i smatra da je time ispunio obavezu zekata
6. Prezaduženi – oni su:
 - a. onaj koji se zadužio da bi popravio odnose među muslimanima
 - b. onaj koji se zadužio za svoju koristNapomena: nije ispunio obavezu zekata onaj koji oprostí dug siromašnom dužniku.

7. Na Allahovom putu – odnosi se na borce i ono što im je potrebno, poput oružja i drugih sredstava.

8. Putniku – koji je ostao bez sredstava za nastavak putovanja, pa mu se daje onoliko koliko mu je potrebno da stigne na odredište

Napomena: Dozvoljeno je dati zekat samo jednoj od navedenih kategorija. Nije dozvoljeno dati zekat bogatom niti dovoljno snažnom da sam sebi zaradi niti porodici Muhammeda, *sallallahu alejhi ve sellem* (a oni su Benu Hašim i njihovi šticenici). Također, nije dozvoljeno da čovjek dadne zekat onome koga je dužan izdržavati, niti nevjerniku. Dobrovoljnu sadaku im je dozvoljeno dati. Najbolje je dati za onu kategoriju gdje će opća ili posebna korist biti najveća.

Važne definicije

- Bintul-mehad je deva od punih godinu dana. Tako je nazvana jer je njena majka steona.
- Bintul-lebun je deva od pune dvije godine. Tako je nazvana jer njena majka daje mlijeko.
- Hikka je deva od pune tri godine. Tako je nazvana jer je spremna za prvo parenje.
- Džezea je deva od pune četiri godine. Nazvana je tako jer joj počinju ispadati zubi.
- Tebi ili tebia je goveče od godinu dana.
- Musinna je govedo od dvije godine.

Tabela zekata:

Imetak	Havl	Nisab	Količina koja se daje
Stoka	Uslovljava se	Vidjeti u tabeli nakon ove	Vidjeti u tabeli nakon ove
Ono što daje zemlja	Ne uslovljava se	300 mjerica (sa')	Navodnjavano prirodnim putem (iz izvora, kiše, vlagom koju povuče korijen): desetina
			Navodnjavano vještačkim putem: pola desetine
			Kombinirano prirodno i vještačko navodnjavanje: tri četvrtine desetine
Zlato, srebro, novac i što ima njihov propis	Uslovljava se	85 grama za zlato 595 grama za srebro	Jedna četrdesetina (2,5%)
Trgovačka roba	Uslovljava se	Određuje se u zlatu ili srebru, ovisno o tome šta je u datom trenutku povoljnije za siromahe.	Jedna četrdesetina (2,5%)

Nisab za stoku i koliko se daje na koju količinu								
Goveda			Deve			Ovce i koze		
Daje se	Na količinu		Daje se	Na količinu		Daje se	Na količinu	
	od	do		od	do		od	do
1 tebia	30	39	1 ovca	5	9	1 ovca	40	120
			2 ovce	10	14			
1 musinna	40	59	3 ovce	15	19	2 ovce	12	200
			4 ovce	20	24			
2 tebie	60	69	1 bint-mehad	25	35	3 ovce	20	300
			1 bint-lebun	36	45			
Potom na svakih 30 jedna tebia, a na svakih 40 musinna.			1 hikka	46	60	Potom na svakih 100 jedna ovca		
			1 džezea	61	75	U zekat se ne uzima jarac, stara životinja i koja ima nedostatak, niti najlošiji imetak		
			2 bint-lebun	76	90			
			2 hikke	91	120			
			3 bint-lebun	121	129			
			Potom na svakih 40 bint-lebun, a na svakih 50 hikka. Vekas je broj deva između dvije količine nisaba (9 i manje do 5)					

Pitanja o zekatu

1. Nema zekata u imetku dok ne prođe havl, a to je godina: a. Hidžretska, b. Gregorijanska c. Svejedno koja.
2. Havl nije uslov kod zeketa na: a. Blago nađeno u zemlji b. Usjeve iz zemlje c. Sve navedeno.
3. Nisab na zlato je: a. 85 grama, b. 595 grama c. 95 grama.
4. Nisab srebra je: a. 200 grama b. 595 grama c. Sve navedeno.
5. Pod stokom na koju se daje zekat misli se na: deve, krave, bivole, ovce i koze: a. Tačno b. Netačno.
6. Na voće se ne daje zekat: a. Tačno b. Netačno.
7. Saime je: a. Stoka kojoj se podiže cijena b. Stoka koja većinu ili cijelu godinu pase travu na ispaši.
8. Koja se hrani ispašom znači: a. Koja pase travu b. Koja nema vlasnika.
9. Kad se spomenu nevoljnici to podrazumijeva siromahe: a. Tačno b. Netačno.
10. Siromasima se daje od zekata onoliko koliko im je potrebno da podmire potrebe za period od: a. Mjesec dana b. Godinu dana.
11. Službenici zekata su: a. Svi koji rade na poslovima u vezi njega b. Samo oni koje postavi vladar.

12. Izračunaj količinu zekata iz sljedećih vrijednosti:

Imetak	Količina zekata	Vekas, ako ima
100 dirhema		
300 dinara		
400 dirhema		
80 grama zlata		
500 grama srebra		
30 ovaca		
60 ovaca		
565 ovaca		
4 deve		
17 deva		
449 deva		
30 krava		
39 krava		
77 krava		
99 krava		
20 miliona eura		
40 eura		
45.679 eura		
255 sa'a pšenice		

13. U one čija srca treba pridobiti ubraja se i nevjernik, čak i ako nema nade da će primiti islam: a. Tačno b. Netačno.
14. Robovlasniku koji oslobodi svog roba, treba dati zekat: a. Tačno b. Netačno.
15. Bogataš koji je siromahu posudio novac, a potom se odrekao duga računajući ga kao zekat koji je platio siromahu, postupio je ispravno: a. Tačno b. Netačno.
16. Kategorija *davanje zekata na Allahovom putu* uključuje sve oblike općeg dobra, poput izgradnje džamija: a. Tačno b. Netačno.
17. Količina koja se daje kao zekat na zlato i srebro dobija se dijeljenjem sa četrdeset: a. Tačno b. Netačno.
18. Zekat je obavezan na stoku koja se hrani ispašom, a ne na onu koja se koristi za rad i jahanje ni na onu koja se većinom hrani u zatvorenom prostoru: a. Tačno b. Netačno.
19. Zekat na žitarice i plodove je obavezan kad dostigne nisab, kada sazriju: a. Tačno b. Netačno.
20. Količina koja se daje na žitarice i plodove koji su navodnjavani ljudskim naporom je pola desetine: a. Tačno b. Netačno.
21. Zekat na zlato je obavezan kad dostigne nisab, a to je 20 miskala: a. Tačno b. Netačno.
22. Označi ono na što se daje zekat: a. Kokoš b. Trgovačka radnja c. Ovce koje se hrane u zatvorenom d. Deve koje se hrane ispašom e. Plantaža datula f. 25 miskala zlata.

{Komentar četrnaeste lekcije}

23. Tebi je govedo koje ima pune dvije godine: a. Tačno b. Netačno.
24. Vrijednost zekata na novac se računa prema vrijednosti: a. Trgovačke robe
b. Vrijednosti zlata ili srebra.
25. Zekat na novac iznosi četvrtinu desetine (četrdesetina, 2,5%): a. Tačno b. Netačno.
26. Zekat na 80 grama zlata iznosi: a, dva grama b. Četiri grama c. Nema zekata.
27. Obavezan je zekat na kuće koje su izgrađene da bi se u njima stanovalo: a. Tačno b. Netačno.
28. Svakom putniku se može dati zekat jer se ubraja u kategoriju onih kojima se daje zekat: a. Tačno b. Netačno.

Treće: Post

Jezički znači suzdržavanje. terminološki: Post je ibadet Allahu putem suzdržavanja od jela, pića i ostalog što kvari post, od nastupanja prave zore do zalaska sunca.

Ruknovi posta

Šartovi obaveznosti posta

1. Islam.	4. Da boravi kod kuće, jer putniku nije obavezno, iako je bolje da posti, ako mu nije teško, jer je i Vjerovjesnik tako prakticirao i time će prije ispuniti obavezu i steći vrijednosti ramazana.
2. Razum.	5. Da je zdrav.
3. Punoljetnost. Dijete koje nije punoljetno staratelj treba podsticati ga na post.	6. Za ženu da nije u hajzu i nifasu.

Vrste bolesti koje utječu na post

Bolest za koju se nada izlječenju, ali otežava post

Kada ozdravi, napostit će isti broj dana koji je propustio, a ko umre prije nego ozdravi, smatrat će se da nije bio dužan postiti.

Isti je propis napaštanja i za putnika, ženu u hajzu i nifasu, trudnicu.

Bolest za koju se ne nada izlječenju

U ovu kategoriju ubrajaju se i starci koji nisu u stanju da poste.

Ovoj kategoriji nije obavezno da naposte, ali su dužni da za svaki propušteni dan nahrane siromaha. Dozvoljeno je da jedan dan sakupe toliko siromaha koliko dana posta su propustili i nahrane ih, ili da im razdijele hranu. Svakom siromahu treba dati četvrtinu sa'a (510 grama) dobre pšenice. Lijepo je da uz to napravi prilog s mesom i sl.

Utvrđivanje početka mjeseca ramazan

Videnjem mladaka ili istekom tridesetog dana mjeseca šabana.

Šta kvari post

1. Namjerno jedenje ili pijenje, a ako je iz zaborava, post je ispravan.
2. Spolno općenje. Ako je u ramazanu i drugim obaveznim postovima, dužan je strogi kefare: osloboditi roba, a ako ne nađe, postiti dva mjeseca uzastopno, a ko ne mogne, onda nahraniti šezdeset siromaha.
3. Izlazak menijja bilo zbog doticanja, poljupca, grljenja i slično.
4. Ono što se tretira kao jedenje ili pijenje, poput hranjivih injekcija (infuzija), a ako nisu hranjive, onda ne kvari post.
5. Izlazak krvi usljed hidžame, dok neznatni izlazak, poput vađenje krvi za analizu i sl., ne kvari post.
6. Namjerno povraćanje.
7. Izlazak krvi hajza i nifasa.

Neke dozvoljene stvari postačima

Gutanje pljuvačke, jezikom provjeriti okus hrane ako postoji potreba, kupanje, upotreba misvaka, parafemisanje, rashlađivanje.

Postaću je pohvalno

1. Sehur.	7. Posvetiti se noćnom namazu što više.
2. Sehuriti bliže zori.	8. Učenje Kur'ana.
3. Požuriti s iftarom.	9. Onome ko ga vrijeđa kazati „Ja postim“.
4. Iftariti neparnim brojem datula, a ako nema, onda vodom. A, ako nema ništa, srcem će zanijetiti iftar.	10. Obaviti umru.
5. Dova prilikom iftara i tokom posta.	11. Ittikaf u zadnjoj trećini.
6. Udjeljivati što više sadake.	12. Tragati za noći lejletul-kadr.

Mekruhi posta

1. Pretjerano ispiranje usta i nosa.
2. Bespotrebno jezikom provjeravati okus hrane.

Zabranjeno je postaču

1. Gutanje sline je zabranjeno, ali ne kvari post.
2. Poljubac, ako se boji da će dovesti do toga da pokvari post.
3. Kavluz-zur, a to je činjenje bilo čega zabranjenog.
4. Nedolično ponašanje, poput grubosti i gluposti.
5. Da spoji dva dana posta ne iftareći između njih.

Dobrovljni post

1. Post šest dana ševvala, onome ko je ispostio ramazan, a najpreče je da započne od drugog dana.
2. Post dana Arefata za onoga koji nije na hadžu.
3. Post dana Ašure uz deveti i jedanaesti muharrem.
4. Post ponedjeljka i četvrtka, a ponedjeljak je pritvrđeniji.
5. Post tri dana svakog lunarnog mjeseca, a najbolje je 13, 14, 15.
6. Davudov post – postiti svaki drugi dan.
7. Postiti mjesec muharrem.
8. Postiti devet prvih dana zul-hidždžeta.
9. postiti mjesec šaban, ali ne do kraja.

Post koji je mekruh

Mekruh je postiti samo petak ili samo subotu ili samo nedjelju, ali ako postoji razlog, poput dana Arefata, onda nije mekruh.

Post koji je zabranjen

1. Odrediti posebno mjesec redžeb za post.
2. Post prvog dana kurban-bajrama i post ramazanskog bajrama.
3. Post dana pred ramazan (jevmuš-šekk), ali nema smetnje da posti onaj kome je to dan uobičajenog dobrovoljnog posta.
4. Post dana tešrika, osim ko nema hedj.
5. Postiti svaki dan.

Propisi napaštanja

- Lijepo je da napašta posteći dane uzastopno.
- Treba započeti napaštanje nakon bajrama.
- Nije dozvoljeno da nastupi sljedeći ramazan, a da nije napostio propušteno.
- Ako odgodi napaštanje bez opravdanja, grješan je, ali nije dužan postiti ništa više od toga da naposti propušteno.

Zekatul-fitr

Obavezno je da ga dadne svaki musliman koji je dočeka zlazak sunca zadnjeg dana ramazana – svejedno bio mali ili veliki, muško ili žensko, rob ili slobodan – koji za dan i noć bajrama ima jedan sa'a hrane više od osnovnih potreba koje imaju on i članovi njegove porodice. Pohvalno je da se dadne i za fetus. Mudrost propisivanja je:

- Ona je čišćenje postača od ružnog ponašanja i govora tokom posta.
- Njome se pomaže siromasima da ne moraju prositi na dan bajrama.

Vrijeme izdvajanja zekata

Zabranjeno vrijeme
Nakon bajram-namaza.

Pohvalno vrijeme
Poslije zore, pred bajram-namaz

Dozvoljeno vrijeme
Dan ili dva prije bajrama.

Količina koja se daje

Sa'a hrane koju koriste ljudi. Nije ispravno da bude u novcu. Sa'a iznosi dva kilograma i četrdeset grama dobre pšenice.

Bajram-namaz

Bajram-namaz je farz-ajn svakom pojedincu. Klanja se nakon što sunce odskoči za jedno koplje prema zenitu; ne naklanjava se, ako se propusti; sunnet je da se klanja na pustom mjestu izvan građevina; dozvoljeno je da se klanja u džamijama; lijepo je pojesti neparan broj datula prije bajrama; očistiti se, namirisati, odjenuti najljepšu odjeću, jednim putem otići, a drugim se vratiti. Nema smetnje da se bajram čestita riječima „tekabbelallahu minna ve minkum“, sunnet je općenito učenje tekbira od noći uoči bajrama i nakon propisanih namaza do zalaska sunca na dan bajrama. Tekbir glasi: „Allahu ekber, Allahu ekber, la ilahe illallahu Allahu ekber ve lillahil-hamd.“

Bajram namaz se sastoji od dva rekata koji se klanjaju prije hutbe. Na prvom rekatu, poslije početnog tekbira, prouči se šest tekbira, a na drugom prije učenja pet tekbira, mimo tekbira za ustajanje na drugi rekat.

Pitanja o postu

1. Koliko ima ruknova posta: a. Dva b. Tri c. Četiri.

2. Kome je obavezan post

a)

.....
.....

b)

.....
.....

c)

.....
.....

d)

.....
.....

3. Svaka bolest je zapreka za post: a. Tačno b. Netačno.

4. U tabeli navedi propis za sljedeće:

Pitanje	Propis
Zanijetio je post nakon zore?	
Post bez nijeta?	

{Komentar četrnaeste lekcije}

Post djeteta?	
Post putnika?	
Post žene u nifasu?	
Post onog ko nije u stanju da posti?	
Je li je, a posti?	
Hranjive injekcije za postača?	
Kapi za oko ?	
Injekcija za smirenje?	
Hidžama?	
Povraćanje?	
Gutanje pljuvačke?	
Jezikom provjeriti okus jela?	
Spavanje?	
Kupanje?	
Rashlađivanje?	
Upotreba misvaka?	
Upotreba buhura (vrsta mirisa)?	
Vrijeme sehura?	
Čime će sehuriti?	
Čime će iftariti (dopuni tekst)	Iftarit će....., a ako ne nađe, onda....., a ako ne nađe....., a ako nema ništa..... prekid posta.
Teravih-namaz	

{Komentar četrnaeste lekcije}

Umra u ramazanu?	
Pretjerivanje u ispiranju usta i nosa?	
Poljubac je postaču?	
Spojiti post dva dana bez iftara?	
Post šest dana ševvala?	
Post dana Arefata?	
Post dana uoči ramazana?	
Post dana bajrama?	
Post dana tešrika ?	
Post mjeeca muharrema?	
Post mjeseca redžeba?	
Postiti svaki dan?	
Post petkom?	
Odgodio napašatanje do sljedećeg ramazana?	

Četvrto Hadždž

Hadždž je peti rukn islama i on je obavezan onome ko ispunjava sljedeće uslove: da je musliman, razuman, punoljetan, slobodan, u mogućnosti – dodatni uslov za ženu je da je u pratnji mahrema. Četiri su rukna hadža:

Sa'j

Ubrzano hodanje između Safe i Merve: „Safa i Merva su Allahova časna mjesta.“ (ajet)

Tavaf ifada

Zove se i tavaf zijareta, a obavlja se nakon Arefata i to nije tavaful-kudum (tavaf pri dolasku).

Stajanje na Arefatu

Vakat je od momenta kad sunce prijeđe zenit devetog dana zulhidždžeta do zore na dan bajrama. „Hadždž je Arefat.“ (hadis)

Ihram

To je nijet ulaska u obrede i ne odnosi se ni na talbiju ni na odijevanje dva komada odjeće ihrama.

Vrste obreda hadža

Temettu

Da zanijeti umru u mjesecima hadža i obavi je; potom zanijeti hadž te godine i obavi ga. Dužan je zaklati hadžski kurban (hedj).

Kiran

Da obavi obrede hadža i umre zajedno, obavljajući ih sa posebnim obredima za svaki. Dužan je zaklati hedj (hadžski kurban).

Ifrad

Da zanijeti samo hadž i obavi samo njegove obrede.

Vadžibi hadža

Ko izostavi neki vadžib, obavezan je da to ispravi klanjem ovce u haremu i da se meso podijeli siromasima Mekke, a njemu nije dozvoljeno da pojede išta od nje.

Stajanje na Arefatu do zalaska sunca, za onog ko je stajao danju.

Ihram od mikata.

Boravak na Mini u noćima teškrika.

Boravak na Muzdelifi.

Brijanje ili potkraćivanje kose.

Bacanje kamenčića na džemreta.

Tavaful-ifada za sve (osim žene u hajzu ili nifasu) kada odluči da napusti Mekku, makar i nakon mjeseci hadža.

Mikati hadža i umre

Mikati mjesta

Zul-Hulejfa za stanovnike Medine i one koji prođu tim putem.
El-Džuhfa za stanovnike Šama, Egipta i zemalja magriba.
Karnul-Menazil za stanovnike Nedžda.
Jelemlen za stanovnike Jemena.
Zatul-Irk za stanovnike Iraka.

Mikati vremena

To su mjeseci hadža, a oni su: ševval, zul-kade i zul-hidždže
Vremenski mikati su samo za hadž, a umra nema određene vremenske mikate.

Mustehabi hadža

Muškarci da odjenu bijele ogrtače donjeg i gornjeg dijela tijela.

Telbija od ihrama do bacanja kamenčića na džemretul-Akaba.

Er-Remel – da užurbano hoda – u prva tri kruga tavafa pri dolasku i tavafa umre, ako obavlja temettu.

Spajanje akšama i jacije u akšamskom vremenu na Muzdelifi, kad stigne na nju.

Poljubiti Hadžerul-esved.

Da se okupa i namiriše prije ihrama.

Podrezivanje noktiju i skraćivanje kose, ako je potrebno, prije nijeta ihrama.

Tavaf dolaska onome ko obavlja ifrad ili kiran.

Idtiba – a to je da otkrije desno rame – tokom dolaznog tavafa i tavafa umre, ako obavlja temettu.

Boravak na Mini uoči dana Arefata.

Boravak na Muzdelifi od zore do pred izlazak sunca, a Muzdelifa je cijela mjesto za taj obred.

Zabrane hadža

Devet ih je: brijanje dlaka sa kose i ostatka tijela, podrezivanje noktiju, pokrivanje glave predmetom koji dotiče glavu za muškarce, odjevanje šivene odjeće za muškarce – misli se na odjeću skrojenu za tijelo ili dio tijela, odijevanje nikaba i rukavica za žene, upotreba mirisa, lov na kopnu, sklapanje braka za sebe i drugoga, spolni odnos i doticanje naslađivanje tijelom supružnika. Ko uradi neku od ovih stvari iz zaborava, neznanja ili pod prisilom, nije dužna ništa; osim onaj koji ubije lovinu – on je općenito dužan fidju. Namjerno činjenje zabranjenih stvari dijeli se na četiri vrste:

Fidja kao iskup za prijestup usljed smetnje koja ga je snašla

To su sve ostale zabrane. Fidja je po izboru: da posti tri dana ili nahrani šest siromaha, svakom siromahu pola sa'a hrane, ili da zakolje ovcu i podijeli meso siromasima u haremu.

Prijestupi sa velikom fidjom

Spolni odnos. Ko ga je imao prije prvog oslobađanja od ihramskih zabrana, pokvaren mu je hadždž, mora nastaviti hadžske obrede i mora ponoviti hadž neke naredne godine. I, obavezan je zaklati devu.

Prijestupi u kojima je fidja proporcionalna učinjenom

Odnosi se na ubijanje lovine na kopnu. Ko ubije lovinu mora dati fidju od jedne domaće životinje, a o tome koja, će presuditi odgovorni ljudi.

Prijestupi za koje nema fidje

Sklapanje bračnog ugovora sebi ili drugom, kao i naslađivanje tijelom supružnika mimo spolovila, ako ne ejakulira. U ovom slučaju nema kefareta, nego se treba pokajati.

Imena dana hadžskih obreda

Jevmun-nefris-sani je trinaesti dan zul-hidždžeta.

Jevmun-nefril-evvel je dvanaesti dan.

Jevmul-karr je jedanaesti dan zul-hidždžeta.

Jevmul-id (dan bajrama) i jevmun-nahr je deseti dan zul-hidždžeta.

Jevmu Arafe ili Jevmul-vakfe je deveti dan zul-hidždžeta.

Dan tervije (napajanja), je osmi danzul-hidždžeta. Nazvan tako jer su tog dana prenosili vodu na Minu.

Lejletul-džem'i (noć okupljanja). To je noć uoči Bajrama i tako je nazvana jer se ljudi u njoj okupljaju nakon stajanja na Arefatu, pošto Mekelije u pagansko doba nisu izlazili na Arefat.

Pet mjesta na hadžu mjesto je gdje se treba posvetiti dovi

Sa'j između Safe i Merve i na samoj Safi i Mervi.

Tavaf.

U danima tešrika, nakon bacanja malog i srednjeg džemreta.

Na Muzdelifi, nakon zore desetog dana zul-hidždžeta, sve do polaska sa Muzdelife.

Na Arefatu, nakon što sunce prijeđe zenit devetog dana zul-hidždžeta, do zalaska.

Kako se obavljaju umra I hadž

Šejh Muhammed ibn Salih el-Ušejmin, Allah mu se smilovao, rekao je:

Kad dođete na mikat okupajte se i namirišite svoja tijela – glave i brade. Zatim zanijetite umru temettu i krenite u Mekku učeći telbiju. Kad stignete u Harem, obavite tavaf za umru (sedam krugova). Imajte na umu da je cijeli Mesdžid-i-haram mjesto tavafa, svejedno koliko daleko je od Kabe, ali je bolje biti što bliže, ako mu neće naštetiti gužva, a ako bi mu gužva mogla naštetiti, bolje je da obavlja tavaf dalje od Kabe. Po tom pitanju, hvala Allahu, postoji sloboda izbora.

Poslije obavljenog tavafa, klanjate dva rekata iza mekam-i-Ibrahima; ako je moguće, blizu njega, a ako nije, onda makar iz daljine. Bitno je da mekam bude između tebe i Kabe, potom obavite sa'j za umru i počnite od Safe. Nakon što završite sedam krugova sa'ja, skratite kosu sa svih strana, jer nije dovoljno skratiti samo jedan dio i nemojte da vas zavara što mnogi ljudi to rade tako.

Osmog zul-hidždžeta se okupajte i namirišite i zanijetite hadž od smještaja u kojem boravite, potom izađite na Minu i na njoj klanjate podne, ikindiju, akšam, jaciju i sabah sljedećeg dana. Četverorekatne namaze skraćivati, ali ne spajati namaze, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u Mekki i na Mini skraćivao namaze, ali nije spajao. Kada izađe sunce na dan Arefata, krenite na Arefat skrušeno učeći telbiju. Na Arefatu u podnevskom vremenu spojite i skraćeno klanjajte podne i ikindiju i potom se posvetite učenju dova. Nastojte da ste pod abdestom i da ste okrenuti prema kibli, makar okrenuli leđa od brda Arefat, jer je propisano okretanje prema kibli. Dobro pazite na oznake koje pokazuju granice Arefata, tako da budete unutar njih, jer mnoge hadžije ne stoje unutar njih, a ko ne bude stajao na Arefatu nije mu ispravan hadž, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

„Hadž je Arefat.“ I, cijeli Arefat je mjesto za stajanje, osim Vadi Arene, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Stao sam ovdje, a cijeli Arefat je mjesto za stajanje.“

Kad se uvjerite da je sunce zašlo, krenite na Muzdelifu skrušeno učeći telbiju. Budite smireni što je više moguće, kao što je naredio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. On, sallallahu alejhi ve sellem, je na Muzdelifu pošao jašući devu i toliko je pritegnuo njen povodac da je privukla svoju glavu gotovo dotičući mamuze sedla, i govorio je: „Ljudi, smireno! Smireno!“

Kad stignete, na Muzdelifi klanjate akšam i jaciju i ostanite do sabaha. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nikome nije dao olakšicu da napusti Muzdelifu prije zore, osim što je dozvolio da je slabi napuste pred kraj noći. Pošto klanjate sabah, okrenite se kibli i učite tekbire i Allahu zahvaljujte i dovite, dok se dobro ne razvidi. Potom prije izlaska sunca krenite na Minu. Sakupite sedam kamenčića i otidite na džemre Akabe, a ona je nasuprot Mekke, i bacite kamenčiće na džemreta, pri svakom bacanju izgovoriti tekbir, skrušeno i veličajući Allaha.

Znajte da je cilj bacanja iskazivanje veličanja Allaha. Kamenčići moraju pasti u korito džemreta, a nije nužno da pogode stub. Nakon završetka bacanja džemreta, zakoljite hedj (hadžsku žrtvu), za koju su uslovi kao i za kurban. Nema smetnje da zadužite nekoga ko će zaklati hedj umjesto vas. Nakon klanja obrijte glave – obavezno je obrijati cijelu glavu i nije dozvoljeno obrijati dio, a dio ostaviti – a žene će skratiti krajeve kose u dužini jagodica prsta. Poslije toga ste u prvom oslobađanju od ihramskih zabrana, pa možete odijevati vašu odjeću, podrezati nokte, namirisati se, ali nemojte općiti sa ženama. Nakon toga otidite u Mekku prije podne namaza i obavite tavaf i sa'j. Zatim se vratite na Minu: obavljanjem tavafa, sa'ja i bacanjem kamenčića ušli ste u drugo oslobađanje od ihramskih zabrana i dozvoljeno je sve, pa i općenje sa suprugama.

Hadžija na dan Bajrama treba uraditi četiri stvari: 1. Bacanje kamenčića; 2. Klanje kurbana; 3. Brijanje glave; 4. Tavaf i sa'j. Najbolje je uraditi navedenim poretkom, ali nema smetnje da se uradi drugačijim poretkom, pa se, naprimjer, prvo obrije, a potom zakolje kurban; i ako biste odgodili tavaf i sa'j do silaska sa Mine, nema smetnje; i nema smetnje da odgodite klanje kurbana do trinaestog zul-hidždžeta, naročito ako postoji potreba ili korist u tome.

Jedanaestu noć provedite na Mini, pa kad sunce prijeđe svoj zenit, bacite kamenčiće na malo i srednje džemre, i džemre Akabe – na svako džemre po sedam kamenčića i pri svakom bacanju izgovoriti tekbir. Vrijeme bacanja džemreta na dan Bajrama, za onog ko je u mogućnosti, je od izlaska sunca, a za slabe od kraja noći, i traje do zalaska sunca. A vrijeme bacanja nakon Bajrama je od momenta kad sunce prijeđe zenit do zalaska sunca, a prije toga nije dozvoljeno. Dozvoljeno je bacanje noću, ako je danju bila velika gužva. Ko ne može sam bacati zbog toga što je premlad ili star ili bolestan, može nekoga ovlastiti da baca za njega, a nema smetnje da ovlaštenu odjedanput baca za sebe i onoga koji ga je ovlastio, ali počinje prvo sa svojim kamenčićima. Nakon što dvanaestog dana bacite kamenčiće – hadž je završen, i imate izbor da se vratite ili da ostanete trinaestu noć i gađate sva tri džemreta nakon što sunce prijeđe zenit i to je bolje, jer je tako postupio naš Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

Kad se odlučite da napustite Mekku, obavite tavaf-i-veda, ali žene u hajzu ili nifasu neće činiti taj tavaf i nije im propisano da dolaze na ulaz u Mesdžid-i-haram i stoje tu.

Pitanja o hadžu

1. Kome je obavezan hadž?
 - a)
 - b)
 - c)
 - d)
 - e)
2. Koliko ima ruknova hadža: a. Dva b. Tri c. Četiri.
3. Ihram je jedan od ruknova hadža, a znači odijevanje ogrtača gornjeg i donjeg dijela tijela od mikata: a. Tačno b. Netačno.
4. Tavaful-ifada je rukn, a tavafuz-zijara je sunnet: a. Tačno b. Netačno.
5. Vjerovjesnik je tri puta obavio hadž: a. Tačno b. Netačno.
6. Hadž se mora obaviti odmah: a. Tačno b. Netačno.
7. Mikat za stanovnike Medine je Jelemlem: a. Tačno b. Netačno.
8. Vremenski mikat za obavljanje umre je mjesec ramazan: a. Tačno b. Netačno.
9. Stanovnici Mekke u ihram ulaze od et-Tenima: a. Tačno b. Netačno.
10. Žena koja obavlja hadž oblači bijelu odjeću: a. Tačno b. Netačno.
11. Pohvalno je prije ihrama da se namiriše....., ali se neće namirisati.....
12. Ženi nije dozvoljeno da odjene skrojenu odjeću: a. Tačno b. Netačno.
13. Osobi u ihramima nije dozvoljeno da nosi pojas: a. Tačno b. Netačno.
14. Žena koja obavlja hadž ne treba da oblači..... i
15. Idtiba (otkrivanje ramena) je sunnet prilikom: a. Tavafa umre b. Tavafa dolaska c. Tavafa zijareta d. Samo prvo dvoje navedeno e. Sve navedeno.
16. Pohvalno je da sa'j bude žustar: a. Tačno b. Netačno.
17. Sa'j završava....., a počinje.....
18. Hadžije sa Arefata odlaze prije akšama: a. Tačno b. Netačno.

19. Stajanje na Arefatu je jedan od vadžiba hadža: a. Tačno b. Netačno.
20. Hadžski obredi počinju od..... dana i završavaju se završetkom..... dana: a. Tačno b. Netačno.
21. Nije propisano da se penje na brdo na Arefatu: a. Tačno b. Netačno.
22. Klanje hedja je obavezno onom ko obavlja temettu i kiran, a onome ko obavlja ifadu je sunnet: a. Tačno b. Netačno.
23. Telbija se prekida bacanjem džemreta na Akabi, na dan Bajrama: a. Tačno b. Netačno.
24. Ispravno je bacanje ako hadžija pogodi korito, makar ne pogodio stub: a. Tačno b. Netačno.
25. Desetog dana se bacaju tri džemreta: a. Tačno b. Netačno.
26. Bacanje džemreta počinje u danima teškira nakon što sunce skrene sa zenita: a. Tačno b. Netačno.
27. Nakon bacanje džemreta Akabe, propisano je učiti dovu: a. Tačno b. Netačno.
28. Ko odgodi tavaful-ifadu do odlaska iz Mekke, njome može nadomjestiti tavaful-veda, a tavaful-ifada je kao i tavaf umre, osim u..... i
29. Ko obavlja kiran i ifrad obavezan mu je sa'j....., a onome ko obavlja temettu obavezan je sa'j.....
30. Navedi propis za sljedeće:

Pitanje	Pripis
Hadž djeteta?	
Hadž žene bez mahrema?	
Hadž onog ko ima dug?	

Petnaesta lekcija

Ahlak (moralne osobine) svakog muslimana

Svaki musliman treba se okitati propisanim ahlakom u koji se ubraja: iskrenost, emanet, čednost, stid, hrabrost, plemenitost, odanost, izbjegavanje svega zabranjenog, biti dobar komšija, pomagati potrebnima shodno vlastitim mogućnostima, i druge moralne osobine na koje su ukazali Kur'an i sunnet.

Važne napomene

- (**iskrenost**): Znači da njegove riječi, djela i uvjerenja budu iskrena prema Allahu, te da bude iskren u odnosu sa ljudima. Suprotno od ovoga je laž.
- (**emanet**): To je velika obaveza koju je preuzeo čovjek. Suprotno od emaneta je izdajstvo i iznevjeravanje.
- (**čednost**): To znači da se kloni harama.
- (**stid**): To je moralna osobina koja čovjeka nagoni da se kloni niskog morala, a da se ponaša u skladu sa visokim moralnim načelima.
- (**biti dobar komšija**): U ovo se ubraja i da obara pogled i da ne viri u ono što komšije ne žele da vidi.
- (**pomagati potrebnima**): Vjerovjesnik, *sallallahu alejhi ve sellem*, je rekao: „Ko od vjernika otkloni neku dunjalučku nedaću, Allah će od njega otkloniti jednu od nedaća Sudnjeg dana. A ko olakša onome kome je teško, Allah će njemu olakšati i na dunjaluku i na ahiretu; i ko pokrije (mahane) muslimana Allah će ga pokriti na dunjaluku i na ahiretu. A Allah će pomoći Svog roba, sve dok on pomaže svog brata.“ (Muslim)

Šesnaesta lekcija

Okiti se islamskim adabima (bontonom)

Musliman treba da se okiti islamskim adabima, kao što su: selam, radost pri susretu, jesti i piti desnom rukom, započinjati jelo s bismillom – završiti zahvalom Allahu, reći elhamudlillah nakon kihanja i onome koji kihne i kaže elhamdulillah odgovoriti propisanim riječima, obići bolesnika, ispratiti dženazu, klanjati dženazu-namaz i prisustvovati ukupu, pridržavati se islamskih adaba prilikom ulaska u džamiju i izlaska iz nje, prilikom odlaska na put, u odnosu sa roditeljima, rodbinom, komšijama, starijim, djecom; čestitati na dobitku djeteta, doviti za bereket onom ko je sklopio brak, izraziti saučešće onome kome je neko umro. Pridržavati se i drugih islamskih adaba prilikom odijevanja i razodijevanja, obuvanja i izuvanja.

Važne napomene

- „Selam“ – Nazivanje selama, a najpotpunije je riječima Es-selamu 'alejkum ve rahmetullahi ve berekatuh. Nazivati selam i onome koga znaš i koga ne znaš, kao i da se odgovori na selam.
- „Jesti i piti desnom rukom“ – to je obavezno, a pohvalno je da se jede sa tri prsta i da njima prima i dodaje jelo.
- „Započeti jelo bismillom“ – tj. da kaže *Bismillah*.
- „Nakon jela zahvaliti“ – dovama koje su prenesene, poput: „Elhamudlillahillezi at'ameni haza ve rezakanihi min gajri havlin minni ve la kuvvetin.“
- Propisano je da jede ispred sebe i da ne kudi hranu.

- „Zahvaliti nakon kihanja“ – reći *elhamdulillah*.
- „Onome ko kihne i kaže *elhamdulillah* odgovoriti na propisan način“ – tj. da kaže *jerhamukallah*, a potom će ovaj koji je kihnuo reći: *jehdikumallahu ve juslihu balekum*.
- „Običi bolesnika“ – tj. da ga obiđe i da ga posjeti više puta u odgovarajuće vrijeme, ali da ne ostane dugo i da mu ne gasi nadu u Allahovu milost.
- „Isprati i klanja dženzu i prisustvuje ukopu“ – ovo je samo za muškarce, ne i za žene.
- „Pridržavanje adaba ulaska i izlaska iz džamije i kuće“ – u džamiju se ulazi desnom nogom, izgovarajući: *Bismillahi ves salatu ves selamu, Allahummeftah li ebvabe rahmetik*; a izaći lijevom, izgovarajući: *bismillahi ves salatu ves selamu, Allahumme inni eseluke min fadlik*. U kuću ulaziti i iz nje izlaziti desnom nogom. Prilikom izlaska reći: *bismillahi tevekkeltu alallahi ve la havle ve la kuvvete illa billah, Allahumme inni euzu bike en edalle ev udille ev ezalle ev uzille ev azlime ev uzleme ev edžhele ev judžhele aleje*. A, prilikom ulaska reći: *Allahumme inni eseluke hajrel mevlidži ve hajrel mahredži, bismillahi veledžna ve bismillahi haredžna ve alallahi rabbina tevekkelna*; potom će poselamiti svoje ukućane.
- „Doviti za bereket za onog ko je sklopio brak“ – tj. da kaže: *barekallahu lekuma ve bareke alejkuma ve džemea bejnekuma fi hajr*.
- „Izrazi saučešće onome kome je neko umro“ – ovo je u granicama tri dana, ne više.

Sedamnaesta lekcija

Upozorenje na širk i druge grijeh

Od tih grijeha je sedam upropaštavajućih: širk Allahu, sihr, ubistvo onog kojeg je Allah zabranio osim s pravom, kamata, uzurpiranje imetka siročeta , bježanje s bojnog polja, potvaranje čednih, nedužnih vjernica.

Zatim od grijeha na koje valja upoziriti su: neposlušnost roditeljima, prekidanje rodbinske veze, lažno svjedočenje, lažno zaklinjanje, uznemiravanje komšije, nepravda prema ljudima u pogledu života, imetka i časti, i konzumiranje opojnih sredstava, kockanje, ogovaranje, prenošenje tuđih riječi. A, treba se kloniti i svega ostaloga što su zabranili Allah i Njegov Poslanik.

Važni komentari

- „Širk Allahu“ – Širk Allahu obuhvata i mali i veliki širk.
- „Sihr“ – ko ga radi ili je s time zadovoljan, nevjernik je. Sihirbazima je zabranjeno odlaziti, zabranjeno je posjećivanje njihovih stranica na internetu i praćenje njihovih kanala, čitanje novina i časopisa u kojima se nalaze horoskopi. Nije dozvoljeno sihr otklanjati sihrom, nego šerijatskom rukjom, dovama i dopuštenim lijekovima, poput hidžame.
- „Ubistvo onog kojeg je Allah zabranio“ – svejedno je li musliman ili nemusliman koji je zaštićen (mu'ahid, zimija, muste'men).

- „**Osim s pravom**“ – a to je troje: „Ubiti onoga koji je bespravno ubio, bludnika koji je konzumirao brak i onoga koji je ostavio islam i napustio zajednicu.“
- „**Jetim**“ – je onaj kome je umro otac, a on još nije punoljetan.
- „**Bježanje s bojnog polja**“ – odnosi se na vojske koje se bore na Allahovom putu.
- „**Potvaranje čednih**“ – misli se općenito na žene, a ne specifično na udate žene.
- „**Lažno zaklinjanje**“ – a isti je propis i zaklinjanja nečim mimo Allaha, kao što je zaklinjanje Vjerovjesnikom, čašću, životom, kaburom itd.
- „**Kockanje**“ – je svaka igra koja se temelji na gubitku i dobitku, poput lutrije i slično.
- „**Ogovaranje**“ – ovo je Vjerovjesnik definirao riječima: „da spominješ brata (tj. muslimana) po onome što on ne voli.“
- „**Prenošenje tuđih riječi**“ – to je prenošenje onoga što ljudi pričaju (s lošim namjerama, prim. prev).

Propis natjecanja i igara

Dozvoljeno bez naknade, zabranjeno s naknadom
Sve osim navedenog kao zabranjeno

Apsolutno zabranjene
Šah, tavla i slične igre.

Dozvoljeno uz nagradu i bez nagradu
Natjecanje konja ili deva, natjecanje u streljaštvu. Hadis: „Nema natjecanja osim deva ili konja ili u streljaštvu.“

Osamnaesta lekcija

Opremanje mejjita, dženaza-namaz i ukop

Detaljno pojašnjenje kako slijedi:

Prvo: Propisano je da se osoba na samrti podstiče da izgovara *la ilahe illallah*, jer je Vjerovjesnik, *sallallahu aeljhi ve sellem*, rekao: „Podstičite svoje umiruće, da izgovaraju *la ilahe illallah*.“ – Pod umirućima se misli na osobe koje su na samrti, a to su oni koji pokazuju znakove skorog umiranja.

Drugo: Kada se utvrdi smrt, zatvoriti oči mejjita i zavezati rupcem preko i ispod brade, preko lica i tjemena (da bi usta umrlog ostala zatvorena, prim. prev.), jer je preneseno da je to sunnet.

Treće: Obaveza je ogasuliti umrlog muslimana. No, šehid koji je poginuo u bitki, niti se gasuli niti mu se klanja dženaza i ukopava se u odjeći u kojoj je poginuo, jer Vjerovjesnik, *sallallahu lejhi ve sellem*, poginule na Uhudu nije gasulio niti im je klanjao dženazu.

Četvrto: Kako se gasuli mejjit: pokrije se njegov avret, potom se malo podigne i blago se pritisne na njegov stomak. Nakon toga onaj koji ga gasuli zamotat će svoje ruke krpom ili nečim sličnim i oprati spolovilo umrlog i očistiti što izađe iz njega. Zatim će ga abdestiti kao za namaz, potom će mu oprati glavu i bradu vodom i lotosom ili nečim sličnim. Potom će ogasuliti njegovu desnu stranu, pa lijevu. Potom će ga na isti način oprati drugi i treći put, i proći rukom preko njegovog stomaka, pa ako šta izađe, potrebno je očistiti, pamukom ili nečim sličnim začepiti otvor. Ako to ne pomaže, onda glinom ili savremenim medicinskim sredstvima, kao što su ljepljive trake i slično. I, ponovo će ga abdestiti. Ukoliko se ne mogne očistiti s tri pranja, oprat će ga pet ili sedam puta. Nakon toga će ga posušiti komadom odjeće. Namirisat će ga ispod pazuha i vanjskih dijelova bedra, i dijelova na kojima se čini sedžda. A ako bi ga cijelog namirisao, lijepo bi postupio. Njegove ćefine će namirisati buhurom (tamjanom).

Potkratit će mu brkove i nokte, ako bude potrebno, a ako to i ne učini, nema smetnje. Neće ga češljati niti mu uklanjati dlake sa stidnog mjesta niti ga cirkumcizirati, jer nema dokaza za to.

Umrloj ženi kosa će se svezati u tri pletenice i spustiti otpozadi.

Peto: Umotavanje mejjita u ćefine: najbolje je da se muškarci umotavaju u tri bijela ćefina od kojih ni jedan nije košulja niti turban (čalma), kao što je praktcirao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i da se u ćefine mejjit umota. No, nema smetnje da se kao ćefini koriste košulja, izar (ogrtač donjeg dijela tijela) ili pokrivač. A, žena se umotava u pet komada ćefina: ogrtač gornjeg dijela tijela, ogrtač donjeg dijela tijela, pokrivalo glave i dva komada u koja će se umotati.

Dječak se ukopava u jednom ćefinu, a djevojčica u košulji i dva ogrtača.

Za oba spola obavezna je makar jedna odjeća kojom će se pokriti cijelo tijelo mejjita. Ako je osoba umrla u ihramima, okupat će se vodom i lotosom i umotati u odjeću ihrama, a može i u drugu, ali se njegova glava i lice neće prekrivati niti će ga mirisati mirisom, jer će na Sudnjem danu biti proživljen učeći telbiju, kako je navedeno u vjerodostojnom hadisu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ako je umrla žena u obredima hadža, umotat će na uobičajeni način za žene, s tim da se neće mirisati i neće joj se prekriti lice nikabom niti ruke rukavicama, nego će se njeno lice i ruke prekriti ćefinima, kao što smo objasnili opisavši način umotavanja umrle žene u ćefine.

Šesto: Najpreči da ogasuli umrog muškarc i da mu imami dženazu i ukopa ga je onaj koga je za to ovlastio, potom otac, pa djed, pa redom ko mu je najbliži rođak s očeve strane. A umrlu ženu najpreče je da ogasuli onaj koga je ovlastila, potom njena majka, pa nana, pa najbliže rođakinje.

Supružnicima je dozvoljeno da jedni druge ogasule, jer je Ebu Bekra es-Siddika ogasulila njegova supruga, a Alija je ogasulio svoju suprugu Fatimu.

Sedmo: Kako se klanja dženaza-namaz: Dženaza-namaz klanja se sa četiri tekbara. Nakon prvog prouči se Fatiha, a ako se uz nju prouči kraća sura ili ajet, lijepo je, jer se to navodi u vjerodostojnom hadisu od Ibn Abbasa, *radijallahu anhumu*; nakon drugog će proučiti salavat kao na tešehhudu; nakon trećeg će proučiti dovu: „**Allahummagfir li hajjina ve mejjitina ve šahidina ve gaibina ve sagirina ve kebirina ve zekerina ve unsana. Allahumme men ahjetehu minna fe ahjihi alel islami ve men teveffetehu mina fe teveffehu alel imani. Allahummagfir lehu verhamhu ve afihi va'fu anhu ve ekrim nuzule ve vessi' mudhalehu vagsilhu bi mai ves seldži vel beredi ve nekkihi minel hatajaj kema junekkas sebul ebjedu mined denesi. Ve ebdilhu daren hajren mindarihi ve ehlen hajren min ehlihi, ve edhilhul džennete ve eizhu min azabil kabri ve azabi-n-nari vefsah lehu fi kabrihi ve nevvir lehu fihi. Allahumme la tuhrimna edžrehu ve la tudillena ba'dehu.**“ Potom će donijeti četvrti tekbir nakon kojeg će predati selam samo na desnu stranu.

Mustehab je pri svakom tekbiru podići ruke. Ako je umrla žena, reći će „igfir leha...“ (koristi će ženski rod umjesto muškog učeći dovu, prim. prev.) Ako je dženaza za dvojicu koristi će dvojину, ako je više od toga koristi će množinu. Ako je umrla osoba dijete, umjesto dove za oprost, reći će se: „**Allahummedž'alhu feretan ve zuhren li validejhi ve šefi'an mudžaben, Allahumme sekkil bihi mevazinehuma ve a'zim bihi udžurehuma ve elhikhu bi salih selefil mu'minin vedž'alhu fi kefaleti Ibrahim alejhi-s-salatu ve-s-selam, ve kih bi rahmetike azabel džehim.**“

Sunnet je da imam stoji nasuprot glave muškog mejjita, i nasuprot sredine umrle žene. Ako je dženaza muškarca i žene, muškarac treba da bude do imama, a umrla žena do kible, ako s njima ima i djece, postaviti će se dječak, pa žena, pa djevojčica. Glava dječaka treba biti naspram glave muškarca, sredina ženinoga tijela naspram glave muškarca, a glava djevojčice naspram glave žene. Također, sredina tijela djevojčice treba biti naspram glave muškarca.

Svi klanjači trebaju biti iza imama, a onaj ko nema mjesta, stat će s imamove desne strane.

Osmo: Način ukopavanja mejjita: Propisano je da dubina kabura bude do sredine tijela muškarca i da se na strani kible iskopa udubina zvana lahd, a mejjit će se u nju položiti na svoju desnu stranu. Čvorovi ćefina će se razvezati i neće se skidati nego će se ostaviti. Lice se neće otkrivati ni u muškarca ni u žene. Potom će se ograditi ćerpićima i zamalteriti glinom da bi ga zaštitilo od zemlje. Ako nema toga materijala, onda drugim što je dostupno, poput ploča ili kamenja ili drveta, ili drugog što ga može zaštititi od zemlje. zatim će se zatrpati zemljom, a pri tome je lijepo da se kaže: „*bismillahi ve 'ala milleti resulillah*“. Kabur će biti uzdignut jedan pedalj i staviti će se kamenje, ako je moguće, i poprskati će se vodom. Propisano je onima koji prisustvuju dženazi da stanu kod kabura i upute dovu za mejjita, jer je Vjerovjesnik, *sallallahu alejhi ve sellem*, nakon što bi završio ukop umrlog, stao nad njegovim kaburom i rekao: „Tražite oprost za vašeg brata i molite da ga učvrsti, jer on se sada ispituje.“

Deveto: propisano je da onaj koji nije klanjao dženazu prije ukopa, klanja nakon ukopa, jer je Vjerovjesnik, *sallallahu alejhi ve sellem*, tako postupio. S tim da to mora biti u granici jednog mjeseca ili manje, a ako prođe više od toga, nije propisano da klanja dženazu već ukopanoj osobi, jer nije zabilježeno da je Vjerovjesnik, *sallallahu alejhi ve sellem*, klanjao dženazu umrloj nakon mjesec dana od njegovog ukopa.

Deseto: Nije dozvoljeno da porodica umrlog sprema hranu za ljude, jer Džerir ibn Abdullah el-Bedželi, *radijallahu anhu*, je rekao: „Okupljanje kod porodice umrlog i da porodica umrlog sprema hranu ubrajali smo u naricanje.“ – Nema smetnje da sprema hranu za sebe i svoje goste, ali je propisano da rođaci i komšije sprema hranu za porodicu umrlog, jer je Vjerovjesnik, *salallahu alejhi ve sellem*, nakon što je obaviješten da je u Šamu poginuo Džafer ibn Ebi Talib, *radijallahu anhu*, naredio svojoj porodici da naprave hranu za Džaferovu porodicu i rekao je: „Oni su zaokupljeni onim što ih je snašlo.“ Također, nema smetnje da porodica umrlog pozove komšije i rođake da s njima jedu hranu koja im je donesena. Za sve ovo, koliko nam je poznato, u šerijatu nije precizno određen rok do kad traje.

Jedanaesto: Ženi nije dozvoljeno da za umrlim pokazuje znakove žalosti duže od tri dana, osim za mužem, za kojim će pokazivati žalost četiri mjeseca i deset dana, osim ako je trudna, pa će u tom slučaju pokazivati znakove žalosti dok ne rodi, jer o tome postoji vjerodostojna predaja od Vjerovjesnika, *sallahu alejhi ve sellem*.

Muškarcu nije dozvoljeno da pokazuje znake žalosti ni za kim, bili mu rod ili ne.

Dvanaesto: Propisano je muškarcima da povremeno posjećuju kabure da bi na njima doveli za umrle i donosili rahmet na njih, i jer ih to podsjeća na smrt i ono što dolazi poslije nje, jer je Vjerovjesnik, *sallahu alejhi ve sellem*, rekao: „Posjećujte kabure: to vas, zaista, podsjeća na ahiret.“ I Podučavao je ashabe da, kad posjete kabur, kažu: „Es-Selamu 'alejkum ehled-dijari minel mu'mine vel muslimine ve inna in ša Allahu bikum lahikun. Nes'elullahe lena ve lekumul afije; jerhamullahul mustakdimine mina vel musta'hirin.“

A za žene nije propisano da posjećuju kabure, jer je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, rekao: „Allah je prokleo one (žene) koje mnogo posjećuju kabure.“ To stoga što postoji bojazan da bi to kod žena uzrokovalo smutnju ili da ne bi mogle podnijeti bol.

I ženama nije dozvoljeno da prate dženazu do groblja, jer im je to zabranio Poslanik. Dženaza-namaz, u džamiji ili na otvorenom, propisana je i muškarcima i ženama.

Ovo je zadnje na ovu temu.

Neka su blagoslov i mir na našeg Vjerovjesnika Muhammeda, na njegovu časnu porodicu i sve njegove ashabe.

Vrste posjete kabura

Posjeta koja je širk
Da na kaburu dovi i moli od umrlog.

Novotarska posjeta
Da nijeti upućivanje dove Allahu kod kabura.

Šerijatska posjeta
Da nijeti tom posjetom da se podsjeti na ahiret, da ne poduzima posebno putovanje radi toga, da za umrle dovi ono što je propisano, a ne suprotno šerijatu.

Pitanja

1. U ahlak muslimana ubraja se pridržavanje šerijatskih normi i adaba:
a. Tačno b. Netačno.
2. Vjera mi nalaže da sedružim sa lošim društvom, a ne sa dobrim:
a. Tačno b. Netačno.
3. Islam nas uči da se lijepo ophodimo prema slugama, radnicima i drugima:
a. Tačno b. Netačno.
4. Trebam se družiti sa onim koji svojom rukom i jezikom uznemirava druge:
a. Tačno b. Netačno.
5. Onome ko me vrijeđa trebam vratiti istom mjerom i uživati vrijeđajući ga:
a. Tačno b. Netačno.
6. Islam me uči da pomažem potrebnima i nemoćnima: a. Tačno b. Netačno.
7. Pravo muslimana kod drugog muslimana je da ga ovaj posjeti kad bude bolestan i da dovi za njega da ozdravi. a. Tačno b. Netačno.
8. Od osobina vjernika je da traga za tajnama komšija: a. Tačno b. Netačno.
9. Allahu su najdraži oni ljudi koji su najkorisniji drugim ljudima:
a. Tačno b. Netačno.
10. Dova prilikom izlaska iz kuće je: *Bismillahi veledžna ve bismillahi haredžna ve ala rabbina tevekkelna*: a. Tačno b. Netačno.

11. Ko mi, nakon što kihnem i zahvalim Allahu, kaže *jerhamukklellah*, reći ću mu: *jehdikumullahu ve juslihu balekum*: a. Tačno b. Netačno.
12. Učenje zikrova čuva muslimana i približavaju ga Allahu: a. Tačno b. Netačno.
13. Šta je znak da voliš svoga brata muslimana:
.....
14. Zavist prema bratu muslimanu je znak manjkavog imana:
a. Tačno b. Netačno.
15. Koji su uzroci stjecanja ljubavi:
.....
16. Od opojnih sredstava je zabranjeno samo ono što se naziva vinom:
a. Tačno b. Netačno.
17. Pokuđeno je puhati u hranu i piće: a. Tačno b. Netačno.
18. Pohvalno je polizati prste nakon jela, a prije pranja: a. Tačno b. Netačno.
19. Potrebno je biti umjeren u hrani, odjevanju i ukrašavanju:
a. Tačno b. Netačno.
20. Najpreči da ogasuli mejjita je..... zatim.....
zatim..... zatim.....
21. Vraćanje duga umrle osobe je: a. Obaveza b. Sunnet c. Dozvoljeno.
22. Propis ukopavanja mejjita je: a. Sunnet b. Vadžib c. Fard kifaje.
23. Podsticanje osobe na samrti da izgovori *la ilahe illalla*, je: a. Vadžib b. Sunnet c. Zabranjeno.

24. Propis prisustvovanja gasuljenju mejjita osobe koja pri tome ne pomaže:
a. Zabranjeno b. Dozvoljeno d. Mekruh.
25. Čvorovi na ćefinima se razvežu kad se mejjit stavi u kabur:
a. Tačno b. Netačno.
26. Supružnici ne mogu gasuliti jedan drugoga, jer je bračni ugovor prekinut smrću: a. Tačno b. Netačno.
27. Čovjek i žena mogu ogasuliti onoga ko je
.....
28. Ko je propustio klanjati dženazu mejjitu prije ukopa, klanjat će..... u
periodu do.....
29. Plakanje za umrlim je dozvoljeno u svakom slučaju: a. Tačno b. Netačno.
30. Mejjit se u lahd polaže okrenut prema kibli: a. Tačno b. Netačno.

Sadržaj

Komentar Uvoda.....	2
Komentar prve lekcije: Fatiha i kratke sure	4
Izbor iz tefsira	6
Pitanja iz Uvoda i tefsira	31
Komentar druge lekcije: Ruknovi islama	42
Komentar treće lekcije: Ruknovi imana	50
Komentar četvrte lekcije: Vrste tevhida i vrste širka	55
Komentar pete lekcije: Ihsan.....	60
Pitanja o tevidu.....	61
Komentar šeste lekcije: Šartovi namaza.....	65
Komentar sedme lekcije: Ruknovi namaza	70
Komentar osme lekcije: Vadžibi namaza.....	72
Komentar devete lekcije: Objašnjenej tešehhuda	73
Komentar desete lekcije	74
Propisi sehvi sedžde	78
Slikovni prikaz namaza	79
Tabelarni prikaz namaza i njihovih propisa	89
Pitanja o namazu	82
Komentar dvanaeste lekcije: Šartovi abdesta	96

Komentar trinaeste lekcije: Farzovi abdesta	99
Komentar četrnaeste lekcije: Šta kvvari abdest.....	100
Slikovni prikaz abdesta	102
Dodatak o taharetu	105
Pitanja o taharetu	109
Dodatak o zekatu.....	112
Pitanja o zekatu	117
Dodatak o postu	121
Pitanja o postu.....	129
Dodatak o hadžu i umri	132
Pitanja o hadžu	140
Komentar petnaeste lekcije: Pridržavati se islamskih adaba	142
Komentar šesnaeste lekcije:Okititi se islamskim ahlakom.....	143
Komentar sedamnaeste lekcije: Upozorenje na širk i druge grijehe.....	145
Komentar osamnaeste lekcije: Opremanje mejjita.....	147
Pitanja o adabima i dženazi	153

Literatura

- [1]. «القرآن الكريم»، برواية حفصٍ عن عاصمٍ.
- [2]. «الجامع المُسنَد الصَّحيح المُختصر من أمور رسول الله ﷺ وسُننه وأيامه»، للإمام أبي عبد الله محمد بن إسماعيل البخاريّ الجعفيّ \$ (ت 256هـ).
- [3]. «الجامع المُسنَد الصَّحيح»، للإمام أبي الحسين مسلم بن الحجاج النيسابوي \$ (ت 261 هـ).
- [4]. «الشَّرح المُمتع على زاد المُستقنع»، للشَّيخ محمد بن صالح العثيمين \$ (ت 1421هـ).
- [5]. «القول المفيد على كتاب التَّوحيد»، للشَّيخ محمد بن صالح العثيمين \$ (ت 1421هـ).
- [6]. «تيسير الكريم الرَّحمن في تفسير كلام المَنَّان»، للشَّيخ عبد الرَّحمن بن ناصر السَّعديّ \$ (ت 1376هـ).